

- Ik ben wel gelovig en mensen vermoorden dat mag gewoon niet. Voor hen is het gerechtvaardigd dat ze hem dood hebben geschoten. Nou, ja... als jij zelf bij een maffiafamilie zit... Ja, hij is een soldaat in Tony's organisatie en daar handelt hij naar. 10 à 15 kogels, dat is dan een bepaald punt wat ze willen maken. Ja, de schietpartij zelf, dat is natuurlijk geen surprise. In de islam staat dat als je een mens doodmaakt, je naar de hel gaat. Het is echt de cultuur. Je moet altijd in die kringen laten zien dat je sterk staat. Ja, dan gaan wij zelf ook op zoek. Ik vind het interessant als mensen met een vergelijkbaar leven het erover hebben. Ja, er kunnen wel eens dingen gebeuren, die het daglicht niet kunnen verdragen. Zo van, hij heeft z'n laatste drinken gehad en dan boem boem boem einde oefening. Dat was niet nodig geweest. Ja, maar dat is toch gezichtsverlies... Nou in onze kringen is praten met de politie gewoon een doodvonnis. Ze hebben geen geweten. Ja, realiteit. Ja, zo zou ik het ook doen. Dat is typisch denk ik iets voor de maffia. Ja, ik denk dat je dat voor moet stellen als er zelf iets met je zussen of broers of wat dan ook gebeurt. Het zijn allemaal mensen die ook in die wereld zitten. Het zijn naar mijn idee geen onschuldige mensen. -

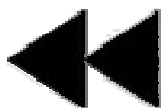
Moord is Moord

Het maakt niet uit wie
de misdaad pleegt en waarom.

Of wel?

Misdaaddrama en de evaluatie van a-moreel gedrag aan de hand van
the Sopranos

- Oog om oog, tand om tand. Pang pang, is hij dood. Ja, er komt geen greintje loyaliteit vanuit. Je kiest of voor de linkerkant van de lijn of voor de rechterkant. Een tussenweg is er niet. Ook in mijn huidige zaak ben ik er toch achter gekomen dat er mensen zijn, informanten. Aan de ene kant wil hij loyaal en trouw blijven, maar aan de andere kant wil hij ook wel zijn eigen hachie redden. Het is zeg maar een familiekwestie. Ze gaan om als één grote familie en om dan heel je familie erbij te lappen... Hij begeeft zich op glad ijs. Het zijn natuurlijk twee werelden die botsen. Ik heb liever met een moordenaar te doen dan met een kinderverkrachter. Ja, de 10 geboden... Hij is zo ziek in zijn bol weet je wel. Of je nou kinderverkrachter bent of je verkoopt drugs, je maakt mensen dood. Ze kijken nooit zelf in de spiegel. Ik wil niet in me laten snijden en een sterilisatie laten doen. Zij is toch bang voor hem. Een moord blijft nog wel steeds een moord. Eenmaal getrouwd moet je serieus bezig zijn, vind ik. Dat is een beetje hypocriet en schijnheilig gewoon. -

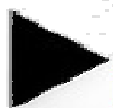
REMEMBER

STOP

THINK

SHOOT

PROJECT

MOVE ON

The
Sopranos

- Ik ben wel gelovig en mensen vermoorden dat mag gewoon niet. Voor hen is het gerechtvaardigd dat ze hem dood hebben geschoten. Nou, ja... als jij zelf bij een maffiafamilie zit... Ja, hij is een soldaat in Tony's organisatie en daar handelt hij naar. 10 à 15 kogels, dat is dan een bepaald punt wat ze willen maken. Ja, de schietpartij zelf, dat is natuurlijk geen surprise. In de islam staat dat als je een mens doodmaakt, je naar de hel gaat. Het is echt de cultuur. Je moet altijd in die kringen laten zien dat je sterk staat. Ja, dan gaan wij zelf ook op zoek. Ik vind het interessant als mensen met een vergelijkbaar leven het erover hebben. Ja, er kunnen wel eens dingen gebeuren, die het daglicht niet kunnen verdragen. Zo van, hij heeft z'n laatste drinken gehad en dan boem boem einde oefening. Dat was niet nodig geweest. Ja, maar dat is toch gezichtsverlies... Nou in onze kringen is praten met de politie gewoon een doodvonnis. Ze hebben geen geweten. Ja, realiteit. Ja, zo zou ik het ook doen. Dat is typisch denk ik iets voor de maffia. Ja, ik denk dat je dat voor moet stellen als er zelf iets met je zussen of broers of wat dan ook gebeurt. Het zijn allemaal mensen die ook in die wereld zitten. Het zijn naar mijn idee geen onschuldige mensen. -

Moord is Moord

Het maakt niet uit wie
de misdaad pleegt en waarom.

Of wel?

Misdaaddrama en de evaluatie van a-moreel gedrag aan de hand van
the Sopranos

- Oog om oog, tand om tand. Pang pang, is hij dood. Ja, er komt geen greintje loyaliteit vanuit. Je kiest of voor de linkerkant van de lijn of voor de rechterkant. Een tussenweg is er niet. Ook in mijn huidige zaak ben ik er toch achter gekomen dat er mensen zijn, informanten. Aan de ene kant wil hij loyaal en trouw blijven, maar aan de andere kant wil hij ook wel zijn eigen hachie redden. Het is zeg maar een familiekwestie. Ze gaan om als één grote familie en om dan heel je familie erbij te lappen... Hij begeeft zich op glad ijs. Het zijn natuurlijk twee werelden die botsen. Ik heb liever met een moordenaar te doen dan met een kinderverkrachter. Ja, de 10 geboden... Hij is zo ziek in zijn bol weet je wel. Of je nou kinderverkrachter bent of je verkoopt drugs, je maakt mensen dood. Ze kijken nooit zelf in de spiegel. Ik wil niet in me laten snijden en een sterilisatie laten doen. Zij is toch bang voor hem. Een moord blijft nog wel steeds een moord. Eenmaal getrouwd moet je serieus bezig zijn, vind ik. Dat is een beetje hypocriet en schijnheilig gewoon. -

The Sopranos

Augustus 2007

Erasmus Universiteit Rotterdam

Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen

Master Thesis Media & Journalistiek

Sylvia Maaskant

Studentnummer: 299417

Begeleider: Drs. A. Weijers

Tweede lezer: Dr. N. van Dijk

Voorwoord

Bij het schrijven van een eerdere scriptie voor mijn opleiding Communicatie Creatief heb ik de mogelijkheid gekregen een kijkje achter de schermen te nemen bij een penitentiaire inrichting. Nu is de tijd aangebroken om een master thesis voor de opleiding Media en Journalistiek te schrijven en wederom wil ik mijn studie met een onderzoek binnen de penitentiaire inrichting combineren. Het was in eerste instantie onduidelijk hoe een onderzoek, waarin media en een penitentiaire inrichting centraal staan, vormgegeven zou worden. Samen met mijn begeleider Drs. Weijers ben ik hier uitgekomen. Zijn interesse voor onderzoek ging uit naar moraliteit in misdaaddrama. Dit was voor mij een goede insteek om mijn interesse voor de penitentiaire inrichting met media te combineren.

Ik wil gebruik maken van de gelegenheid om enkele zaken duidelijk te maken. Tijdens mijn onderzoek heb ik met mensen gesproken die vastzitten in de gevangenis. Deze mensen waren in afwachting van hun straf of zaten hun vastgestelde straf uit. Daarnaast heb ik ook met enkele mensen gesproken, die niet in de gevangenis vastzitten. Ik wil duidelijk maken dat ik niemand wil beledigen met de termen die ik in deze scriptie gebruik. Ik maak van deze termen gebruik om een duidelijke scheidingslijn tussen deze mensen te trekken. Ook wil ik niemand in een hokje plaatsen en een stigma opdrukken. Voor mij persoonlijk heeft iedereen een andere achtergrond waar je niet over kunt oordelen. Als je iemand niet kent, kun je geen oordeel over een persoon vellen. Dit is echter mijn persoonlijke mening.

Ik zou graag enkele mensen willen bedanken die mij van advies hebben voorzien bij de totstandkoming van deze thesis. Allereerst wil ik Drs. Weijers bedanken voor zijn begeleiding. Het niveau van de begeleiding van Drs. Weijers stak boven eerdere ervaringen uit. Ook wil ik penitentiaire inrichting De Dordtse Poorten bedanken voor hun medewerking bij het onderzoek met in het bijzonder Dhr. Heukels en Ien Wille. Niet te vergeten zijn natuurlijk de gedetineerden van de Dordtse Poorten zonder wie dit onderzoek niet totstandgekomen was. Tot slot wil ik ook alle 'burgers' bedanken. Bedankt allemaal!

Inhoudsopgave

H1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Onderzoeksthema met vraagstelling	7
1.3 Definiëring van de begrippen.....	10
1.4 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie	11
1.5 Opbouw thesis	11
H2 Theoretisch kader	12
2.1 Kwalitatieve inhoudsanalyse en the grounded theory	12
2.2 Televisie en misdaaddrama	12
2.2.1 Televisie.....	13
2.2.2 ... en Misdaaddrama	13
2.3 De daad sec	14
2.4 Context en perspectief	15
2.4.1 Zowel cognitief als affectief.....	16
2.4.2 Onduidelijke grens tussen goed en slecht	16
2.5 Genre.....	18
2.6 Achtergrond van de ontvanger	19
2.6.1 Gedrag goed praten	20
2.7 Nuances bij morele evaluatie	21
2.8 Hypothese	22
H3 Probleemstelling en deelvragen	23
3.1 Probleemstelling	23
3.2 Doelstelling	24
3.3 Vraagstelling	24
3.4 Motivatie in de evaluatie.....	25
H4 Methoden	27
4.1 Kwalitatief onderzoek	27
4.1.1 Belangrijke punten voor kwalitatief onderzoek	27
4.2 Methodologie	29
4.2.1 Inhoudsanalyse	29
4.2.2 Kwalitatieve interviews.....	34
4.2.2.1 Topiclijst.....	35
4.3 Onderzoekseenheden	36
4.3.1 Gedetineerden	36
4.3.2 'Burgers'	37

4.3.3 Onderzoekseenheden tegenover elkaar	37
H5 Morele orde in misdaaddrama the Sopranos; kwalitatieve inhoudsanalyse	39
5.1 Over The Sopranos	39
5.1.1 Het leven van een maffiabaas	39
5.2 Inhoudsanalyse	40
5.2.1 DEEL I: De Transcriptie, vraag 1 t/m 8.....	40
5.2.2 DEEL II: Manifeste verhaalanalyse per verhaallijn, vraag 9 t/m 14.....	75
5.2.3 DEEL III: Latente verhaalanalyse, vraag 15 t/m 21.....	81
H6 Kwalitatieve interviews.....	90
6.1 Interviews	90
6.1.1 Interview opbouw	90
6.1.2 Topiclijst 'From where to eternity'	91
6.2 Resultaten interviews	95
6.2.1 Analyse per verhaallijn	96
6.2.2 Per topic/ code het oordeel van gedetineerden en 'burgers'	107
6.2.3 Conclusie onderzoeksresultaten.....	117
H7 Conclusie.....	122
7.1 Onderzoek gekoppeld aan de theorie	122
7.2 Beantwoording van de vraagstelling	126
7.3 Nawoord.....	135
7.3.1 Reflectie op het onderzoek.....	135
Bijlagen.....	137

H1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal een inleiding in het onderzoek gegeven worden. De aanleiding, het onderzoeksthema en een korte introductie in de vraagstelling zullen onder andere naar voren komen.

1.1 Aanleiding

In misdaaddrama komen morele kwesties aan de orde omdat per definitie bij een *misdaad* de morele orde geschonden wordt. Waarom genieten mensen van misdaaddrama? Mensen kunnen er verschillend tegen aan kijken en evalueren. Hoe wordt misdaaddrama door verschillende groepen ontvangen? Dit zal het centrale thema van dit onderzoek vormen.

In deze thesis wordt het vraagstuk moraliteit aan de orde gesteld. Onderzoeker Grabe (2002) stelt in haar artikel dat verscheidene groepen in de maatschappij hun zorgen uiten over het overschrijden van morele waarden op televisie. Daarnaast stelt zij dat bepaalde sociologen juist zeggen dat het uitzenden en openbaar maken van de overschrijding van morele waarden juist moraliteit in stand houdt. Socioloog Émile Durkheim zegt bijvoorbeeld dat overtredingen van de morele orde noodzakelijk zijn voor het in stand houden van een samenleving (Grabe, 2002: 313). Vroeger werden mensen aan een schandpaal genageld, nu is er bijvoorbeeld 'The Jerry Springer Show'. In het openbaar wordt duidelijk gemaakt dat afwijkend gedrag niet getolereerd wordt. Of dit nu door een schandpaal, een steniging of nationale televisie gebeurt, is slechts een verschil in uiting. 'The Jerry Springer show' kan door mensen afgekeurd worden maar kan ook gezien worden als een kader voor de morele waarden die wij in een gemeenschap delen. Juist de schending van morele waarden lokt vaak collectieve verontwaardiging uit en bevestigt daarmee wat geaccepteerde normen en waarden zijn. Dit heeft solidariteit en sociale intergratie tot gevolg. Het herinnert mensen eraan dat ze dezelfde normen en waarden delen (Grabe, 2002).

Volgens Weijers (2006) draait het in sitcoms vooral om zelfontplooiing en de verhaallijnen draaien om de problemen die daarmee samenhangen. Onderzoek geeft volgens Wester en Weijers (2006) aan dat de kern van bijna alle verhaallijnen in sitcoms om individualisme en de problemen die daarmee samenhangen draait. Daarmee wordt de spanning tussen 'jezelf zijn' en 'aanpassen aan de ander' bedoeld. Door de groeiende populariteit van misdaaddrama lijkt het of de samenleving de laatste tijd weer centraal staat, aldus Weijers (2006). Door de vertegenwoordiging van series als CSI, Law and Order, Cold Case en the Sopranos lijken collectiviteit en

gedeelde waarden weer volop in de belangstelling. The Sopranos is een serie die bestaat uit hoofdpersonages die criminelen zijn. Men kan zich afvragen of misdaaddrama vanuit de criminelen verteld, die net zoals de gasten in 'The Jerry Springer Show' de morele orde schenden, ook opgevat kan worden als openbare uitingen die de gedeelde morele waarden bevestigen. Of wordt dat toch anders gezien door kijkers? En met name de verschillende groepen kijkers, gedetineerden en 'burgers'? Gebruiken kijkers misdaaddrama als the Sopranos als moreel kader en verschilt dat tussen verschillende groepen?

1.2 Onderzoeksthema met vraagstelling

Misdaaddrama kan wat betreft moraliteit niet altijd als zwart of wit gezien worden. Een moord hoeft niet per sé als verschrikkelijke daad ontvangen te worden. Zo behandelt Cawelti (1975) een groot aantal motieven voor het plegen van geweld als een kader waarbinnen geweldshandelingen gemotiveerd kunnen worden. Geweldgebruik mag dan als a-moreel gezien worden, juist de context waarin het gebeurt, zorgt ervoor dat er nuances in het oordeel kunnen ontstaan. Lane (2001) nuanceert ook de heldere scheiding tussen goed en kwaad in modern misdaaddrama. Hij onderscheidt twee soorten misdaaddrama waarbij hij constateert dat bij de klassieke *whodunit* het onderscheid tussen held en schurk heel duidelijk langs morele grenzen loopt. Er is sprake van absoluut goed en slecht en daarmee ook sprake van morele zekerheid. Bij *existentieel drama* is het onderscheid tussen held en schurk al veel minder eenduidig. De held heeft bijvoorbeeld ook slechte kanten, overtreedt soms de wet etc. Er is sprake van morele onzekerheid. Als kijker begrijpen we het omdat het verhaal ons van die achtergronden voorziet. De termen held en schurk geven in whodunits de vaste morele posities in het verhaal aan. In existentieel drama kan beter gesproken worden over de protagonist (het personage waarmee je meegaat in het verhaal) en antagonist (tegenpersonage). In existentieel drama is het mogelijk dat de protagonist a-moreel gedrag vertoont, ook al is hij bijvoorbeeld politieagent. De termen protagonist en antagonist worden gebruikt omdat deze niet moreel geladen zijn. Deze termen geven het perspectief van het verhaal aan.

Een andere variatie die er toe zou kunnen doen als het gaat om het perspectief op de misdaad, is wanneer het verhaal niet vanuit de politie, officier van justitie of advocaat verteld wordt maar vanuit de 'crimineel'. De ontvanger mag een kijkje in het leven van de crimineel nemen. Je leert de personages in een misdaaddramaserie kennen en het kan voor een ontvanger moeilijker worden om bepaalde acties te verafschuwen. De ontvanger leert de personages kennen en niet alleen de slechte eigenschappen van

de personages komen naar voren, maar ook de goede. Met andere woorden: het oordeel van een kijker over het a-morele gedrag van mensen in misdaaddrama zou wel eens niet alleen af kunnen hangen van het a-morele gedrag zelf maar ook van de manier waarop het in het drama gebracht wordt. Er worden twee genoemd: wat zijn de motieven voor a-moreel gedrag (zie Cawelti, 1975) en vanuit welk perspectief (wie is de hoofdpersoonage/protagonist) wordt het verhaal verteld; een wetsdienaar of een wetsovertreder (zie Raney & Bryant 2002, Raney 2004)? Dit zou kunnen betekenen dat het a-morele gedrag van personage Tony Soprano in de serie the Sopranos niet negatief geëvalueerd wordt als hij protagonist in de verhaallijn is of dat zijn motieven een rol spelen bij de morele evaluatie van het gedrag.

Het misdaaddrama the Sopranos slaagt erin om te laten zien dat moordenaars niet alleen moordenaars zijn maar ook mensen met gevoel waarmee je kunt meeleven, zelfs als ze verschrikkelijke dingen doen (Nochimson, 2002). Men zou denken dat criminelen en 'burgers' een andere moraal hebben en daarom ook een ander oordeel over a-moreel gedrag zouden kunnen hebben als het gaat om een serie met 'criminelen' als hoofdpersonages. In the Sopranos gaat het weliswaar om wetsovertreders maar de personages hebben ook goede kanten en we krijgen wellicht begrip voor hun handelen vanwege de blik die ons gegund wordt op hun leven, hun motieven (analoog aan Cawelti, 1975) en daarmee op de achtergrond van hun handelen. Bepaalde eigenschappen, zoals doorzettingsvermogen, kunnen door de kijker gewaardeerd worden, of deze nu tot een held of een schurk behoren. Wanneer een gevangene in een film probeert te ontsnappen, kan een kijker ongeacht of de gevangene schuldig is aan een misdrijf, de gevangene 'steunen'. De kijker kan empathie voelen en zich wellicht identificeren (Raney, 2004). Met empathie wordt het inlevingsvermogen van de kijker bedoeld. Dit zijn twee factoren die naar voren kunnen komen bij de morele evaluatie. Daarmee wordt duidelijk dat de simpele onderverdeling in goed en kwaad niet zo'n helder onderscheid is als het gaat om existentieel drama en drama dat vanuit de crimineel wordt verteld. 'Good guys' kunnen gedefinieerd worden als personen die zich aan de wet houden. Er zijn echter in existentieel drama ook 'good guys' die zich niet aan de wet houden om bepaalde redenen. De scheidingslijn tussen goed en kwaad is daarmee onduidelijk. De manier waarop in het verhaal met motieven, achtergronden en dilemma's wordt omgegaan, noemt Raney (2004) 'moral reasoning'. De analyse van het verhaal is daarom een belangrijk onderdeel van dit onderzoek.

In hoeverre er sprake is van a-moreel gedrag of overtreding van de morele orde door criminelen, hangt van definitie en afbakening van de woorden 'moraal' en 'criminelen' af en de wijze waarop dat in het verhaal vorm krijgt (vanuit welke motieven etc,

Cawelti 1975 en Lane 2001).

Vervolgens hebben we te maken met de manier waarop de moraal in het verhaal aangewezen wordt door de kijkers en de verschillen daarin tussen kijkersgroepen, in dit geval gedetineerden en 'brave burgers'. Het oordeel over het morele gehalte van gedrag in een serie noemt Raney "moral evaluation" (2004) en die zou tussen groepen kijkers kunnen verschillen, zeker als het gaat om een serie met criminelen als hoofdpersonages. Er worden drie elementen onderzocht die mogelijk een rol spelen in de morele evaluatie, namelijk; de a-morele daad zelf, de context en het perspectief in het verhaal en de achtergrond van de ontvangers. Gedetineerden zijn een interessante groep om te onderzoeken vanuit hun rol als wetsovertreders. Volgens Vandebosch (1999) is de essentie van de penitentiaire filosofie van Ducpétiaux de opvatting dat immoraliteit en ongodsdienstigheid de oorzaken zijn van crimineel gedrag. Ducpétiaux was de eerste inspecteur-generaal van het Belgische gevangeniswezen. De daders zijn volgens hem zelf verantwoordelijk voor de misdaden die zij gepleegd hebben, aldus Vandebosch (1999). Daarom moet de straf ook gericht zijn op afschrikking en op boete om de moraal van de gedetineerden te verbeteren.

Wat dat betreft is het een uitdaging om verschillen of overeenkomsten tussen kijkersgroepen te duiden. In dit onderzoek zal een begin gemaakt worden door de misdaaddramaserie the Sopranos aan beide groepen, zowel gedetineerden als 'burgers', te laten zien. Hieruit zou een verschil tussen de beide groepen kunnen blijken. De vraag is echter of er wel een verschil zal zijn?

De volgende vraagstelling zal in deze thesis aan de orde gesteld worden.

- Hoe wordt er in de misdaaddramaserie the Sopranos geredeneerd over moraliteit oftewel: binnen welk kader wordt het a-morele gedrag in the Sopranos naar voren gebracht?
- Hoe ziet de morele evaluatie door ontvangers (gedetineerden en 'burgers') eruit?

Een nadere uitwerking van de probleemstelling met doelstelling en vraagstellingen wordt in hoofdstuk drie gegeven.

1.3 Definiëring van de begrippen

De onderstaande begrippen hebben betrekking op dit onderzoek. Hopelijk geven de begrippen een duidelijke introductie in de terminologie die door de gehele thesis zal worden gebruikt. De 'Van Dale' betekenis is als eerst te zien gevolgd door een andere interpretatie.

Normen – norm (de ~, ~en)

- 1 manier van handelen waarnaar een categorie van personen zich kan of moet richten
- 2 regel voor de normalisatie => *criterium, graadmeter, ijkpunt, maatstaf, normering, standaard*

Maatstaf, regel, richtsnoer, model. Normen zijn regels waaraan men zich moet houden (de norm is bijvoorbeeld: "je mag niet zonder toestemming in een dagboek van iemand kijken". Deze norm hoort bij de waarde "het recht op privacy") (Weijers, Oud en Wester, 2003).

Waarden – waar-de (de ~ (v.))

- 1 betekenis die iets heeft als bezit of ruilobject
- 2 (~n) zedelijke, esthetische of persoonlijke betekenis van iets => *belang, gewicht, gewichtigheid, importantie, zwaarte*
- 3 (~n/~s) [muz.] (van een noot) tijdsduur
- 4 getal, bedrag dat een meter aanwijst

Waarden vormen de grondslag waarop de norm gebaseerd is (de waarde is bijvoorbeeld "succes", waarbij de norm "je moet je best doen" hoort) (Weijers, Oud en Wester, 2003).

Morele Evaluatie

Moraal - mo-raal (de ~ (v.))

- 1 de heersende zeden en gebruiken => *moraliteit, moreel, zedelijkheid*
- 2 iemands voorstelling van goed en slecht => *ethiek*
- 3 moreel
- 4 zedenles, lering => *moralisatie*

De manier waarop iemand een mening vormt, reageert en oordeelt over morele kwesties en ethiek.

Gedetineerden – **ge-de-ti-neer-de** (de ~ (m.), ~n)

1 [form.] gevangene

Mensen die op dit moment opgesloten zitten in een penitentiaire inrichting. Ze hebben een misdaad begaan en zijn daar al voor gestraft op zijn in afwachting van hun straf.

'Burgers' – **bur-ger** (de ~ (m.), ~s)

- 1 inwoner van een gemeente of staat
- 2 gewoon lid van de bevolking <=> *militair*
- 3 lid van de derde stand in de middeleeuwen

Mensen die niet in afwachting van een straf zijn of een straf uitzitten.

1.4 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie

Er is in deze thesis onderzoek gedaan naar moraliteit en misdaaddrama. Er is echter nog weinig over dit onderwerp te vinden in relatie tot gedetineerden. Het is interessant om te kijken welke evaluatie mensen hebben, die met criminaliteit in aanraking zijn gekomen en daardoor in een penitentiaire inrichting terechtgekomen zijn. Ook is het interessant om te kijken of er verschillen of juist overeenkomsten zijn tussen mensen die nog nooit zelf met criminaliteit in aanraking zijn gekomen en nooit in een penitentiaire inrichting terecht zijn gekomen. Dit onderzoek is een aanvulling op het wetenschappelijke bestand. Daarnaast is er een maatschappelijke relevantie om te kijken hoe mensen naar misdaaddrama kijken en welke nuanceringen er zijn wat betreft de evaluatie. Kunnen deze series ook bepaalde uitspraken of driften bij 'burgers' ontlokken, die niet verwacht worden?

1.5 Opbouw thesis

Er is een inleiding gegeven op het centrale thema van deze thesis. In hoofdstuk 2 zal de theorie uitgediept worden waarna in hoofdstuk 3 de probleemstelling, vraagstelling en deelvragen aan de orde komen. Vervolgens zal in hoofdstuk 4 de methode van het onderzoek besproken worden. Het onderzoek bestaat uit een inhoudsanalyse en interviews. In hoofdstuk 5 is de inhoudsanalyse te zien. Hoofdstuk 6 geeft de resultaten van de interviews weer. Hoofdstuk 7 zal uiteindelijk een conclusie weergeven.

H2 Theoretisch kader

De theorie die in dit hoofdstuk besproken wordt, vormt de basis voor het onderzoek. Door middel van deze literatuurstudie zullen nieuwe inzichten verworven worden.

2.1 Kwalitatieve inhoudsanalyse en the grounded theory

Wat betreft de inhoudsanalyse over de manier waarop in het verhaal omgegaan wordt met motieven, achtergronden en dilemma's ('moral reasoning'), zal gebruik gemaakt worden van kwalitatieve inhoudsanalyse volgens de WOW procedure (zie Wester en Weijers 2006, Weijers, Oud en Wester 2003). Hiermee kunnen zaken als het gedrag van personages, hun doelstellingen, de (morele) dilemma's en de onderliggende waarden en normen van het verhaal geanalyseerd worden. Dit onderzoek zal zich wat betreft het interviewgedeelte rond de morele evaluatie ('moral evaluation') grotendeels op the grounded theory richten. Deze theorie gaat ervan uit dat er vooraf aan het onderzoek geen specifieke theorie gevormd is. Er worden vooraf aan het onderzoek verschillende theoretische inzichten gegeven en naarmate het onderzoek in gang is, zal er een poging gedaan worden één theorie te vormen. Deze theorie zal dus door middel van bestaande literatuur en het huidige onderzoek gevormd worden.

Dit onderzoek is zo kleinschalig dat er geen significantie vastgesteld kan worden. Door middel van de uitkomsten kan echter wel een theorie gevormd worden die vervolgens in een grootschalig onderzoek getoetst kan worden.

Volgens Bob Dick (2005) is het bij de grounded theory de bedoeling dat de onderzoeker grip krijgt op de onderzoekssituatie en hoe de actoren zich in die situaties gedragen. Conversatie, observatie en interviews liggen ten grondslag aan deze onderzoeksmethode. Er moet vervolgens constant vergeleken worden. Het leggen van verbanden tussen verschillende interviews zorgt voor theoretische inzichten die vervolgens aan de bestaande literatuur gekoppeld kunnen worden.

2.2 Televisie en misdaaddrama

Iedereen kijkt met een andere invalshoek naar een programma. Elke kijker heeft een andere achtergrond, andere normen en waarden en andere emotionele gevoelens. Televisie heeft verschillende uitwerkingen op de kijker, waar de kijker al dan niet grip op heeft. Een kijker heeft dan wel controle over de afstandbediening maar wanneer de kijker eenmaal in een verhaal zit, kan het moeilijk zijn op sommige momenten de

emoties te bedwingen. De kijker kan meegesleept worden in het verhaal. Er zal gekeken worden naar verschillende theoretische invalshoeken die er zijn over de manier waarop de kijker op morele kwesties reageert.

2.2.1 Televisie...

In dit onderzoek zal voornamelijk naar de theorie van Arthur A. Raney (Raney & Bryant 2002 en Raney 2004) gekeken worden. Volgens Raney (2004) vermaken mensen zich graag met televisie. Televisiekijken neemt veel tijd, aandacht en mentale en emotionele energie in beslag. Daarom zoekt de kijker naar een programma waarmee hij zijn tijd goed besteedt. Voor iedere kijker zal dit een ander programma zijn. Door ervaring weet de kijker wat plezier brengt en zal hij/zij snel genoeg bij een geschikt televisieprogramma stil blijven staan. Televisieprogramma's waarin extreem geweld voorkomt, blijven één van de populairste genres (Raney, 2002). Dit is erg opmerkelijk, want men zou denken dat de meeste mensen geweld in het dagelijkse leven verafschuwen. Toch kijken ze er op televisie wel graag naar.

2.2.2 ... en Misdaaddrama

Het kijken naar gewelddadige programma's heeft zowel invloed op emoties (affectief) als op kennis (cognitief). Er zijn in de samenleving ook veel discussies geweest of gewelddadige televisieprogramma's invloed op gedrag hebben. Worden mensen door het kijken naar bepaalde programma's aangezet tot bepaalde misdaden? Dit zal echter niet in deze thesis aan de orde komen.

Kijkers zullen bij het kijken naar misdaaddrama niet alleen met hun emoties naar het programma kijken maar ook met hun kennis/ verstand en opvattingen. Het oordeel over het morele gehalte van gedrag in een serie noemt Raney "moral evaluation" (2004). Kennis en emotie kunnen invloed hebben op dit oordeel. Dat roept de vraag op of herkenning of kennis van a-moreel gedrag ook een rol speelt bij de evaluatie van misdaaddrama. Maar ook mensen die zelf nog nooit in een penitentiaire inrichting hebben gezeten, kijken graag naar misdaaddrama. De kijkcijfers van misdaaddramaserieën zijn immers niet alleen op kijkers gebaseerd die in een penitentiaire inrichting zitten. Op welke manier oordelen deze kijkers over bepaalde situaties in deze programma's. Kijken zij vanuit hun kennis of emotie? En hoe doen mensen dit die wel in een penitentiaire inrichting zitten? In dit onderzoek wordt *niet* gekeken of de respondenten vanuit hun kennis of emotie naar misdaaddrama kijken. Het is misschien wel een uitgangspunt waarop zij hun moreel oordeel baseren.

Wanneer de kijker vanuit emotie kijkt (en bijvoorbeeld met de protagonist meegaat in het verhaal) dan zou hij meer naar het perspectief en de context in het verhaal kunnen kijken. Wanneer de kijker vanuit kennis of opvattingen redeneert (geloof; gij zult niet doden) dan zou het kunnen dat de kijker de daad sec eerder veroordeelt. Vandaar dat dit meegenomen wordt in het theoretische kader.

2.3 De daad sec

Elke criminele activiteit kan moreel geëvalueerd worden. Of dit nu gaat om opzettelijke geweldpleging of wraak. Wanneer men naar de daad sec kijkt, kijkt men alleen naar het feit dat er bijvoorbeeld iemand vermoord is en niet naar het motief of naar de persoonlijkheid van de dader.

De cognitieve activiteit, waarmee hier vooral de kennis en opvattingen van de kijker worden bedoeld, is erg belangrijk. De kijker vindt dat er een bepaalde straf moet zijn en dit is wat volgens de kijker verdiend wordt. Daartegenover is er de straf die in het verhaal gekregen of gegeven wordt. De evaluatie van gerechtigheid, geïnterpreteerd door de kijker, is afhankelijk van de interactie tussen kijker en boodschap (Raney & Bryant, 2002). Deze twee hebben veel factoren die invloed op de evaluatie hebben.

Er kan gezegd worden dat de emoties als houding, geloof en waarden van kijkers niet erg wisselend en behoorlijk stabiel zijn. De kijker zal redelijk stabiel blijven bij het kijken naar series. Bij de evaluatie zijn zowel het personage als de misdaden belangrijk. Dit kan voor een andere morele evaluatie zorgen. Dit hangt echter erg af van de aflevering (Raney & Bryant, 2002). Ook zullen verschillende scènes op een andere manier geëvalueerd worden. De variabelen van het personage en de (mis)daad kunnen per scène veranderen. Het ene moment kan er een moreel oordeel over de daad sec zijn en het andere moment is er misschien een moreel oordeel vanuit een bepaald perspectief of bepaalde context in het verhaal.

Er kan vanuit worden gegaan dat wanneer men de daad sec veroordeelt en op deze manier evalueert dit vooral op kennis en opvattingen (cognitief) gebaseerd is. Men kan bijvoorbeeld denken dat een moord een moord is en het niet uitmaakt wie de moord pleegt en waarom. Op dat moment zal men eerder vanuit kennis en opvattingen redeneren, omdat men waarschijnlijk vanuit zijn eigen achtergrond (en wat iemand geleerd heeft) zijn mening kan verantwoorden.

Of maakt het wel uit wie de moord pleegt en waarom en wordt de achtergrond van het verhaal betrokken in de morele evaluatie? Wanneer er naar de context in het verhaal

en het perspectief van het personage gekeken wordt, kan men ervan uitgaan dat er meer vanuit emotie wordt gekeken. Er is dan meer inlevingsvermogen (empathie) door de kijker (Raney, 2004). Men kan een personage leuk vinden zonder een bepaalde reden hiervoor te hebben. Hier overheerst het gevoel meer. De daad zal meer vanuit emotie geëvalueerd kunnen worden waardoor het verhaalperspectief en de context invloed hebben op het oordeel. Deze twee punten lopen echter wel door elkaar en kunnen moeilijk onderscheiden worden.

2.4 Context en perspectief

De cognitieve houding van de kijker kan verstoord worden door andere factoren die meespelen, zoals de empathie die de kijker voor een personage krijgt. Hierdoor is het mogelijk dat de kijker de moord niet alleen als moord ziet, maar ook naar de context en het perspectief in het verhaal kijkt. Zo kan er bijvoorbeeld meer sympathie en empathie voor een personage zijn wanneer deze een protagonist is, ondanks dat hij een moord pleegt. Ook kan er naar de context van de moord gekeken worden. Is het een wraakactie of zinloos geweld?

Bepaalde theorieën (over aard, het karakter van de kijker) kunnen inzicht geven in het hoe en waarom mensen plezier in bepaalde programma's hebben (Raney, 2004). De belangrijkste theorieën richten zich op de emotie van de kijker. Door middel van emotie zullen de kijkers een mening over de personages vormen. De theorie voorspelt dat het plezier van de kijker omhoog gaat wanneer gewaardeerde personages (voornamelijk de protagonist) een positief einde in het verhaal krijgen en negatieve personages een negatief einde. De manier waarop de kijker naar de personages kijkt is erg belangrijk voor de mate van plezier die de kijker in de serie heeft. Kijkers houden van een spel waarin sommige personages goed zijn en anderen slecht. Ze kunnen dan voor een bepaalde partij zijn. Deze partij wordt niet zomaar gekozen. Emotioneel partijdig zijn, moet namelijk moreel gerechtvaardigd zijn. De kijkers houden volgens Raney (2004) van personages die zij zelf als moreel correct zien en houden niet van personages die zij zelf moreel incorrect zien. Om van drama te genieten is het erg belangrijk dat kijkers zich kunnen inleven. De belangrijkste term achter de *disposition theory* is empathie (gevoel van inleving). Wanneer kijkers een groot inlevingsvermogen hebben, zullen ze meer met een slachtoffer meevoelen en meer plezier aan een wraakactie ondervinden. De mate waarin de kijker op het personage lijkt of juist niet lijkt is ook erg belangrijk in de evaluatie (Raney, 2004). Daarover zal in paragraaf 2.6 meer gezegd worden.

Cognitieve inputs corresponderen met de misdaad inputs. Dit gebeurt vooral wanneer de daad sec veroordeeld wordt. Affectieve inputs corresponderen vooral met de inputs van de personages. Hierbij kijkt men meer naar het perspectief en de context. Het oordeel over het personage of de misdaad is altijd te vinden in een spanningsveld tussen het ideaal van de kijker en de daadwerkelijke gebeurtenis in de serie. Zoals eerder gezegd heeft elke kijker individuele waarden waaraan een misdaad in een serie wordt gemeten. Wanneer die waarden in de serie overeenstemmen met de individuele waarden, heeft de kijker meer plezier (Raney & Bryant, 2002). Toch blijft de vraag hoe het dan kan dat een serie als the Sopranos zo geweldig populair is.

2.4.1 Zowel cognitief als affectief

Raney en Bryant (2002) menen dat kijkers zowel affectief (gevoelsmatig) als cognitief (kennis) naar misdaaddrama kijken. De morele beoordeling wordt door beide aspecten beïnvloed. De affectieve manier van kijken gebeurt in werkelijkheid sneller dan beschreven werd. Soms vind iemand iets leuk of niet. Er wordt op dat moment niet meer op moreel niveau gescreend.

Wanneer iemand met kennis naar een serie kijkt, wordt volgens Raney en Bryant (2002) het gevoel voor een groot deel buitengesloten. Met kennis wordt alles wat iemand in zijn leven geleerd heeft bedoeld, wat van invloed kan zijn op de manier waarop er een mening gevormd wordt. Het is mogelijk bepaalde feiten op een rijtje te zetten en een afweging te maken zonder dat men zijn emoties mee laat wegen. Er wordt op dat moment naar moraliteit sec gekeken. De kijker ziet geweld en moet een afweging maken tussen straf die verdiend wordt en de straf die daadwerkelijk op televisie gegeven wordt. Maar zoals gezegd kan het verhaal de daden van een specifiek kader voorzien waardoor er nuances kunnen optreden in het oordeel op basis van voorafgaande kennis en opvattingen.

2.4.2 Onduidelijke grens tussen goed en slecht

De grens tussen goed en slecht is in the Sopranos moeilijker te zien dan bijvoorbeeld in de Godfather waar er een geromantiseerd beeld van de gangster werd gegeven (Nochimson, 2002). The Sopranos geeft een realistischer beeld van de werkelijkheid en laat bijvoorbeeld zien dat een maffiabaas ook onzeker kan zijn. Dit beeld dat in de verhalen geschetst wordt, schept wellicht een specifieke context voor de evaluatie van zijn daden.

Plato (in Rowlands, 2005) heeft de opvatting dat morele overtredingen een vorm van

ziekte is. Iemand heeft een ongezonde persoonlijkheid, die niet in balans is en is daarom gestoord. Dit komt tot uiting in morele onevenwichtigheid van die persoon. Plato heeft de opvatting van moreel goed of fout als het ware gemedicaliseerd. Iemand die slechte dingen doet, moet wel ziek zijn. Volgens Rowlands (2005) is dit wetenschappelijk nooit bewezen.

Tony zou ook als gestoord bestempeld kunnen worden, aangezien er verschillende misdaden op zijn actielijst geschreven kunnen worden. Daarnaast is Tony echter in verschillende opzichten ook een lieve huisvader. Moreel gezien is Tony een mix van goed en slecht, gezond en gestoord.

Je kunt mensen als Hitler of Pol Pott gestoord noemen, maar is Tony ook gestoord? Tony legitimeert zijn eigen daden. Hij moordt alleen wanneer dit noodzakelijk is, dus wanneer hij zijn eigen belangen of die van zijn familie moet beschermen. In de geanalyseerde aflevering van the Sopranos (zie H5) is ook te lezen dat Tony, Hitler en Pol Pot gestoorde gasten noemt en zijn eigen acties eigenlijk te verantwoorden vindt.

DR. JENNIFER MELFI

Do you think he'll go to hell?

TONY SOPRANO

No. He's not the type that deserves hell.

DR. JENNIFER MELFI

Who do you think does?

TONY SOPRANO

The worst people. The twisted and demented psychos who kill people for pleasure. The cannibals, the degenerate bastards that molest and torture little kids. They kill babies. The Hitlers, the Pol Pots. Those are the evil fucks that deserve to die. Not my nephew.

DR. JENNIFER MELFI

What about you?

TONY SOPRANO

What? Hell? You been listening to me? No... For the same reasons. We're soldiers. Soldiers don't go to hell. It's war. Soldiers, they kill other soldiers. We're in a situation where everybody involved knows the stakes. And if you're gonna accept those stakes... You gotta do certain things. It's business, we're soldiers. We follow codes... Orders.

DR. JENNIFER MELFI

So does that justify everything that you do?

Hoewel Tony zijn eigen daden legitiem vindt, kan dit natuurlijk in twijfel getrokken worden. Het is toch interessant dat voor de kijker zijn goede kant belangrijker kan zijn dan zijn slechte kant. Wanneer het lijkt dat Tony opgepakt kan worden voor zijn misdaden zullen weinig kijkers hier blij mee zijn. Ze kunnen zich inleven in de protagonist en hebben meer achtergrond over deze persoon, dan alleen de misdaden, om hun oordeel op te baseren (Rowlands, 2005).

2.5 Genre

Stereotypering is ook een element wat naar voren kan komen bij morele evaluatie. De boodschap is hetzelfde als in andere series. De makers maken hier vaak gebruik van en dit kan ten opzichte van sommige groepen (met betrekking tot etniciteit of geslacht) een negatieve uitwerking hebben (Raney, 2002: 406). Wanneer bepaalde handelingen in een zeker genre (bijv. Maffiaseries) als normaal gezien worden, kan de beoordeling hiervan minder streng zijn. De kijker vindt zulke acties misschien meer geoorloofd in zulke series, omdat het in die series 'normaal' is. De morele evaluatie speelt zich dan af binnen het genre: "zo gaat dat nu eenmaal in maffiafilms". Er wordt dan geëvalueerd vanuit de regels van het genre waartoe de serie behoort.

Misdaaddrama waar de gangster/ maffia centraal staat kan volgens Nochimson (2002) als een subgenre gezien worden. Dit komt in de volgende karakteristieken naar voren, nl.:

- Onze normale manier van identificatie en inlevingsvermogen kan veranderen bij het kijken naar gangster/ maffiafilms. De protagonist is een crimineel en daardoor gaan we ons in een persoon met criminele activiteiten inleven (Nochimson, 2002). Het lijkt aannemelijk dat dit ook van invloed is op de morele evaluatie van het gedrag van de protagonist.
- Het gangstergenre geeft ons vaak een beeld van de samenleving en de normen en waarden terwijl er normaal gesproken bij films of televisieseries vanuit een persoonlijke en individuele invalshoek gekeken wordt (Nochimson, 2002). Zoals eerder gezegd zei Grabe (2002) dat het uitzenden en openbaar maken van de overtreding van morele waarden juist als functie heeft de morele opvattingen te bevestigen. In de morele evaluatie zou dat een rol kunnen spelen. Zo kun je zien wat er gebeurt als je de wet en regels negeert. De volgende evaluatie zou ook een mogelijke morele evaluatie kunnen zijn; "in de maffiawereld worden in ieder geval de eigen regels gerespecteerd".

2.6 Achtergrond van de ontvanger

Volgens Raney (2004) verschilt de verwantschap met personages per kijker. De reden hiervoor is dat iedereen een ander moreel besef heeft. Ideeën over moraliteitsontwikkeling gaan ervan uit dat mensen verschillen in de manier waarop zij met morele vraagstukken omgaan. Iedereen heeft andere normen en waarden en kijkt anders naar de personages in een serie. De uitkomsten van morele evaluatie zullen dus per persoon verschillend zijn. De manier waarop mensen evalueren hangt van verschillende zaken af, Raney noemt opleidingsniveau, leeftijd en etniciteit (Raney, 2004). Een ouder persoon kan bijvoorbeeld conservatiever en minder vooruitstrevend zijn dan een jonger persoon. Dit kan invloed hebben op de manier waarop deze persoon evalueert. Bij de evaluatie van de groepen gedetineerden tegenover 'burgers' kunnen verschillen voorkomen. Daarom worden de bovenstaande punten als opleidingsniveau, leeftijd en etniciteit zo veel mogelijk tussen de twee groepen in het onderzoek aan elkaar gekoppeld. Zo wordt geprobeerd, voor zover dat kan bij een kleine steekproef, zoveel mogelijk het verschil tussen de twee groepen te beperken tot de eigenschap: wel of niet gedetineerd.

Walker Fields (2001) zegt in haar studie dat de FBI door middel van de maffia af te tappen, de maffia heeft horen praten over welke personages uit the Sopranos direct op hen lijken of het werk dat ze doen. Gedetineerden zouden natuurlijk ook de directe vergelijking kunnen maken en hun eigen achtergrond als identificerende factor zien.

Volgens de 'schemata' theorie van Raney (2004) wordt informatie die binnenkomt als men een dramaprogramma kijkt, direct in een kader oftewel een schema geplaatst. Zo 'n schema is gevuld met kennis die al over het onderwerp aanwezig is. Er wordt zelfs gedacht dat deze schema's al in onze jeugd ontwikkeld worden. De schemata theorie maakt bepaalde zaken begrijpelijk. Alles wat bij iemand binnenkomt, wordt gecategoriseerd. In de loop der tijd ontwikkelt een kijker verschillende schemastructuren die geactiveerd worden wanneer een bepaalde mediatekst te zien is. Je weet snel genoeg wanneer het om een misdaaddrama of om een komedie gaat. Deze schemastructuren zorgen ook voor verwachtingen over het verloop van het verhaal en de personages en sturen daarmee de interpretatie. De kijkers hebben bij het zien van een televisieserie van te voren al bepaalde ideeën. Ze kijken namelijk niet zonder voorgeschiedenis naar een serie. Die voorgeschiedenis kan afkomstig zijn uit andere series, maar ook uit ervaringen uit het dagelijkse leven. De makers van series maken ook gebruik van stereotypering, context, muziek en andere methoden om de kijker te helpen snel bepaalde interpretaties te maken. De kijker hoeft het a-

morele gedrag van de personages vaak niet eens onder de loep te nemen, omdat het vaak snel duidelijk is welke personages 'goed' zijn en welke 'slecht' zijn. Ook is het snel duidelijk wie de protagonist en antagonist is.

De schemastructuren zeggen eigenlijk dat we vòòr het kijken naar een serie al een oordeel hebben. Dit is in zekere mate waar, maar toch zal er plek overblijven voor een moreel oordeel. Of dit nu alleen afhangt van de daad zelf of dat het verhaal en andere manieren van sturing van de ervaring een rol speelt, is de vraag. De manier waarop iemand zich kan inleven, kan ervoor zorgen dat het (a)-morele gedrag op een specifieke manier onder de loep genomen wordt.

Onverschilligheid (geen positief en geen negatief gevoel) vanuit kijkers naar een personage toe ontlokt waarschijnlijk geen emotionele reactie. Plezier is een emotionele reactie en ook de reden dat mensen televisie kijken. Wanneer er geen emotionele reactie is, dan kan er ook geen plezier zijn en geen reden om naar de serie te kijken (Raney, 2004).

Kijkers kunnen denken dat goede personages goed doen en slechte personages slecht doen. Dit hoeft echter niet het geval te zijn. Het is ook mogelijk dat een goed personage slecht doet en een slecht personage goed doet. De kijker kan dan zijn beeld over het personage toch weer bijstellen. Het is ook de vraag wat goed en slecht is. Iedereen kan daar anders over denken en andere kenmerken aan de woorden 'goed' en 'slecht' hangen. Het oordeel over wat goed en slecht is, kan natuurlijk beïnvloed worden door elementen in het verhaal.

2.6.1 Gedrag goed praten

Volgens Raney (2004) levert onderzoek naar de morele oordeelsvorming verschillende resultaten op. Uit onderzoek blijkt dat mensen mediapersonages volgens hun eigen moraal uit de werkelijkheid beoordelen. Mensen hebben voorkeur voor personages die dicht bij hun eigen leven staan. Van gewaardeerde personages wordt verwacht dat ze ook altijd leuk zijn. Wanneer dit niet het geval is, dan zal de kijker de kloof tussen de observatie en de 'werkelijkheid' proberen te verzachten (Heider's 1958 balance theory) en het bijna voor het personage opnemen. Wanneer een personage eenmaal geliefd is, zal dit ook bijna nooit veranderen (Raney, 2004). Het inlevingsvermogen van de kijker wordt dan nog groter.

De 'Attribution theory' gaat ervan uit dat we constant de oorzaak van het gedrag van mensen proberen te achterhalen. Wanneer iemand die je goed kent en waarvan je

over het algemeen zijn gedrag als moreel gerechtvaardigd kan bestempelen, iets a-moreels doet dan probeer je de reden daarvan te achterhalen. Je zult waarschijnlijk denken dat diegene waarschijnlijk een goede reden voor dat a-morele gedrag heeft. Er wordt door Raney (2004) gezegd dat mensen in een groep ervan uit gaan dat succes van hun groepsgenoten aan eigenschappen van de groepsgenoten ligt en falen aan externe factoren te wijten is. Er is geen objectieve blik. Ook probeert de kijker bepaalde gebeurtenissen te rechtvaardigen. Dit doet de kijker uit liefde voor het personage, aldus Raney (2004). Kijkers kijken naar een geliefd personage op dezelfde manier wanneer dat ze naar een groepsgenoot in werkelijkheid kijken.

Vanuit de schematheorie wordt een personage door een kijker op affectief niveau óf geliefd óf niet geliefd gezien. Het lijkt soms dat de kijker hier heel resoluut in is. Er wordt door de kijker niet lang over nagedacht of hij een personage mag of niet. Wanneer de kijker een personage in zijn hart gesloten heeft dan zal er minder streng moreel geëvalueerd worden (Raney, 2004). Toch krijgt het personage ook geen complete immuniteit en zal de kijker bij bepaald gedrag van het personage zijn mening bijstellen.

2.7 Nuances bij morele evaluatie

Het is moeilijk om vast te stellen of en wanneer een kijker moreel evalueert. En of dit cognitief of affectief gebeurt of misschien allebei tegelijk. De manier waarop de kijker het personage waardeert, kan veranderen. Dit kan ook per individu, per media-inhoud, per genre en per stijl verschillen (Raney, 2004).

Vaak kijken mensen naar televisie met het doel 'even nergens aan denken en aan de realiteit ontsnappen'. Men gebruikt dan voornamelijk het affectieve aspect tijdens het kijken naar televisie (Raney, 2004).

Sommigen gaan meer uit van een affectieve manier van moreel evalueren, namelijk gebaseerd op emoties. Volgens hen is er geen objectieve of rationele manier voor morele beslissingen. Kierkegaard, een 19-eeuwse Deense filosoof, gelooft dat iedere individu zijn eigen weg in de wereld moet vinden zonder te veel op objectieve standaarden te vertrouwen (Lane, 2001).

Volgens de theorie die besproken is, zijn er vele factoren die mogelijk invloed hebben op de morele evaluatie over gebeurtenissen in misdaaddrama.

2.8 Hypothese

Het verschil tussen de Grounded Theory en ander onderzoek is volgens Bob Dick (2005) dat de Grounded Theory onderzoek is waarbij nog geen idee is wat de uitkomst zal zijn. Er moet nog een theorie gevormd worden en er wordt dus geen hypothese getoetst. Er wordt gekeken welke theorie of theorieën het meest in de werkelijkheid voorkomen en of er een nieuwe theorie ontwikkeld moet worden op basis van de empirie. Volgens Dick (2005) suggereren de grondleggers van de theorie Glaser & Strauss twee belangrijke criteria om te kijken of de ontdekte theorie wel adequaat is, nl.:

- De theorie moet bij de situatie passen
- De theorie moet werken. De theorie moet ervoor zorgen dat de mensen in de situatie deze belevenis beter begrijpen.

In dit onderzoek zal op basis van interviews (het empirische materiaal) gekeken worden welke theorieën meer en welke minder waarschijnlijk zijn en of er uit het empirische materiaal nieuwe theoretische inzichten geformuleerd kunnen worden.

H3 Probleemstelling en deelvragen

In een misdaaddramaserie worden de morele orde en waarden geschonden. Morele waarden worden daarmee aan de orde gesteld. Rokeach (1973) definieert waarde als een "enduring belief that a specific mode of conduct or end-state of existence is personally or socially preferable to an opposite or converse mode of conduct or end-state of existence". Rokeach (1973) definieert een waardesysteem als "an enduring organization of beliefs concerning preferable modes of conduct or end-states of existence along a continuum of relative importance (pag.5)". Waarden lijken daarmee op idealen die persoonlijk of in sociale context nagestreefd worden. Waarden worden door opvoeding maar ook door instituties als de kerk, de school en de media aangeleerd en onderhouden. Of een waarde sociaal gedeeld wordt, kan per persoon verschillen. Zo kan de waarde 'trouw aan iemand' verschillend gewaardeerd of geëvalueerd worden door verschillende mensen. Eén persoon kan 'trouw zijn' heel anders zien dan een ander persoon of er meer belang aan hechten onder bepaalde omstandigheden. Maar in een samenleving is ook altijd sprake van gedeelde morele waarden. In ons geval noemen we dat de morele orde. Daar liggen algemeen gedeelde waarden zoals 'recht op leven', 'gelijkheid', 'rechtszekerheid', 'recht op persoonlijk eigendom' in opgeslagen. De evaluatie van een morele waarde kan dus door verschillende mensen op een andere manier gedaan worden, zeker als het gaat om verhalen waarin de morele orde geschonden wordt. In verhalen zijn waarden vaak strijdig met elkaar: loyaliteit aan de familie wordt dan bijvoorbeeld in conflict gebracht met eigenbelang. Juist wanneer waarden met elkaar in strijd zijn, is het aannemelijk dat er verschillende morele evaluaties kunnen plaatsvinden, afhankelijk van de eigen opvattingen, geschiedenis van de kijker etc. Een moord is dan soms niet zomaar een a-morele daad, maar komt voort uit het najagen van waarden als 'bescherming van je familie'. In het verhaal vindt er rond deze waarden een vorm van (zoals eerder behandeld) 'moral reasoning' plaats. In dit onderzoek zal gekeken worden naar de manier waarop schending van de morele orde door verschillende mensen wordt geëvalueerd. Daarbij gaat de aandacht naar een groep gedetineerden en een groep 'burgers'.

3.1 Probleemstelling

In de serie the Sopranos wordt de morele orde geschonden door de hoofdpersonages van de verhaallijnen. Eerst wordt onderzocht welke morele orde geschonden wordt en welke motieven, achtergronden en dilemma's in de aflevering geschetst worden.

Analyse maakt de achtergrond van de misdaad duidelijk. De manier waarop kijkers met die motieven, achtergronden en dilemma's in het verhaal omgaan, noemt Raney 'moral reasoning'. Als hier een beeld van gemaakt is, wordt onderzocht of twee groepen kijkers (gedetineerden en 'burgers') een andere of dezelfde morele evaluatie van deze verhaallijnen in the Sopranos maken. De evaluatie door de verschillende groepen zou anders kunnen zijn of op andere gronden gebaseerd kunnen zijn.

3.2 Doelstelling

Doelstelling van het onderzoek is daarmee vaststellen hoe de relatie is tussen de structuur van de morele vertelling (verhaalsperspectief, wie is hoofdpersonage, welke dilemma's worstelt hij mee, welke keuzes maakt hij etc.), de achtergrond van de kijker (gevangen of niet) en de morele evaluatie van het a-morele gedrag van de hoofdpersonen.

3.3 Vraagstelling

1. Hoe wordt er in de misdaaddramaserie the Sopranos geredeneerd over moraliteit oftewel: in welk kader wordt het a-morele gedrag in the Sopranos naar voren gebracht?

Deelvragen hierbij zijn:

Wie is de protagonist, welke motieven tot handelen komen naar voren in zijn/haar doelstellingen en drijfveren, met welke problemen en dilemma's worstelt hij/zij en welke keuzes maakt hij.

2. Hoe ziet de morele evaluatie door ontvangers (gedetineerden en 'burgers') eruit?

Deelvragen hierbij zijn:

Welke rol speelt de structuur van de morele vertelling die het a-morele gedrag in een kader zet (zie vraag 1) bij de morele evaluatie?

Verschilt het oordeel over het (a)-morele gedrag tussen de groepen kijkers en zo ja, in welke opzichten? Het gaat daarbij met name om dimensies van morele evaluatie die mogelijk een rol spelen. Te denken valt aan: hoe wordt het oordeel gemotiveerd; vanuit eigen ervaringen, vanuit elementen van het verhaal en zo ja, waar verwijzen ze dan naar.

3.4 Motivatie in de evaluatie

De onderstaande punten kunnen invloed hebben op de morele evaluatie van misdaaddrama door een groep. De punten, die al eerder aangehaald zijn, worden hieronder verder uitgelegd.

- Welke rol speelt de morele schending of daad sec?

Gij zult niet doden is één van de tien geboden. Moord is een morele schending van de waarde 'recht op leven' en dat kan ook in die zin geëvalueerd worden. Er wordt in deze situatie niet naar de omstandigheden gekeken, maar naar de daad zelf. Moord is slecht en dat kan niet gerechtvaardigd worden. Er wordt zwart-wit gekeken naar bepaalde kwesties. Dit hoeft natuurlijk niet alleen betrekking te hebben op moord, maar kan op verschillende onderwerpen toegepast worden.

- Welke rol speelt het perspectief en de context van het verhaal of het genre?

Perspectief kan in een bepaalde situatie een grote rol spelen. Zo kan de eerdergenoemde moord vanuit een andere context of perspectief gezien worden, wanneer deze onder bepaalde omstandigheden plaats heeft gevonden of door een bepaalde persoon gepleegd is. Wanneer iemand moordt, omdat iemand hem geld is verschuldigd, is dat een ander motief dan wanneer iemand uit wraak moordt of uit bescherming van zijn naasten. Ook het perspectief van de hoofdpersoon vanuit wiens positie het verhaal verteld wordt, kan belangrijk zijn. Tony Soprano is de protagonist en heeft ook goede eigenschappen. De ontvanger kan zich wellicht inleven in de situatie van Tony. Heeft het perspectief of de context waaruit het verhaal verteld wordt, invloed op de ontvanger? Er is hier sprake van een grijs gebied waarbinnen het morele oordeel plaatsvindt. Er zijn waarschijnlijk wat meer nuances te verwachten. Het is alleen de vraag welke dat zijn.

Het genre kan ook een rol spelen. Zo kan de ontvanger denken dat zulke acties altijd in misdaaddrama voorkomt. "Zulke moordacties zijn normaal in maffiaseries." Het oordeel is daardoor misschien milder of afstandelijker.

- Welke rol speelt de achtergrond van de ontvanger?

De achtergrond van de ontvanger kan een grote rol spelen. Iemand die sterk religieus is, kan anders over dezelfde daad denken dan iemand die in een detentie vastzit. En iemand die in een detentie vastzit, kan anders denken over dezelfde daad dan iemand die zelf slachtoffer van een misdaad is geweest. De achtergrond van de persoon kan dan bepalend zijn voor de manier waarop de daad in het misdaaddrama ontvangen wordt. Iemand met een sterk religieuze achtergrond zou de daad sec misschien eerder

veroordelen dan iemand die vastzit in een detentie. Een gedetineerde zou zich misschien beter kunnen inleven in de daad dan iemand die nooit in zo'n situatie verzeild is geraakt.

Welke van de bovenstaande punten zullen een rol spelen? En verschilt dit per achtergrond? En kan er een onderscheid gemaakt worden tussen gedetineerden en 'burgers'?

H4 Methoden

Dit onderzoek zal door middel van kwalitatief onderzoek vorm krijgen. Hierover zal eerst enige uitleg gegeven worden. Vervolgens wordt de methodologie verder uitgediept, door de inhoudsanalyse en interviews verder uiteen te zetten. Daarna worden de onderzoekseenheden besproken.

4.1 Kwalitatief onderzoek

'Kwalitatief' betekent volgens Van Dale's Groot woordenboek het volgende:

De kwaliteit betreffend, volgens de waarde, naar de aard; het gehalte of de gesteldheid van de zaak betreffend. Binnen kwalitatief onderzoek wordt er naar eigenschappen gezocht die relevant zijn voor de probleemstelling. Kwalitatief onderzoek is formulerend waarbij de onderzoeker nieuwe inzichten krijgt en met nieuwe begrippen in contact komt (uit: Wester & Peters, 2004: 11).

4.1.1 Belangrijke punten voor kwalitatief onderzoek

Hieronder zullen verschillende punten aan de orde komen die belangrijk zijn voor interpretatief onderzoek. Wester & Peters (2004) worden hiervoor gebruikt.

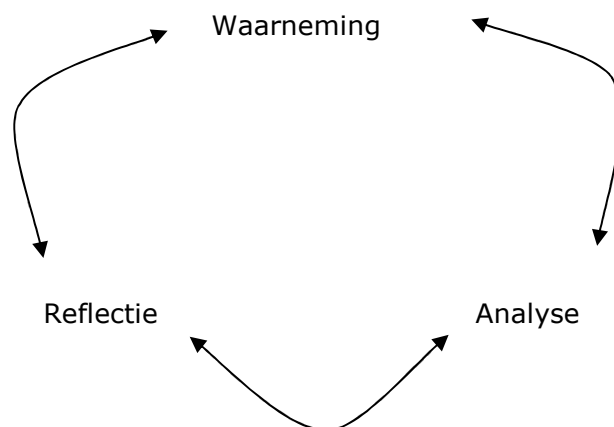
De onderzoeker moet de objecten op dezelfde wijze zien als de actoren. Het is de bedoeling dat de onderzoeker inzicht in de gedachtegang van de actor krijgt om dit vervolgens te reconstrueren. De onderzoeker moet door middel van 'role-taking' zich proberen te verplaatsen in de actor. De onderzoeker '(...) needs to discover the actor's definition of the situation', aldus Schwartz en Jacobs (in: Wester en Peters, 2004: 24). De onderzoeker probeert gedragsituaties te definiëren aan de hand van de betekenissen die de actoren zelf aan die situaties geven. De onderzoeker moet zich hiervoor zoveel mogelijk in de wereld van de actoren inleven.

De belangrijkste doelstelling is om door middel van de inzichten van de onderzoeker, eerdere theoretische inzichten en inzichten van respondenten tot een algemene theorie te komen die in het onderzochte veld past (Wester & Peters, 2004). Om dit te verwezenlijken moet de onderzoeker het volgende doen (Wester & Peters, 2004);

- De leefwereld van de actoren moet direct onderzocht worden. Blumer (1969, in Wester & Peters, 2004) noemt dit 'direct examination of the empirical world'. Hier kan de volgende invulling aan gegeven worden;
Niet eerst begrippen construeren, operationaliseren en vervolgens meten, maar direct de werkelijkheid opzoeken. Daaruit moeten begrippen en een theorie naar voren komen. Dit is zoals eerder genoemd de 'grounded theory' oftewel de gefundeerde theoriebenadering. De begrippen worden in het onderzoek als leidraad gebruikt en de betekenis hiervan wordt gedurende het onderzoek steeds duidelijker. Blumer (1969, in Wester & Peters, 2004) gebruikt de term 'sensitizing concepts'. De begrippen geven een bepaalde richting aan het onderzoek.
- De theorie moet vooraf meerdere situaties kunnen beschrijven.

De gefundeerde theoriebenadering of 'grounded theory' is een constant proces van verbeteren. Elke onderzoeksfase wordt meerdere malen doorlopen. Begrippen en theorie zijn constant in ontwikkeling. Zoals in het figuur hieronder te zien is, is het een cyclische beweging (Wester & Peters, 2004).

Figuur 1. *Procesverloop kwalitatieve analyse; cyclische beweging*

Volgens Wester en Peters (2004) kan de onderzoeker zich niet beperken tot de 'inner perspective' (eigen perspectief) van de actoren. Het doel is om de onderzochte werkelijkheid door middel van begrippen weer abstracter in een theorie te vormen

(objectivering). Dit is de kern van kwalitatieve analyse.

4.2 Methodologie

Dit onderzoek bestaat uit twee delen. Als eerst zal er een inhoudsanalyse over een aflevering van the Sopranos gemaakt worden. Deze inhoudsanalyse vormt samen met de theorie het uitgangspunt voor de topiclijst, waarmee de interviews afgenomen zullen worden. Daarna zullen de interviews afgenomen worden. Het zwaartepunt van het onderzoek zal bij de interviews liggen. In de volgende paragrafen zal verder op de inhoudsanalyse en de interviews in worden gegaan.

4.2.1 Inhoudsanalyse

Door middel van een inhoudsanalyse kunnen verschillende potentiële betekenissen uit het onderzochte materiaal verworven worden, met name waar het gaat om de 'moral reasoning'. De vraag is welke morele kwesties in de aflevering gethematiseerd worden, met welke dilemma's de verschillende personages worstelen, naar welke doelen de personages streven, wat de drijfveren van de personages zijn, welke karaktereigenschappen een rol spelen in het verhaal, welke normen en waarden gethematiseerd worden en welke boodschappen domineren in de aflevering. Welke betekenissen de kijker vervolgens aan deze aflevering hangt wat betreft de morele kwesties die naar voren komen, is het centrale onderwerp van het kwalitatieve interview onderzoek. Iedereen zou in principe een andere betekenis kunnen geven aan de morele kwesties die in de aflevering naar voren komen. Bij het ontrafelen van de betekenissen zal de onderzoeker zich in de maker en de ontvanger van het materiaal moeten verplaatsen. De culturele achtergrond en gedachtegang van de onderzoeker hoeft echter niet samen te vallen met die van de maker en ontvanger van het materiaal (Wester & Peters, 2004).

Bij narratieve analyse staat de verhaalstructuur van het mediamateriaal centraal.

De onderzoeker ontleedt stap voor stap de verhaalstructuur. Het uitgangspunt van de analyse is een transcript van de gekozen aflevering (Wester & Peters, 2004). Daarin zijn alle scènes en gesprekken tussen de personages uitgeschreven. Vervolgens kunnen aan de hand van de WOW procedure de potentiële betekenissen opgespoord worden.

Hieronder de vragen die gebruikt zijn bij de inhoudsanalyse. Dit is de zogenoemde WOW procedure, een schema die ontwikkeld is door A. Weijers, GJ. Oud en F. Wester (2003).

Het transcript van de aflevering is in bijlage IV (op CD) te vinden. In hoofdstuk vijf zijn belangrijke punten te vinden, die gebruikt worden voor de topiclijst. De inhoudsanalyse dient namelijk als leidraad voor de topiclijst, die uiteindelijk voor de interviews van belang is.

Narratieve analyse van fictie

DEEL I: DE TRANSCRIPTIE

1. Registreer de afzonderlijke scènes (inclusief leader). Geef iedere scène een 'scènehoofd' dat bestaat uit het nummer van de scène, de tellerstand, de locatie en het globale tijdstip. Geef vervolgens onder het scènehoofd een globale beschrijving van de gebeurtenissen.
2. Bepaal de verschillende verhaallijnen en beschrijf in een paar regels waar iedere verhaallijn over gaat. Vermeldt ook wie de belangrijke personages in de betreffende verhaallijn zijn.
3. Kopieer het scènehoofd uit punt 1 en maak een uitgebreid transcript van het programma. Dit transcript bevat:
Een korte omschrijving van de situatie aan het begin van elke scène, de volledige dialogen of ondertitels en de belangrijke handelingen, gezichtsexpressies, intonaties en andere zaken die van belang kunnen zijn voor een goed begrip van de scène. Het criterium is hier het belang van de handelingen etc. voor het verhaal.
4. Maak een uitgebreide beschrijving van de verhaallijnen onderverdeeld in scènes. Bepaal welke scènes tot een verhaallijn behoren. Geef iedere verhaallijn een letter (A, B, C etc) en iedere scène uit die verhaallijn een volgnummer in de betreffende verhaallijn. Het oorspronkelijke scènenummer plaats je tussen haakjes.
Onder dit nieuwe scènehoofd beschrijf je wat de kern van de scène is in relatie tot de gehele verhaallijn. Maak daarbij gebruik van het transcript dat je onder punt 3 hebt gemaakt en vul zonedig dit transcript aan.

5. Geef van elk belangrijk personage aan welke identiteitskenmerken (geslacht, sociale leeftijd, ras, sociale achtergrond, etnische achtergrond, burgerlijke staat, beroep c.q. status en fysieke kenmerken als schoonheid, littekens) een rol spelen in het verloop van het verhaal. Onderbouw dit door te verwijzen naar concrete scènes.
6. Geef van elk belangrijk personage aan welke gedragskenmerken (humeurig, ruziënd, depressief, bezorgd, innemend, opvliegend, slim, verleidelijk, loyaal, empathisch) een rol spelen in het verloop van het verhaal. Onderbouw dit door te verwijzen naar concrete scènes.
7. Beschrijf voor elk belangrijk personage in de verhaallijn:
 - de concrete doelen die men nastreeft voor zover die expliciet geuit dan wel verbeeld worden. Adstrueer dit met dialogen en beelden uit waarnemingen gedaan onder punt 3. (Bijvoorbeeld: moord oplossen, hem/haar veroveren, iemand redden, bank beroven, geld winnen, chef worden)
 - de abstracte doelstelling die daar onder ligt voor zover die expliciet geuit dan wel verbeeld wordt. (Bijvoorbeeld: status, macht, rijkdom, liefdesgeluk, anderen helpen, gerechtigheid, het geweten sussen). Adstrueer dit met dialogen en beelden uit waarnemingen gedaan onder punt 3.
 - de psychologische drijfveer achter deze doelen voor zover die expliciet geuit dan wel verbeeld wordt. (Bijvoorbeeld: haat, wraak, minderwaardigheidsgevoelens, egocentrisme, schuldgevoelens, eenzaamheid, moeite om zich te binden, frustraties, een specifiek geloof of wereldbeschouwing etc.). Adstrueer dit met dialogen en beelden uit waarnemingen gedaan onder punt 3.
8. Beschrijf de waarden en normen die expliciet geuit dan wel verbeeld worden in het programma. Normen zijn regels waaraan men zich moet houden (bijvoorbeeld "je mag niet zonder toestemming in een dagboek van iemand kijken" of "je moet je best doen"). Waarden vormen de grondslag waarop de norm gebaseerd is (i.c. "het recht op privacy" c.q. "succes").

Geef aan welke waarden en normen invloed hebben op het verloop van het verhaal.

DEEL II: MANIFESTE VERHAALANALYSE PER VERHAALLIJN

9. Beschrijf elke verhaallijn in termen van narratieve cyclussen i.c. *probleem-keuzesituatie-beslissing-probleem*. Verwijs bij de beschrijving terug naar concrete scènes.
10. Bepaal op basis van punt 9 wie hoofd- en bijpersonages zijn in de verschillende verhaallijnen. Hoofdpersonages zijn personages die een probleem hebben dat leidt tot keuzesituaties en beslissingen in de verhaallijn.
11. Corrigeer, indien nodig, aan de hand van de analyseresultaten bij punt 9 en 10 de verhaallijnen zoals je die onderscheiden hebt bij punt 3. Er kan sprake zijn van verstrengeling van verhaallijnen waarbij de ene verhaallijn een subplot is van een andere verhaallijn, het hoofdplot. In dat geval kun je de verhaallijnen samenvoegen.
12. Vul aan c.q. corrigeer naar aanleiding van de punten 9 en 10 de vragen omtrent concrete en abstracte doelstellingen en drijfveren alsmede waarden en normen van hoofdpersonages (punt 7 en 8). Naast de expliciete uitingen kun je nu gebruik maken van inferenties op basis van de (verhaal)analyse.
13. Geef voor elk hoofdpersonage aan of hij/zij succesvol is, i.c. zijn/haar doelstellingen realiseert en welke verklaring het verhaal geeft voor het slagen c.q. falen van het hoofdpersonage(s).
14. Formuleer de algemene moraal van de (verschillende) verhaallijn(en), zo mogelijk in één zin.

DEEL III: LATENTE VERHAALANALYSE

15. Inventariseer welke tegenstellingen in de ontwikkeling van de problemen, keuzesituaties en beslissingen van de hoofdpersonages een rol spelen. Het gaat hier met name om:
 - de tegenstellingen *tussen* hoofdpersonages wat betreft kenmerken (vraag 5 en 6), drijfveren en doelstellingen (vraag 7 en 12) en problemen en keuzesituaties (vraag 9)
 - de eventuele tegenstellingen *in* de hoofdpersonages wat betreft drijfveren en doelstellingen (vraag 7 en 12) en problemen en keuzesituaties (vraag 9).

16. Analyseer de expliciet geuite c.q. geïnfereerde waarden en normen die invloed hebben op het verloop van het verhaal en kijk of (een deel van) deze samengevoegd kunnen tot een of meerdere algemene normen c.q. waarden.
17. Geef aan of de normen en waarden die invloed hebben op het verloop van het verhaal, samenhangen met de tegenstellingen die in de verhaallijnen een rol spelen. Kijk daarbij naar welke nastrevenswaardige waarden een rol spelen en welke bedreigingen (bijvoorbeeld andere conflicterende waarden) in het verhaal geschetst worden.
18. Formuleer in één zin de levensles(sen) van de episode.
19. Abstraheer vanuit de inventarisatie bij vraag 15 en de analyses bij punt 16 en 17 en 18 naar een algemener, abstracter niveau van waardentegenstellingen: de binaire oppositie(s). Zoek via 'trial and error' naar de best passende oppositie(s) per verhaallijn en onderbouw dit vanuit je verhaalanalyse en je analyse van de personages.
20. Zet de gevonden binaire opposities van meerdere geanalyseerde verhaallijnen van een aflevering op een rij en probeer via 'trial and error' of er één of meerdere gezamenlijke noemers te vinden zijn in de vorm van algemene binaire oppositie voor alle verhaallijnen.
21. Is er een samenhang tussen de gevonden binaire opposities?
Bijvoorbeeld de relatie tussen "macht/onmacht" bij James Bond staat in direct verband met de oppositie "ratio/emotie". Emotie gaat gepaard met verlies van macht, macht is het resultaat van rationeel handelen.

DEEL IV: SYSTEEMANALYSE

Deel IV van de analyse wordt in dit onderzoek niet gedaan, omdat er maar één aflevering geanalyseerd wordt.

22. Zet de gevonden binaire opposities van de geanalyseerde afleveringen op een rij en probeer via 'trial and error' of er algemene binaire opposities zijn die de gevonden opposities insluiten. Dit kan zowel op het niveau van de serie, het genre als het gehele boodschapsysteem, afhankelijk van het gekozen onderzoeksobject.

23. Analyse van dramatische basissituatie van de serie. Een paar richtvragen:

- In welk opzicht (identiteits- en gedragskenmerken, doelen, drijfveren, waarden en normen) verschillen de personages van elkaar en waarin komen ze overeen?
- Welke verschillen/overeenkomsten worden in de verhaallijnen gebruikt als basis voor (de problemen in) het verhaal?
- Omschrijf op basis hiervan de dramatische basissituatie van de gehele serie.

4.2.2 Kwalitatieve interviews

Interviews zijn volgens Wester en Peters (2004) waarnemingssituaties waarin de onderzoeker door middel van het stellen van vragen het gesprek met de geïnterviewde stuurt. Het kwalitatieve interview is een open gesprek waarbij een onderzoeker zich zo veel mogelijk in de geïnterviewde probeert in te leven.

Bij de kwalitatieve analyse wordt er in dit onderzoek uitgegaan van de gefundeerde theoriebenadering (Glaser en Strauss, 1967, in Wester & Peters, 2004). Dit houdt in dat het onderzoek een gefaseerde opzet kent. Hierbij wisselen waarneming en analyse elkaar steeds af en dit wordt gestuurd door reflectie. Er wordt daarom met enkele globale inzichten ('sensitizing concepts') gestart, die in eerste instantie richtinggevend zijn en in de loop van het onderzoeksproces verder uitgewerkt kunnen worden. Deze 'sensitizing concepts' komen in dit onderzoek zowel uit de literatuur als uit de inhoudsanalyse van de Sopranos-aflevering. De topiclijst die voortkomt uit 'the sensitizing concepts' is het startpunt voor de interviews. Belangrijke principes bij de analyse van de interviews zijn constante vergelijking en gerichte verzameling. Wanneer men in het onderzoek bepaalde belangrijke elementen lijkt te vinden van de zich ontwikkelende theorie, gaat de onderzoeker op zoek naar nieuwe gevallen die de eerdere bevindingen kunnen verscherpen, bevestigen of corrigeren ('theoretical sampling'). Er kunnen dus drie onderzoekshandelingen (waarneming – analyse – reflectie, zie figuur 1) onderscheiden worden, die een cyclus vormen en in elke onderzoeksfase vele malen wordt doorlopen.

Het doorlopen van dit cyclische proces in het theorieontwikkelingsproces kan in vier fasen gedaan worden. Deze worden hieronder kort omschreven (uit Wester & Peters, 2004: 43):

- Exploratiefase: gericht op het ontdekken van begrippen. Begrippen worden geformuleerd.
- Specificatiefase: gericht op het ontwikkelen van centrale begrippen.

- Reductiefase: gericht op het bepalen van het kernbegrip. De kern van de zich ontwikkelende theorie met betrekking tot het onderzochte veld moet duidelijk worden.
- Integratiefase: gericht op het uitwerken van de theorie. De vragen zijn hier gericht op de relatie tussen de begrippen.

Elke fase heeft een doelstelling die richting geeft aan het voortdurende proces van de cyclus van onderzoekshandelingen. Wanneer een doelstelling in een fase bereikt is, kan er naar een volgende fase overgestapt worden (Wester & Peters, 2004).

Concreet komt het er in dit onderzoek op neer dat de onderzoeker na het houden van een reeks interviews, de resultaten zal analyseren om te bekijken waar de overeenkomsten en verschillen liggen tussen verschillende respondenten. Als over bepaalde morele kwesties na enkele interviews nog weinig bekend is of geen verband in de resultaten bestaat, kan de onderzoeker er voor kiezen deze kwesties meer aandacht te geven in vervol ginterviews. Dit kan door middel van bijvoorbeeld meer gerichte vraagstellingen of sterkere sturing tijdens de interviews. Er vindt een voortdurende terugkoppeling naar het onderzoeksdoel plaats, waarbij de onderzoeker streeft naar verzadiging in de onderzoeksresultaten (Wester & Peters, 2004). Er wordt uiteindelijk vanuit gegaan dat het door het herhaaldelijk doorlopen van de eerdergenoemde cyclus steeds duidelijker wordt welke factoren en elementen van invloed zijn op morele evaluatie van de aflevering van the Sopranos.

4.2.2.1 Topiclijst

De onderzoeker maakt bij kwalitatieve interviews geen vragenlijst, maar een topiclijst. In die topiclijst staan bepaalde onderwerpen die aan de orde moeten komen. De vragen en volgorde van de onderwerpen staan van te voren niet vast. De respondent heeft op deze manier de ruimte om vrij te praten en zijn eigen belevingswereld met betrekking tot het onderwerp over te brengen. Een topiclijst vertaalt de centrale inzichten van de onderzoeker naar begrijpbare begrippen. De concrete antwoorden van de respondenten moeten vervolgens weer abstract naar een theorie vertaald worden (Wester & Peters, 2004).

In dit onderzoek zal geprobeerd worden de gedachtegang van gedetineerden en 'burgers' over morele dilemma's in the Sopranos te achterhalen. Voorafgaand aan de interviews krijgen de groepen een aflevering van the Sopranos te zien. De benodigde

voorkennis zal verstrekt worden door een A4 aan de respondenten voor te leggen met een foto en de relaties van de personages tot elkaar (zie bijlage III).

4.3 Onderzoekseenheden

Er worden vijf gedetineerden en vijf 'burgers' geïnterviewd. In 4.3.1 zal er meer informatie over de gedetineerden gegeven worden en in 4.3.2 meer over de 'burgers'. In 4.3.3 is er een overzicht te zien van de twee groepen tegenover elkaar.

4.3.1 Gedetineerden

Dit onderzoek vindt deels in een penitentiaire inrichting plaats en deels daarbuiten. Er wordt met enkele gedetineerden van de penitentiaire inrichting de Dordtse Poorten gesproken. Het gaat er niet zozeer om dat de gedetineerden ook exact op de personages uit the Sopranos lijken, maar om het feit dat de mogelijkheid er is dat zij op een interessante manier naar de schending van morele orde kijken, omdat ze in een penitentiaire inrichting opgesloten zitten.

Figuur 2. *Dordtse Poorten*

Gedetineerden die overeenkomen met de typen uit de serie the Sopranos zijn evengoed wel welkom, maar het is geen vereiste voor dit onderzoek. De gedetineerden krijgen één aflevering van the Sopranos te zien met zowel geweld als emotie en morele dilemma's erin verwerkt. Deze aflevering duurt ongeveer een uur. Daarop wil de onderzoeker hun reactie zien en horen.

Selectie

De selectie van de gedetineerden is in grote mate willekeurig. Het enige vereiste is dat er een goed gesprek met de gedetineerden gevoerd kan worden. Ze moeten de Nederlandse taal beheersen en bereid zijn een uur over een misdaaddrama te praten. De penitentiaire inrichting maakt de selectie, bestaande uit personen die zij geschikt vinden. Zij benaderen deze personen en vragen om hun medewerking. Er is aan de penitentiaire inrichting gevraagd of ze niet aan de gedetineerden willen vermelden dat de onderzoeker een vrouw is. Dit zou misschien personen aantrekken, die voor andere

redenen op gesprek komen dan het onderzoek. Vervolgens geeft de penitentiaire inrichting een lijst door met leeftijd, etniciteit en opleidingsniveau van de respondenten. Op deze kenmerken kan de groep 'burgers' gevormd worden. De twee groepen moeten namelijk zoveel mogelijk overeen komen.

4.3.2 'Burgers'

Naast de gedetineerden wordt er ook een andere groep onderzocht, die 'burgers' genoemd worden. Deze groep moet wat geslacht betreft overeenkomen met de groep gedetineerden. Aangezien er een mannengevangenis bezocht wordt, zal de groep 'burgers' ook alleen uit mannen bestaan. De leeftijden van deze groepen moeten zoveel mogelijk op elkaar aangepast worden. Ook wordt er zo veel mogelijk naar opleidingsniveau en etniciteit gekeken. De groep 'burgers' wordt in de eigen omgeving gezocht. Aangezien er de mogelijkheid bestaat dat de penitentiaire inrichting respondenten met een etniciteit, leeftijd en opleidingsniveau selecteert waarvan de onderzoeker geen mensen in zijn directe omgeving kent, zal er geprobeerd worden zo veel mogelijk via via met deze mensen in contact te komen.

4.3.3 Onderzoekseenheden tegenover elkaar

Op de volgende pagina is een figuur te zien van de twee groepen respondenten. Beide groepen bestaan alleen uit mannen. Ze bevinden zich in de leeftijdscategorie 25-36 jaar. In beide groepen zijn twee mannen van Hollandse afkomst te vinden, twee mannen van Antilliaanse of Surinaamse afkomst en één man van Marokkaanse afkomst. De groep 'burgers' is zoals eerder uitgelegd aangepast aan de groep gedetineerden. Van de 'burgers' is één van de mannen Surinaams en één Antilliaan, terwijl bij de gedetineerden twee Antillianen zitten. Er is voor gekozen in de groep 'burgers' een Surinamer te gebruiken, omdat deze wat betreft leeftijd goed overeenkwam met de groep gedetineerden. Qua etniciteit zijn er geen immens grote verschillen tussen Antillianen en Surinamers.

Gedetineerden	'Burgers'
Man, 30, Antilliaan, MAVO	Man, 28, Antilliaan, MTS
Man, 26, Marokkaan, HTS	Man, 26, Marokkaan, MTS
Man, 28, Hollander, VBO	Man, 25, Hollander, MBO
Man, 36, Antilliaan, MBO	Man, 34, Surinaams, MBO
Man, 33, Hollander, LTS	Man, 35, Hollander, HTS

Figuur 3. *Tabel onderzoekseenheden*

Het is duidelijk dat het opleidingsniveau van de gedetineerden lager ligt dan het opleidingsniveau van de 'burgers'. Verschillen tussen de twee groepen zijn onvermijdelijk aangezien er op drie punten (leeftijd, etniciteit en opleidingsniveau) gelet moet worden. Ook moet daaraan toegevoegd worden dat IQ niets hoeft te zeggen over het hoogst genoten opleidingsniveau van een persoon. De twee hebben meestal wel verband, maar iemand kan ook een hoge IQ hebben en een laag opleidingsniveau. Ook kan iemand een laag opleidingsniveau hebben en over een hoge ontwikkeling van de algemene kennis beschikken.

H5 Morele orde in misdaaddrama the Sopranos; kwalitatieve inhoudsanalyse

5.1 Over The Sopranos

The Sopranos is een misdaaddrama over een Italiaans- Amerikaanse maffiafamilie. De serie heeft zes succesvolle seizoenen gedraaid, waarvan het laatste seizoen dit jaar gemaakt is. Sinds de start in 1999 is the Sopranos een cultureel fenomeen. Het programma heeft grote populariteit genoten en de kritieken waren goed. De serie werd geprezen voor de nieuwe invalshoek op de levensstijl van een maffiafamilie. Het effect van geweld op de menselijke geest komt naar voren en ook het grijze gebied wat de maatschappij moreel gezien goed of slecht vindt, wordt belicht (<http://www.hbo.com/sopranos/>, 2007).

5.1.1 Het leven van een maffiabaas

In dit misdaaddrama staat het leven van Tony Soprano centraal. Tony is een maffiabaas uit New Jersey. Als hoofd van een criminele organisatie wordt het Tony wel eens te veel. Paniekaanvallen, verlatingsangst en stress zijn enkele symptomen waar Tony mee worstelt. Tony heeft zowel professioneel als persoonlijk nog wel eens wat problemen. Hij probeert de FBI te ontlopen en strubbelingen binnen de maffia uit de weg te gaan. Daarnaast loopt zijn huwelijk ook niet erg goed, wat ook effect heeft op de relatie met zijn kinderen. Soms wordt het Tony te veel en moet hij, om geestelijk te blijven functioneren, met zijn psychiater praten (<http://omroep.vara.nl>, 2006).

Tony heeft verantwoordelijkheden naar zijn eigen familie en zijn maffiafamilie en dit kan nog wel in strijd met elkaar zijn. The Sopranos laat zien hoe moeilijk het is om een burgerlijk Amerikaans gezin in de middenklasse te zijn die ondertussen maffiosi is (Walker Fields, 2001). Volgens Walker Fields laat The Sopranos zien dat de grens tussen onze normen en waarden en die van hun niet veel verschillen. Hij is misschien wel een moordenaar maar hij bekommert zich ook om zijn gezin en familie. Hij gaat ook naar een psycholoog omdat hij zich druk maakt over deze tegenstrijd in zijn leven. Hij heeft het gevoel dat het beste voorbij is en daarmee heeft hij het over de Amerikaanse maatschappij maar ook over de maffia. Vroeger was er meer respect en hield men zich aan de codes, terwijl er nu meer ontrouw is (Walker Fields, 2001). Tony is in de serie de baas maar maakt zijn punt duidelijk door geweld te gebruiken in

plaats van zijn positie als baas te gebruiken en problemen door te praten op te lossen (Walker Fields, 2001).

5.2 Inhoudsanalyse

Door middel van een inhoudsanalyse zal duidelijk worden hoe er in de misdaaddramaserie *The Sopranos* geredeneerd wordt over moraliteit. In welk kader wordt het a-morele gedrag in *The Sopranos* naar voren gebracht?

Er wordt eerst een korte beschrijving van de aflevering 'From where to eternity' gegeven.

Christopher, het neefje van Tony Soprano, is neergeschoten. Tony en zijn mannen gaan op zoek naar de dader. Christopher is een minuut klinisch dood geweest en heeft een boodschap '3.00 uur' voor Tony en Paulie uit de hel. Paulie raakt hierdoor in de ban en gaat achter de betekenis aan door naar een helderziende en een priester te gaan. Carmela (Tony's vrouw) hoort in het ziekenhuis van Silvio's vrouw dat Ralphie een kind bij zijn maîtresse heeft gekregen. Carmela wil dat Tony zich laat steriliseren, omdat zij weet dat hij vreemdgaat en omdat een buitenechtelijk kind de familie schande zou brengen. Tony gaat bij zijn psycholoog langs en ze praten over de gebeurtenis rond Christopher, waarop zij een standpunt inneemt tegen hem. Pussy is één van Tony's capo's maar kampt met een dilemma. Hij werkt namelijk voor de FBI als informant en moet informatie doorspelen maar wil Tony eigenlijk niet verraden. Nu heeft hij ook nog eens het gevoel dat Tony doorheeft waar hij mee bezig is.

5.2.1 DEEL I: De Transcriptie, vraag 1 t/m 8

Narratieve analyse 'From where to eternity'

1. Registreer de afzonderlijke scènes (inclusief leader). Geef iedere scène een 'scènehoofd' dat bestaat uit het nummer van de scène, de tellerstand, de locatie en het globale tijdstip. Geef vervolgens onder het scènehoofd een globale beschrijving van de gebeurtenissen.
2. Bepaal de verschillende verhaallijnen en beschrijf in een paar regels waar iedere verhaallijn over gaat. Vermeldt ook wie de belangrijke personages in de betreffende verhaallijn zijn.

3. Kopieer het scènehoofd uit punt 1 en maak een uitgebreid transcript van het programma. Dit transcript bevat:
Een korte omschrijving van de situatie aan het begin van elke scène, de volledige dialogen of ondertitels en de belangrijke handelingen, gezichtsexpressies, intonaties en andere zaken die van belang kunnen zijn voor een goed begrip van de scène. Het criterium is hier het belang van de handelingen etc. voor het verhaal.

4. Maak een uitgebreide beschrijving van de verhaallijnen onderverdeeld in scènes. Bepaal welke scènes tot een verhaallijn behoren. Geef iedere verhaallijn een letter (A, B, C etc) en iedere scène uit die verhaallijn een volgnummer in de betreffende verhaallijn. Het oorspronkelijke scènenummer plaats je tussen haakjes.
Onder dit nieuwe scènehoofd beschrijf je wat de kern van de scène is in relatie tot de gehele verhaallijn. Maak daarbij gebruik van het transcript dat je onder punt 3 hebt gemaakt en vul zonodig dit transcript aan.

Vraag 1 en 3 zijn in het transcript in de bijlage te vinden.

Vraag 2 en 4: Verschillende verhaallijnen

Verhaallijn A; Wraak

Belangrijke personages: Tony, Pussy en Matt Bevalaqua

De aanslag op Christopher moet afgestraft worden en de dader moet gevonden worden. De FBI zoekt de familie in het ziekenhuis op om erachter te komen of zij meer weten over de relatie tussen Christopher en de verdachten. De 'familie' laat niets los, omdat ze de dader zelf willen vinden. Ze willen het recht in eigen handen nemen. Uiteindelijk krijgen ze een tip van een man waardoor ze de verdachte jongen Matt vinden. Pussy en Tony vermoorden hem.

A1 (3). 0.03.00 INVESTIGATION BY THE FBI

De politie komt in het ziekenhuis langs om het misdrijf te onderzoeken en heeft het vermoeden dat de partners van Christopher meer informatie zullen hebben.

A2 (5). 0.04.05 THE MOB INVESTIGATION

De mannen proberen zelf zonder politie achter de dader van de misdaad te komen. Tony, Paulie, Pussy en Silvio lopen met Richie naar buiten, omdat deze meer informatie zou moeten hebben.

A3 (19). 0.24.00 PUSSY AND AGENT SKIP

Pussy ontmoet agent Skip Lipiri in een auto op een verlaten terrein met uitzicht op water en daarachter de stad. Skip is een FBI agent en Pussy geeft hem informatie over Tony en de andere maffialeden. Pussy is bang dat Tony vermoedens heeft.

A4 (23). 0.32.18 PUSSY GETS THE SCOOP

Pussy is in een broodjeszaak als er een jongen binnenkomt die hem vertelt waar de jongen (Matt Bevalacqua) is waar ze naar op zoek zijn. Matt zou betrokken zijn bij de schietpartij op Christopher. Pussy komt erachter waar Matt is en is hier erg blij mee, omdat dit de manier is om alle verdenkingen van Tony naar Pussy toe weg te nemen.

A5 (27). 0.40.38 GETTING READY FOR THE HIT

Pussy en Tony lopen in een pizzeria binnen naar een verborgen deur en pakken pistolen. Ze gaan Matt vermoorden en Tony besluit het zelf te doen samen met Pussy.

A6 (28). 0.41.18 MATT'S FINAL DRINK

Pussy en Tony slepen Matt naar een afgelegen gesloten snackbar waar ze Matt vastbinden aan een stoel. Matt is doodsbang. Matt wordt uiteindelijk doodgeschoten, hoewel hij zegt dat hij het niet gedaan heeft.

A7 (30). 0.46.05 JOKES AND MEMORIES

Pussy en Tony gaan uit eten, nadat ze Matt vermoord hebben. Ze lachen samen en halen herinneringen op.

Verhaallijn B; Het laatste oordeel

Belangrijke personen: Christopher, Paulie, Carmela

Christopher ligt in het ziekenhuis en is niet bij bewustzijn. De familie maakt zich enorm veel zorgen en er wordt door Janice tegen Meadow en AJ gezegd dat ze moeten bidden. Wanneer Christopher achteruitgaat en met spoed geopereerd moet worden, gaat Carmela een gebed op uitvoerige wijze opzeggen waarbij ze vraagt dat God

Christopher zal sparen en hem het licht laat zien. Christopher komt er weer bovenop, maar was 1 minuut klinisch dood. Wanneer hij bijkomt, wil hij met Tony en Paulie praten om hen te vertellen dat hij in de hel is geweest. Tijdens zijn bijna dood ervaring was hij in de hel en heeft hij een boodschap voor Tony en Paulie meegekregen van Mikey. De boodschap luidt "3.00 uur". Tony trekt zich niet veel van deze boodschap aan, maar Paulie raakt erdoor geobsedeerd en is erg bang, maar ook boos. Zo gaat hij bijvoorbeeld bij een helderziende en bij een priester langs om verhaal te halen. Carmela is door de gebeurtenis erg met het geloof bezig en de manier waarop haar familie met God's werk omgaat. Christopher komt vooral verwart over. Dit heeft te maken met de manier waarop hij zijn verhaal vertelt en tegelijk vaak op zijn morfienknop drukt.

B1 (2). 0.01.36 HOSPITAL

Christopher ligt in het ziekenhuis met aan zijn zijde Adriana. Op dat moment komen Silvio en zijn vrouw binnen, waarna ook Christopher's moeder binnenkomt die compleet overstuur is.

B2 (4). 0.03.32 WORRIED FAMILIEMEMBERS

De familie maakt zich zorgen. Meerdere familieleden (o.a. Carmela, Janice, Meadow, AJ) wachten in de gang op goed nieuws.

B3 (8). 0.07.18 CODE BLUE

Het gaat slechter met Christopher. Hij moet met spoed geopereerd worden.

B4 (9). 0.08.15 TONY GETS THE CALL

Tony krijgt het telefoontje dat ze meteen naar het ziekenhuis moeten komen. Carmela staat in de deuropening.

B5 (10). 0.08.33 THE FAMILY COMES TOGETHER IN THE HOSPITAL

Christopher wordt geopereerd. Carmela en Tony komen snel het ziekenhuis binnen lopen en vragen naar de toestand van Christopher.

B6 (11). 0.09.12 CARMELA'S PRAY

Carmela loopt weg naar een lege ziekenhuiskamer. Ze knielt neer langs het bed, kijkt naar een kruis dat tegen de muur hangt en begint te bidden.

B7 (12). 0.10.34 THE WORST IS OVER

Dokter Rueben komt vertellen hoe de operatie is verlopen en dat Christopher 1 minuut klinisch dood is geweest.

B8 (13). 0.11.31 HELL: AN IRISCH PUB

Christopher is weer wakker en heeft zijn duim constant op de morfineknop. Hij vertelt Tony en Paulie dat hij in de hel is geweest en de boodschap "3.00 uur" aan Tony en Paulie moest doorgeven van Mikey. Tony gelooft er niet in en praat er overheen, maar Paulie raakt geobsedeerd door de boodschap van "3.00 uur".

B9 (14). 0.13.56 THE QUESTION

Paulie en Silvio staan op de lift te wachten. Silvio pakt een sigaret en Paulie wil achter de boodschap van Mikey "3.00 uur" komen en vraagt aan Silvio hoe laat Mikey vermoord was.

B10 (16). 0.18.17 THE STORY OF 3 O'CLOCK

Paulie is in de slaapkamer van zijn vriendin en kan niet slapen door het verhaal van "3.00 uur". Het blijft hem achtervolgen en spookt continu door zijn hoofd. Paulie's vriendin vertelt een verhaal wat zij met Mikey heeft meegemaakt waar "3.00 uur" in voorkwam.

B11 (17). 0.20.00 PURGATORY

Paulie gaat naar Christopher om meer te weten te komen over de boodschap "3.00 uur".

B12 (20). 0.25.39 LET US PRAY

Christopher's moeder staat aan zijn bed wanneer Carmela in de deuropening komt staan. Christopher's moeder gaat weg en Carmela komt naar binnen met een bijbel in haar hand. Ze wil weten wat Jezus tegen Christopher verteld heeft en denkt dat door haar gebed Christopher gespaard is. Christopher vertelt haar dat hij niet in de hemel was, maar in de hel.

B13 (22). 0.30.35 NIGHTMARES

Paulie heeft nachtmerries bij zijn vriendin thuis. Haar kinderen worden wakker maar Paulie brengt ze liefdevol weer naar bed. Zijn vriendin vertelt hem over een helderziende die contact heeft met de doden. Misschien weet deze persoon meer over de "3.00 uur" boodschap.

B14 (24). 0.33.02 THE PSYCHIC

Paulie gaat naar de helderziende waar zijn vriendin het over had. Hij zit met een aantal mensen in een kamer waar de helderziende aan het praten is met een 'dood' familielid van een man. De helderziende loopt vervolgens richting Paulie en ziet alle slachtoffers die Paulie heeft gemaakt in zijn leven. Paulie is bang en boos. De helderziende zegt dat hij beter weg kan gaan. Paulie gooit vervolgens met een stoel.

B15 (25). 0.36.00 NON OF THIS SHIT MEANS A GODDAMN THING

Paulie vertelt Tony in het kantoor van de Bada Bing wat er bij de helderziende gebeurd is. Tony probeert Paulie gerust te stellen door te zeggen dat het allemaal onzin is. Tony vindt dat Paulie beter op zoek kan gaan naar Matt Bevalaqua.

B16 (29). 0.44.34 GOD HAS BEEN GOOD

Shot van een kerk waar Paulie met de priester gaat praten. Hij is boos op de kerk, want hij is van mening dat al zijn donaties hem alle ellende en nachtmerries hadden moeten besparen. Hij zegt dat hij nooit meer een cent aan de priester zal geven.

Verhaallijn C; Verraad en vertrouwen

Belangrijke personages: Pussy en Tony

Pussy werkt voor de FBI, die belastende informatie over Tony wil hebben. Pussy is gepakt voor heroïnebezit en had de keuze om de cel in te gaan of de FBI te helpen Tony te pakken. Op dit moment heeft Pussy het gevoel dat Tony hem doorheeft en hij probeert door Matt Bevalaqua te vinden en hem te doden Tony's vertrouwen weer terug te winnen.

C1 (19). 0.24.00 PUSSY AND AGENT SKIP

Pussy ontmoet agent Skip Lipiri in een auto op een verlaten terrein met uitzicht op water en daarachter de stad. Skip is een FBI agent en Pussy voorziet hem van informatie over Tony en de andere maffialeden. Pussy is bang dat Tony vermoedens heeft.

C2 (23). 0.32.18 PUSSY GETS THE SCOOP

Pussy is in een broodjeszaak als er een jongen binnenkomt en hem vertelt waar de verdachte (Matt Bevalaqua) is waar ze naar op zoek zijn. Matt zou betrokken zijn bij de schietpartij op Christopher. Hij komt te weten waar Matt is en is hier erg blij mee,

omdat dit de manier is om alle verdenkingen van Tony naar Pussy toe weg te nemen.

C3 (30). 0.46.05 JOKES AND MEMORIES

Pussy en Tony gaan uiteten, nadat ze Matt vermoord hebben. Ze lachen samen en halen herinneringen op.

Verhaallijn D; Verraad en vertrouwen II

Belangrijke personages: Tony en Carmela

Tony gaat vreemd en Carmela weet hiervan. Ze wil dat hij op z'n minst zich laat steriliseren. Tony is het hier niet mee eens en gaat hiertegen in. Carmela neemt er genoeg mee dat haar man vreemdgaat, maar wil wel haar familie tegen schande beschermen. Uiteindelijk zegt Carmela dat het niet meer hoeft en dat ze eigenlijk alleen wil dat hij trouw is en dat ze hem kan vertrouwen.

D1 (6). 0.04.50 SHOCKING STORY

De vrouw van Silvio heeft een roddel gehoord. Een ander maffialid heeft een buitenechtelijk kind gekregen. Ze vertelt dit tegen Carmela.

D2 (7). 0.05.11 "WHAT DO YOU THINK I AM?"

Carmela vertelt het verhaal over het buitenechtelijke kind van Ralph. Ze confronteert Tony met zijn affaire en eist een sterilisatie om haar eer te behouden.

D3 (21). 0.28.27 BAD VIBES

Carmela komt thuis en Tony vraagt hoe het met Christopher gaat. Ze zitten in de keuken. Ze krijgen ruzie vanwege de sterilisatie en Tony vindt Carmela hypocriet. Hij vindt namelijk dat je God's werk niet in de weg mag staan en iemand steriliseren. Carmela zegt dat Tony dagelijks God's werk verstoort, waarop Tony naar het huis wijst en vraagt hoe dat betaald wordt. Tony reageert uiteindelijk zijn woede af op zijn zoon AJ, omdat deze op dat moment een ovenschaal laat vallen.

D4 (26). 0.37.48 LOVE AND PIZZA

Tony biedt zijn excuses aan AJ aan en doet dit met pizza en cola. Carmela heeft ondertussen Pussy aan de lijn en brengt de telefoon naar Tony waardoor ze het gesprek hoort. Ze blijft in de deuropening wachten tot Tony is uitgesproken. Tony loopt weg na het telefoontje en Carmela weet precies wat er aan de hand is (de wraak

voor de aanslag op Christopher omdat ze de dader gevonden hebben).

D5 (31). 0.47.43 EVERYTHING I EVER WANTED

Tony loopt de slaapkamer in terwijl Carmela een boek aan het lezen is. Tony zegt dat hij een sterilisatie wil ondergaan. Carmela is van mening veranderd en wil niet dat Tony zich laat steriliseren. Ze wil misschien zelfs nog een kind van hem omdat Meadow binnenkort naar de universiteit gaat. Ze maken het goed en vrijen.

Verhaallijn E; Ethiek

Belangrijke personen: Dr. Melfi en Tony

Dr. Melfi heeft tijdens een gesprek met Tony een standpunt ingenomen en eigenlijk Tony's werk en levensstijl veroordeeld. Ze gaat op consult bij haar eigen psychiater Dr. Elliot. Ze is overstuurd omdat ze een standpunt heeft ingenomen en Tony weet waar haar zoon studeert. Ze neemt ook medicijnen en is aan de drank. Dit heeft allemaal te maken met het feit dat ze Tony behandelt. Om dit alles te verwerken zit ze zelf ook in therapie.

E1 (15). 0.14.10 SOLDIERS DON'T GO AWAY

Tony is bij Dr. Melfi. Hij vertelt haar over de sterilisatie en het feit dat hij vreemdgaat. Dr. Melfi vertelt vervolgens dat ze in de krant gelezen heeft over een 'gang shooting' en vraagt of het over zijn neefje gaat. Ze praten over het 'hel verhaal' van Christopher. Dr. Melfi raakt een gevoelige snaar als ze vraagt wat voor mensen in de hel behoren en hoe Tony zijn daden kan rechtvaardigen. Ze neemt een standpunt in, waardoor Tony heel erg boos wordt.

E2 (18). 0.22.17 I TOOK A STAND

Dr. Melfi gaat op consult bij haar eigen psychiater Dr. Elliot. Ze is overstuurd omdat ze een standpunt heeft ingenomen en Tony weet waar haar zoon studeert. Ze neemt ook medicijnen en is aan de drank. Dit heeft allemaal te maken met het feit dat ze Tony behandelt. Om dit alles te verwerken zit ze zelf ook in therapie.

5. Geef van elk belangrijk personage aan welke identiteitskenmerken (geslacht, sociale leeftijd, ras, sociale achtergrond, etnische achtergrond, burgerlijke staat, beroep c.q. status en fysieke kenmerken als schoonheid, littekens) een rol spelen in het verloop van het verhaal.

Onderbouw dit door te verwijzen naar concrete scènes.

Tony Soprano

- Man (D2, D3)
- In de 40
- Middenhogere klasse (D3)
- Italiaans- Amerikaanse achtergrond (E1),
- Getrouwd (D2, D5) met kinderen (D4, D5)
- Leider van de maffia (D3)
- Groot gebouwd en kalend

Carmela Soprano

- Vrouw
- Begin 40
- Middenhogere klasse (D3)
- Italiaans- Amerikaanse achtergrond
- Gelovig (B6)
- Getrouwd (D2, D5)
- Vrouw van een maffiabaas (D3, D4)
- blond haar

Paulie Walnut

- Man
- begin 50
- Midden klasse
- Italiaanse achtergrond
- Vriendin met kinderen (B10, B13)
- Capo van Tony (A2)
- grijze haarlokken

Sal 'Big Pussy' Bompensiero

- Man
- eind 40

- Midden klasse
- Italiaanse achtergrond
- Capo van Tony (A2)
- Werk ook voor de FBI (A3)
- Stevig gebouwd (C2)

Christopher Moltisanti

- Man
- Eind twintig, begin dertig
- Midden klasse
- Italiaanse achtergrond
- Vriendin Adriana (B1)

Dr. Melfi

- Vrouw
- Begin veertig
- Amerikaans
- Psychiater (E1)

6. Geef van elk belangrijk personage aan welke gedragskenmerken (humeurige, ruziënd, depressief, bezorgd, innemend, opvliegend, slim, verleidelijk, loyaal, empathisch) een rol spelen in het verloop van het verhaal. Onderbouw dit door te verwijzen naar concrete scènes.

Tony is lichtgeraakt en dit komt naar voren in de scène dat zijn zoon een ovenschaal laat vallen (scène D3). Hij leeft erg in zijn eigen wereld, omdat hij vreemdgaat (scène D2). Daarbij zegt hij tegen Carmela dat hij zijn buitenvrouw heeft laten testen tegen aids (scène D2). Hij is bijna verontwaardigd dat Carmela denkt dat hij haar in gevaar zou brengen. Dit neemt niet weg dat hij nog steeds openlijk vreemdgaat. Daarnaast speelt hij ook psychologische spelletjes. Dit wordt duidelijk in de scène met Matt Bevalacqua wanneer hij tegen Matt zegt dat als ze hem dood wilden, ze het allang gedaan hadden. Daarna schieten ze Matt toch dood (A6). Ook is hij zich erg bewust van zijn eigen acties. Dit wordt duidelijk tijdens het gesprek met zijn zoon waar hij zegt dat al zijn emoties van de afgelopen dagen opeengestapeld zijn en hij daarom zo tegen AJ uitviel (D4).

Carmela komt rustig over. Ze is niet bang voor Tony. Dit wordt duidelijk wanneer ze Tony confronteert over het vreemdgaan en een sterilisatie eist (D2). Ze negeert Tony wanneer ze thuis komt van een bezoek aan Christopher en confronteert hem over de manier waarop Tony God zijn werk in de weg staat, terwijl hij zelf vindt dat je God's werk niet moet onderbreken door middel van bijvoorbeeld een sterilisatie (scène D3). Familie gaat voor alles en Carmela eist een sterilisatie om de familie eer te behouden (scène D2, D3). Carmela is ook erg eenzaam, omdat ze toch misschien weer een kind van Tony wil, terwijl ze eerst een sterilisatie eiste (D5).

Paulie heeft een stoere houding. Wanneer hij de boodschap "3.00 uur" krijgt, is hij echter toch heel erg bang. Hij kan niet goed slapen en schrikt van de windgong bij zijn vriendin (B13). Hij kan de boodschap niet loslaten en dit wordt duidelijk wanneer hij naar de priester en de helderziende gaat (scènes B14, B16). Ook is hij boos. Bij de helderziende gaat hij helemaal uit zijn dak en gooit hij met een stoel (B14). Hij wordt heel boos tegen de priester, omdat hij vindt dat zijn donaties een vrijkaartje tegen de hel zou moeten zijn (B16).

Pussy is erg onzeker en bang. Hij werkt zowel voor de maffia als voor de FBI. Hij heeft het gevoel dat Tony hem doorheeft (A3). Hij wil zich bewijzen ten opzichte van Tony door erachter te komen waar Matt Bevalaqua is en weer het vertrouwen van Tony te winnen (A4). Wanneer hij samen met Tony Matt vermoordt en daarna herinneringen ophaalt (A6, A7) is hij weer meer zelfverzekerd.

Christopher komt erg verward over, omdat hij net aan het herstellen is. Hij is 1 minuut klinisch dood geweest (B1, B3) en is daarnaast ook in de hel geweest (B8). Hij heeft veel pijn. Hij is erg afwezig en drukt veel op de morfineknop (B8, B12).

Dr. Melfi is erg bang. Ze heeft tegen Tony verteld waar haar zoon studeert. Daarnaast is ze ook in tweestrijd of ze Tony moet laten vallen als patiënt. Ze is verward en heeft een persoonlijke tegenstrijdigheid tussen haar eigen ethiek en de beroepsethiek (E2).

7. Beschrijf voor elk belangrijk personage in de verhaallijn: de concrete doelen, de abstracte doelstelling en de psychologische drijfveer achter deze doelen.

Tony

Het concrete doel van Tony is de aanslag op Christopher te vergelden. Hij probeert Matt Bevalaqua te vinden.

TONY SOPRANO

Alright, what do you got, Rich?

TONY SOPRANO

I'm telling you this won't take long. I'll give this Bevalaqua kid five days before somebody brings his ass to us to score points.

TONY SOPRANO

Does he know where Matt Bevalaqua is? Did you ask the fucking ghostbuster that? 'Cause we're out there breaking our ass trying to find this kid, and you're up there fucking around in Nyack.

Het abstracte doel van Tony is zijn status behouden. Wanneer hij niets aan de aanslag van Christopher zou doen dan zou zijn status omlaag gaan. Niemand zou hem meer serieus nemen.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

You don't have to do this. Furio and me are on it.

TONY SOPRANO

I want to do this.

De psychologische drijfveer van Tony is zijn familie te beschermen, maar ook zijn eigen eer. Hij kan deze misdaad niet op een andere manier oplossen dan de dader te vermoorden. Het is in zijn kringen ondenkbaar om de dader aan de FBI over te dragen. Ook is hij erg geschrokken dat het zo slecht met zijn neef gaat.

DR. JENNIFER MELFI

Is that your nephew Christopher that you've spoken of before? In the papers they said he was in critical condition.

TONY SOPRANO

He's gonna be fine.

DR. JENNIFER MELFI

Have they found the person that shot him yet?

TONY SOPRANO

No... Have you?

DR. JENNIFER MELFI

I'm not trying to pry into that part of your life. I know our deal. But I've heard you say before that you love this young man.

(Stilte)

TONY SOPRANO

Christopher was... Clinically dead for about a minute. He thinks he had one of those near death experiences. (Tony lacht erbij, vindt het belachelijk) Says he visited hell. And they told him he'd be back permanent.

Carmela

Het concrete doel van Carmela is Tony te laten steriliseren.

CARMELA SOPRANO

Listen Tony, if you're gonna keep doing what you do, at the very least I want you to get a vasectomy.

Het abstracte doel van Carmela is de eer van haar gezin te beschermen. Ze wil eigenlijk dat Tony niet vreemdgaat en een gelukkig familieleven hebben.

CARMELA SOPRANO

Let's get real, Tony. Do you have any idea what a bastard child would do to this family? You ever think about the shame your children would feel? You're putting us all at risk.

De psychologische drijfveer van Carmela is haar gezin bij elkaar houden en de angst om Tony te verliezen. Ze is er niet blij mee dat Tony vreemdgaat, maar accepteert het toch. Eerst wilt ze een sterilisatie en vervolgens wanneer Tony erin meegaat, besluit ze dat het toch niet nodig is. Ze wilt misschien zelfs nog een kind.

TONY SOPRANO

I'll do it.

CARMELA SOPRANO

You'll do what?

TONY SOPRANO

Snip-snip.

CARMELA SOPRANO

I don't want you to do it, Tony.

TONY SOPRANO

No, you want me to do it. And now I want to do it. So... We'll do it.

CARMELA SOPRANO

I started thinking... Meadow is leaving soon... And I may want to have another baby. Maybe.

Paulie

Het concrete doel van Paulie is achter de betekenis van de boodschap "3.00" te komen.

CHRISTOPHER MOLTISANTI

Yeah. Yeah, he said... "Tell Tony and Paulie, 3:00."

PAULIE WALNUTS

3:00?

PAULIE WALNUTS

What time was Mikey hit?

SILVIO DANTE

How the fuck do I know? You were there, weren't you?

PAULIE WALNUTS

It was in the morning, right? 11:00, 10:00?

Het abstracte doel van Paulie is zijn geweten sussen. Hij is bang voor de misdaden die hij door zijn leven heen gepleegd heeft en de consequenties die er, in het hiernamaals, aan verbonden zijn. Hij gaat bij een priester op bezoek en is van mening dat hij door zijn donaties aan de kerk geen problemen zou moeten hebben met de vraag of hij wel of niet naar de hel gaat. Zijn donaties zouden een vrijkaartje moeten zijn. Ook heeft hij een gesprek met Christopher waarin hij zegt dat Christopher niet in de hel is geweest maar in het vagevuur en dat er voor beiden nog hoop is.

PAULIE WALNUTS

23 years of donations to your parish and this is what this guy sees hanging over me?

PRIEST

You should've never gone to a psychic. It's divination, it's the devil. They're completely unsanctioned by the church. Psychics are heretics and thieves who practice witchcraft. There's no validity to anything he told you. Your problem's a spiritual matter. (de priester rookt)

PAULIE WALNUTS

Maybe. But irregardless, I should've had immunity to all of this shit. I should've been covered by my donations. When the organ needed a reed job who was there? When the priest and the alter boys needed new whites, who picked up the tab?

CHRISTOPHER MOLTISANTI

Paulie, it was fucking hell, okay? My father said he looses every hand of cards he plays. And every night at midnight they whack him the same way he was whacked in life and it's painful, night after night. Does that sound like fucking heaven to you?

PAULIE WALNUTS

Was it hot?

CHRISTOPHER MOLTISANTI

Yeah... I don't know. What the fuck?

PAULIE WALNUTS

The heat would've been the first thing you noticed. Hell is hot. That's never been disputed by anybody. You didn't go to hell. You went to purgatory, my friend.

(Paulie kijkt opgelucht. Hij heeft het voor zichzelf opgelost)

CHRISTOPHER MOLTISANTI

(Chris gelooft Paulie) I forgot all about purgatory.

PAULIE WALNUTS

Purgatory, a little detour on the way to paradise.

CHRISTOPHER MOLTISANTI

How long you think we gotta stay there?

PAULIE WALNUTS

That's different for everybody. You add up all your mortal sins, multiply that number by 50, then you add up all your venial sins and multiply that by 25. You add them together, and that's your sentence. I figure I'm gonna have to do about 6,000 years before I get accepted into heaven. And 6,000 years is nothing in eternity terms. I could do that standing on my head. It's like a couple of days here.

De psychologische drijfveer van Paulie is zijn angst voor het laatste oordeel. Paulie is gefrustreerd, omdat hij de boodschap van "3.00 uur" niet los kan laten. Hij gaat dan ook bij een helderziende langs. Wanneer de helderziende communiceert met Paulie's slachtoffers, wordt hij heel erg boos en bang.

PSYCHIC

He says he was your first. But I feel many more.

PAULIE WALNUTS

Hey! (Paulie wijst dreigend met zijn vinger)

PSYCHIC

That one's laughing. Poison ivy? He wants to know if it still itches.

PAULIE WALNUTS

Don't fuck with me, who you been talking to? (Paulie pakt de helderziende bij zijn kraag)

PSYCHIC

I'm afraid I'm gonna have to ask you to leave.

PAULIE WALNUTS

Why? What the fuck are they saying?

PSYCHIC

You really want me to say it?

PAULIE WALNUTS

Fuck you and this bullshit. That's what this is, you know. Satanic black magic, sick shit!

PSYCHIC

I'm asking you to leave, sir.

PAULIE WALNUTS

Yeah? Fucking queers!

Pussy

Het concrete doel van Pussy is Matt vinden. Op deze manier wil hij het vertrouwen van Tony terugwinnen en zijn positie veiligstellen. Het vertrouwen van Tony terugwinnen is zijn abstracte doel. Pussy werkt voor de FBI en heeft het gevoel dat Tony iets doorheeft.

AGENT SKIP LAPIRI

So, what do you got?

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

I think he knows.

AGENT SKIP LAPIRI

Knows what?

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Or at least suspects.

AGENT SKIP LAPIRI

Who, what? What are you talking about? (Is het even kwijt)

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

He's been looking at me different, these glances.

AGENT SKIP LAPIRI

Glances? (...)

AGENT SKIP LAPIRI

A glance.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Yeah, a fucking glance!

AGENT SKIP LAPIRI

This is simple and I'm gonna help you out here. You gotta keep in mind that you're the one who's different now. You're the one seeing through different eyes. You're the one with the new attitude.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

I know the man and I see he's the one who's different with me.

AGENT SKIP LAPIRI

The odds don't favour it. Either way it doesn't matter.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Yeah, to you.

AGENT SKIP LAPIRI

I wasn't the one selling heroin, okay? And I wasn't the one who got pinned for it.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

So what do I do?

AGENT SKIP LAPIRI

What do you do? You do everything you can do do. Do what you do to a girl that you want to fuck. Make him love you.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

What the fuck, I'm here, you talk to me. You got something?

MAN WITH INFO

You better remember me, man.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Yeah, I will, now, you got something?

MAN WITH INFO

Alright. Hacklebarney state park. You know where that "George Washington slept-here-house" is? Up that road there is a grey house.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Bevalaqua's there?

MAN WITH INFO

20 bucks, baby.

De psychologische drijfveer van Pussy is zijn schuldgevoelens en zijn geweten sussen. Hij zit tussen twee vuren in. Hij wil Tony niet verraden, maar wil ook niet de bak in voor heroïnehandel. Hij voelt zich schuldig ten opzichte van Tony. Hij vertelt de FBI ook niet over de aanslag op Matt. Hij helpt de FBI tot op zekere hoogte, maar niet helemaal. Wanneer Tony en hij samen Matt hebben vermoord, voelt hij zich als het ware opgelucht. Hij heeft het gevoel dat hij aan Tony's kant staat.

TONY SOPRANO

Remember the first time you brought me here?

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Yeah, I remember.

TONY SOPRANO

Popped my cherry that night.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Yeah, seems like old times.

Christopher

Het concrete doel van Christopher is beter worden. Wanneer hij weer bij kennis is, wil hij meteen de boodschap aan Tony en Paulie vertellen. Hij vraagt als eerst naar Tony en Paulie en zijn vriendin Adriana mag hem nog niet opzoeken.

ADRIANA LA CERVA

Doctor, can I go in and see him?

Dr. Rueben

No, he's gonna be in post-op for about four or five hours, and then he asked to speak to Mr. Gualtieri.

PAULIE WALNUTS

(Verbaast) Me?

DR. Rueben

He asked twice for you and Mr. Soprano.

Het abstracte doel van Christopher is respect van Tony krijgen. Tony's respect is erg belangrijk voor hem, omdat hij tegen hem opkijkt en ook hogerop wil komen. Hij wil Tony als eerst spreken.

TONY SOPRANO

Christopher. Hey.

(Tony loopt naar het bed en geeft Christopher een kus)

CHRISTOPHER MOLTISANTI

I'm sorry, T.

TONY SOPRANO

For what?

CHRISTOPHER MOLTISANTI

I know you're mad at me.

TONY SOPRANO

What are you talking about? I'm not mad at you. (Tony lacht) Nobody's mad at you.

CHRISTOPHER MOLTISANTI

I'm going to hell, T.

TONY SOPRANO

You're not going anywhere but home.

CHRISTOPHER MOLTISANTI

I crossed over to the other side.

PAULIE WALNUTS

You what?

CHRISTOPHER MOLTISANTI

I saw the tunnel and the white light... And I saw my father in hell.

De psychologische drijfveer van Christopher is angst en schuld. Wanneer hij Tony ziet, biedt hij meteen zijn excuses aan. Volgens hem is het zijn eigen schuld dat hij in die situatie terecht is gekomen. Daarnaast heeft hij angst voor wat hij gezien heeft (de hel).

Dr. Melfi

Het concrete doel van Dr. Melfi is doorgaan met Tony als patiënt. Ze ondervindt echter veel nadelen aan de behandeling van de Tony. Zo weet hij waar haar zoon studeert en daarom is ze bang. Ook drink ze alcohol, gebruikt ze medicijnen en is ze zelf onder behandeling van een psychiater. Toch is haar abstracte doel zelfvoldoening uit een geslaagde behandeling van Tony te halen. Alleen is die er niet. De psychologische drijfveer van Dr. Melfi is om hem te behandelen, omdat dit vanuit haar beroep ethisch verantwoord is. Persoonlijk staat ze lijnrecht tegenover hem. Vandaar dat ze in tweestrijd is. Wat moet ze doen? Verdergaan met de behandeling (vanuit haar beroep ethisch verantwoord) of aan haar eigen gezondheid denken en de behandeling stoppen?

DR. JENNIFER MELFI

Was I insensitive? And perhaps, did I do it deliberately? Do I hate him?

(Ze is overstuur. Ze heeft gehuild en komt nerveus over omdat ze met een zakdoekje aan het spelen is)

Dr. Elliot

How often are you taking the Ativan?

DR. JENNIFER MELFI

Almost every night.

Dr. Elliot

And when else?

Dr. JENNIFER MELFI

Sunday afternoon I took one. There's another thing, I've... I've been drinking... Alone.

Dr. Elliot

I'm glad you're telling me.

DR. JENNIFER MELFI

Part of it is that I'm afraid. I've told him my son is at Bard.

DR. Elliot

Why did you agree to continue working with him?

DR. JENNIFER MELFI

I took him back because I felt it was a professional and ethical responsibility to do so.

DR. Elliot

Jennifer, I'm not challenging your ability or professionalism, or even your ethics.

DR. JENNIFER MELFI

Then what are you challenging?

Dr. Elliot

What you hope to achieve with this man.

DR. JENNIFER MELFI

What do you hope to achieve with me?

Dr. Elliot

No, that's a-- a facile analogy.

DR. JENNIFER MELFI

I'm living in a moral never never land with this patient. Not wanting to judge, but to treat. But now... I've judged. I took a position, goddamnit, and I'm scared.

(Ze is boos op zichzelf)

Dr. Elliot

I feel for you

8. Beschrijf de waarden en normen die expliciet geuit dan wel verbeeld worden in het programma. Normen zijn regels waaraan men zich moet houden (bijvoorbeeld "je mag niet zonder toestemming in een dagboek van iemand kijken" of "je moet je best doen"). Waarden vormen de grondslag waarop de norm gebaseerd is (i.c. "het recht op privacy" c.q. "succes").
Geef aan welke waarden en normen invloed hebben op het verloop van het verhaal.

De normen en waarden zullen per verhaallijn uitgewerkt worden. Te beginnen bij **verhaallijn A; wraak**

A1 (3). 0.03.00 INVESTIGATION BY THE FBI

Cop 2

Never saw him hanging out with your buddy Christopher? I thought you wanted to help your friend.

Normen: Familie en vrienden helpen. Zij willen de zaak echter zelf oplossen en werken daarom niet mee aan het politie onderzoek

Waarden: Loyaliteit

Invloed op het verhaal: Door de loyaliteit naar familie en vrienden wordt er wraak genomen voor de aanslag op Christopher

A5 (27). 0.40.38 GETTING READY FOR THE HIT

TONY SOPRANO

Give me one.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

You don't have to do this. Furio and me are on it.

TONY SOPRANO

I want to do this.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Good.

TONY SOPRANO

Cut Furio loose. Three's a crowd.

Normen: Iets belangrijks doe je zelf

Waarden: Verantwoording nemen

Invloed op het verhaal: Tony wil zijn status hoog houden door het zelf te doen

A6 (28). 0.41.18 MATT'S FINAL DRINK

MATT BEVALAQUA

Tony, it was Sean! You got to believe me, it was Sean, he got nuts! He said we're being pissed on and disrespected and that we should score points with Richie. But I told him Rome wasn't built in one day! Anything Tony, I'll tell you anything you want to know.

Normen: Iemand anders niet verraden. Al had Sean het wel gedaan

Waarden: Loyaliteit

Invloed op het verhaal: In de maffia verklik je een ander niet. Dat is één van de regels

MATT BEVALAQUA

It has nothing to do with Richie, he didn't ask for it. He got mad when I told him. Sean did it on spec.

TONY SOPRANO

Alright. Come here. Come here, c'mon.

Are you sure nobody else was involved? Take a minute, think it over.

MATT BEVALAQUA

It was Sean all the way.

TONY SOPRANO

Alright. You're a good kid.

Normen: De waarheid vertellen wordt gewaardeerd

Waarden: Eerlijkheid

Invloed op het verhaal: Matt denkt dat hij door te zeggen dat het Sean was, vergeven wordt

TONY SOPRANO

'Cause that sugarless motherfucker, it's the last fucking drink you're ever gonna have.

(Tony staat op en pakt zijn pistool)

MATT BEVALAQUA

I swear to god, mommy! Mommy, please, Tony, please!

Normen: Bij een fout moet iemand gestraft worden

Waarden: Gerechtigheid, wraak

Invloed op het verhaal: Het maakt niet uit of Matt wel of de aanslag op Christopher heeft gepleegd. Hij moet sowieso gestraft worden vanwege zijn betrokkenheid

Verhaallijn B; Het laatste oordeel

B1 (2). 0.01.36 HOSPITAL

Mother Christopher

(Hysterisch) Look! Look what they did to my son! My son, those sons of bitches!

SILVIO DANTE

(Silvio houdt haar tegen) Easy, easy.

MOTHER CHRISTOPHER

(Fluistert in Silvio's oor op wraakzuchtige toon) When you find him, I want him to suffer, you hear me, Sil? I want that motherfucker in agony!

SILVIO DANTE

Don't worry, we'll do the best we can. (Silvio kijkt vastberaden)

Normen: Niemand kan je zoon iets aandoen zonder er mee weg te komen. Diegene moet voor zijn acties boeten

Waarden: Wraak

Invloed op het verhaal: Door het onrecht aan Christopher is het van belang dat de dader gevonden wordt en evenveel onrecht wordt aangedaan

B2 (4). 0.03.32 WORRIED FAMILIEMEMBERS

JANICE SOPRANO

(Tegen Meadow) Good, you gotta pray for him.

(Tegen AJ) Hey, you gotta pray.

AJ SOPRANO, JR.

(Geïrriteerd) We are, Jesus.

Normen: Wanneer een familielid in kritieke toestand in het ziekenhuis ligt, speel je geen videospelletjes. Je moet dan aan diegene denken en bidden

Waarden: Loyaliteit en respect naar die persoon toe

Invloed op het verhaal: Door het bidden denkt Carmela dat ze iets voor Christopher heeft betekend en dat God hem daardoor gespaard heeft

B6 (11). 0.09.12 CARMELA'S PRAY

CARMELA SOPRANO

Gentle and merciful lord Jesus, I want to speak to you now with an open heart, with an honest heart. Tonight I ask you to take my sins and the sins of my family into your merciful heart.

We have chosen this life in full awareness of the consequences of our sins. I know that Christopher's life is in your hands... And his fate is your will.

I ask you humbly to spare him. And if it is your will to spare him, I ask that you deliver him from blindness and grant him vision. And through this vision may he see your love...

And gain the strength to carry on in service to your mercy. In the name of the father, the son, and the holy spirit, amen.

Normen: Carmela weet dat haar familie bepaalde normen overtreed. Daarom bid ze tot God

Waarden: Er is sprake van schuldgevoel en vraag om vergiffenis

Invloed op het verhaal: Carmela heeft het idee dat haar gebed verhoord is en dat Christopher gespaard is gebleven

B7 (12). 0.10.34 THE WORST IS OVER

ADRIANA LA CERVA

Doctor, can I go in and see him?

Dr. Rueben

No, he's gonna be in post-op for about four or five hours, and then he asked to speak to Mr. Gualtieri.

Normen: De relatie tussen de maffiafamilie gaat boven de relatie met je vriendin

Waarden: Loyaliteit aan de maffia(familie)

Invloed op het verhaal: Loyaliteit komt in meerdere scènes naar voren en is erg belangrijk

B8 (13). 0.11.31 HELL: AN IRISCH PUB

CHRISTOPHER MOLTISANTI

I'm going to hell, T.

TONY SOPRANO

You're not going anywhere but home.

CHRISTOPHER MOLTISANTI

I crossed over to the other side.

PAULIE WALNUTS

You what?

CHRISTOPHER MOLTISANTI

I saw the tunnel and the white light... And I saw my father in hell.

Normen: Aan zonden zijn consequenties verbonden

Waarden: schuldgevoel, angst

Invloed op het verhaal: Christopher beseft dat er consequenties zijn aan zijn acties en is met zijn neus op de feiten gedrukt

CHRISTOPHER MOLTISANTI

"The emerald piper", that's our hell. It's an Irish bar where it's St. Patrick's Day everyday forever. Mikey Palmice and Brendan Filone were there too. They were friends.

PAULIE WALNUTS

Those two guys hated each other.

Waarden: De hel is onderverdeeld in verschillende plekken. Er is zelfs in de hel groepsverband tussen maffialeden

Normen: Eens maffia, altijd maffia

Invloed op het verhaal: De maffia heeft eigen regels en codes waaraan men zich moet houden

B11 (17). 0.20.00 PURGATORY

CHRISTOPHER MOLTISANTI

(Chris gelooft Paulie) I forgot all about purgatory.

PAULIE WALNUTS

Purgatory, a little detour on the way to paradise.

CHRISTOPHER MOLTISANTI

How long you think we gotta stay there?

PAULIE WALNUTS

That's different for everybody. You add up all your mortal sins, multiply that number by 50, then you add up all your venial sins and multiply that by 25. You add them together, and that's your sentence. I figure I'm gonna have to do about 6,000 years before I get accepted into heaven. And 6,000 years is nothing in eternity terms. I could do that standing on my head. It's like a couple of days here.

Normen: Iedereen die een zonde begaan heeft, verdient een straf

Waarden: Rechtvaardigheid, eerlijkheid

Invloed op het verhaal: Paulie accepteert hier dat hij in ieder geval een straf krijgt.

B12 (20). 0.25.39 LET US PRAY

CARMELA SOPRANO

I want to tell you something, Christopher. The other night when your heart stopped... I walked the hall to an empty room and I prayed to Jesus to spare you. And that if he would spare you I asked that he grant you vision. Sight. So that you can see the way to Christ clearly.

CHRISTOPHER MOLTISANTI

Yeah, so?

CARMELA SOPRANO

And he did spare you. And you saw, Christopher. You saw something, something that none of us have ever seen. (Christopher drukt enkele malen op zijn morfineknop) So what did he say to you?

Normen: Als je bidt komt het allemaal goed

Waarden: Vergiffenis

Invloed op het verhaal: Carmela denkt dat door haar gebed Christopher nog in leven is

CHRISTOPHER MOLTISANTI

My father was in hell and they said that's where I'd go when it's my time. Maybe it was purgatory, but I don't know.

CARMELA SOPRANO

Then you have to look at this experience as an opportunity to repent... To change your heart... To start to walk in the light of the lord. You were blessed by this, Christopher. You were blessed with a second chance.

CHRISTOPHER MOLTISANTI

I don't know, Carmela. (Chris drukt nog een keer op de morfineknop)

CARMELA SOPRANO

Well, I do know. And I am gonna pray like I did the other night and I'm gonna pray every day from now on. It is not too late for you, Christopher... If you pray. Will you pray? You just have to follow me. In the name of the father, the son, and the Holy Spirit.

Normen: God geeft een tweede kans

Waarden: Je moet je aan de regels van het geloof houden

Invloed op het verhaal: Carmela probeert haar familie het licht te laten zien

B15 (25). 0.36.00 NON OF THIS SHIT MEANS A GODDAMN THING

TONY SOPRANO

You eat steak?

PAULIE WALNUTS

What the fuck you talking about?

TONY SOPRANO

If you were in India, you would go to hell for that.

PAULIE WALNUTS

I'm not in India, what do I give a fuck?

TONY SOPRANO

That's what I'm trying to tell you. None of this shit means a goddamn thing.

Normen: In India ga je voor het eten van een steak naar de hel. In Amerika niet.

Waarden: Er zijn verschillende waarden

Invloed op het verhaal: Iedereen ziet iets op een andere manier. Het gaat erom hoe je zelf tegen iets aankijkt

B16 (29). 0.44.34 GOD HAS BEEN GOOD

PAULIE WALNUTS

Maybe. But irregardless, I should've had immunity to all of this shit. I should've been covered by my donations. When the organ needed a reed job who was there? When the priest and the alter boys needed new whites, who picked up the tab?

Normen: Paulie denkt dat alles afgekocht kan worden

Waarden: Niet alles is te koop

Invloed op het verhaal: Geen verantwoording voor je acties nemen

Verhaallijn C; Verraad en vertrouwen

C1 (19). 0.24.00 PUSSY AND AGENT SKIP

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

I know the man and I see he's the one who's different with me.

AGENT SKIP LAPIRI

The odds don't favour it. Either way it doesn't matter.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Yeah, to you.

AGENT SKIP LAPIRI

I wasn't the one selling heroin, okay? And I wasn't the one who got pinned for it.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

So what do I do?

AGENT SKIP LAPIRI

What do you do? You do everything you can do. Do what you do to a girl that you want to fuck. Make him love you.

Normen: Wanneer je heroïne verkoopt zitten er, als je gepakt wordt, consequenties aan verbonden

Waarden: Eerlijkheid

Invloed op het verhaal: Pussy heeft zich door de verkoop van heroïne in de nesten gewerkt. Dit zet zijn vriendschap en loyaliteit naar Tony op het spel

C2 (23). 0.32.18 PUSSY GETS THE SCOOP

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

What the fuck, I'm here, you talk to me. You got something?

MAN WITH INFO

You better remember me, man.

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Yeah, I will, now, you got something?

Normen: Wanneer je iets geeft, moet je iets terugkrijgen

Waarden: Niets is gratis

Invloed op het verhaal: Iedereen wil erkenning

C3 (30). 0.46.05 JOKES AND MEMORIES

TONY SOPRANO

Puss. You believe in god?

SAL "BIG PUSSY" BOMPENSIERO

Yeah, I do, Ton', absolutely. Works in very mysterious ways his wonders to perform, but no doubt, he's been very good to me. Salut.

Normen: Met God komt het goed op welke manier ook (mysterious ways)

Waarden: Geloof

Invloed op het verhaal: God wordt gebruikt wanneer men er zin in heeft.

Verhaallijn D; Verraad en vertrouwen II

D1 (6). 0.04.50 SHOCKING STORY

WIFE SILVIO

You know Ralph has had his Brazilian goomar for years.

CARMELA SOPRANO

She's a dancer, right?

WIFE SILVIO

She just gave birth to Ralph's baby, a c-section

Normen: Vreemdgaan wordt geaccepteerd, maar buitenechtelijke kinderen niet. Dit zorgt voor een grote schande

Waarden: Loyaliteit aan je gezin en niet zozeer aan het instituut huwelijk en de kerk

Invloed op het verhaal: Carmela is bang dat Tony ook een buitenechtelijk kind zou kunnen verwekken.

CARMELA SOPRANO

Did you hear about Ralphie Rutaldo?

TONY SOPRANO

(zucht) What about him? (Tony knikt en weet al waar ze het over heeft)

CARMELA SOPRANO

That Brazilian he keeps on the side?

TONY SOPRANO

Yeah?

CARMELA SOPRANO

She had a baby.

TONY SOPRANO

(Tony gaat in de verdediging, want hij weet wat er zal komen) And Christopher's in the hospital, this is on your mind now?

Waarden: Er zijn belangrijke dingen aan de hand. Het is niet netjes om dan over zulke 'onbelangrijke' kwesties te praten.

Normen: respect, betrokkenheid bij een ander

Invloed op het verhaal: Tony geeft Carmela het gevoel dat ze ongepast is. Hij geeft haar echter dit gevoel ter verdediging. Hij wil zelf niet over het vreemdgaan praten, dus valt hij haar aan.

CARMELA SOPRANO

(Blijft rustig) Maybe it has to do with the "CK one" stinking up your shirt last Wednesday night.

TONY SOPRANO

(Tony wordt op een zeurderige manier boos) It's over, months ago!

CARMELA SOPRANO

(Carmela wordt ook op dezelfde manier boos) Yeah, right.

TONY SOPRANO

"Yeah, right", what? I told you I cut it off!

CARMELA SOPRANO

(Carmela dreigt) Listen Tony, if you're gonna keep doing what you do, at the very least I want you to get a vasectomy.

Normen: Buitenechtelijke kinderen zorgen voor schande

Waarden: Loyaliteit aan de familie en imago van de familie

Invloed op het verhaal: Vreemdgaan wordt geaccepteerd, maar buitenechtelijke kinderen niet. Hier moeten maatregelen voor genomen worden

CARMELA SOPRANO

Let's get real, Tony. Do you have any idea what a bastard child would do to this family? You ever think about the shame your children would feel? You're putting us all at risk.

(Carmela is niet bang en Tony draait zich weer terug)

TONY SOPRANO

I had her tested for aids. What do you think I am?

Normen: Tony vindt het genoeg dat hij zijn maîtresse op aids heeft laten testen

Waarden: Door zijn maîtresse op aids te laten testen vind hij dat hij op die manier aan zijn vrouw denkt en loyaal is. Hij gaat echter nog steeds vreemd en kan buitenechtelijke kinderen verwekken

Invloed op het verhaal: De test is niet genoeg en Carmela wil een sterilisatie

D2 (7). 0.05.11 "WHAT DO YOU THINK I AM?"

CARMELA SOPRANO

Tony? I love you, Tony. I don't want anybody getting hurt. Not me, not the kids, not you.

Normen: Je eigen gezin en je geliefden beschermen

Waarden: Familiewaarden en eigen geluk

Invloed op het verhaal: Carmela wil ondanks enkele tegenslagen haar gezin bij elkaar houden.

D3 (21). 0.28.27 BAD VIBES

CARMELA SOPRANO

I said what I had to say, Tony. If you can't be honest with me, at least have the balls to be honest with yourself.

Normen: Je moet allereerst eerlijk tegen jezelf zijn voor je het tegen een ander kan zijn

Waarden: Eerlijk zijn

Invloed op het verhaal: De personages zijn niet geheel eerlijk tegen zichzelf en proberen kwesties op hun eigen manier te verantwoorden.

TONY SOPRANO

You and God, Carmela. You're only religious when it suits you.

CARMELA SOPRANO

What is that supposed to mean?

TONY SOPRANO

Come here.

CARMELA SOPRANO

No, no, what is that supposed to mean?

TONY SOPRANO

The pope doesn't even believe in trojans and you want me to get snipped. Isn't that a little hypocritical?

Normen: De Paus gelooft niet in condooms, dus ook niet in een sterilisatie. Een gesteriliseerde man is geen echte man. Carmela gebruikt het geloof alleen wanneer het haar uitkomt

Waarden: Mannelijkheid. Onverschilligheid

Invloed op het verhaal: Tony haalt de denkbeelden van de Paus erbij om zijn punt te maken. Tony vindt dat Carmela het geloof alleen voor haar eigen belang gebruikt.

TONY SOPRANO

Whatever's down here is god's creation. Isn't it a sin to undo the good work he's done?

CARMELA SOPRANO

You should know, you made a living of it.

Normen: Een creatie van God mag je niet kapot maken

Waarden: Respect voor God

Invloed op het verhaal: Ze zien hetzelfde verhaal allebei vanuit een andere invalshoek

D4 (26). 0.37.48 LOVE AND PIZZA

TONY SOPRANO

No... It's not. I was wrong. And I hope you know I didn't mean it. I said it 'cause all the anger and frustration of the last few days built up inside me and exploded. There's no excuse for that. I gotta learn to control my emotions around the people I love.

I think you're the same way. I think, your feelings, you keep 'em inside, and you and me, we react without thinking. That's why I get mad at you, I see myself in you. I couldn't ask for a better son, A.J. And I mean that.

Normen: Je mag je niet op iemand afreageren

Waarden: Zelfcontrole, respect, gelijkenis

Invloed op het verhaal: Tony vindt dat AJ en hij erg op elkaar lijken en legt zo zijn acties uit

D5 (31). 0.47.43 EVERYTHING I EVER WANTED

TONY SOPRANO

What, are you trying to drive me fucking crazy? What's behind all this? Ralphie Rutaldo and his goomar, then the vasectomy, then no vasectomy, and now this, huh? Now you don't want me cut?

CARMELA SOPRANO

Tony... All I want is you. That's all I have ever wanted. And I want you to be true and to be mine. I want you to not cheat.

Normen: gevoelens uiten

Waarden: openheid, liefde

Invloed op het verhaal: Carmela kiest haar gezin boven alles

TONY SOPRANO

I will be true, Carm, from now on.

CARMELA SOPRANO

Tony, please.

TONY SOPRANO

If you're not gonna believe me, then fine. What can I do?

CARMELA SOPRANO

I don't know.

TONY SOPRANO

What can I do?

CARMELA SOPRANO

Prove it to me.

Normen: daden zeggen meer dan woorden

Waarden: overtuigen, geloofwaardigheid

Invloed op het verhaal: Tony moet zich bewijzen door acties te ondernemen en niet door te praten

Verhaallijn E; Ethiek

E1 (15). 0.14.10 SOLDIERS DON'T GO AWAY

DR. JENNIFER MELFI

I'm not trying to pry into that part of your life. I know our deal. But I've heard you say before that you love this young man.

Normen: Op professioneel niveau wil ze zich aan de afspraak houden

Waarden: Professionaliteit

Invloed op het verhaal: Ze overschrijdt die lijn en neemt een standpunt in

DR. JENNIFER MELFI

Do you think he'll go to hell?

TONY SOPRANO

No. (Stilte) He's not the type that deserves hell.

DR. JENNIFER MELFI

Who do you think does?

TONY SOPRANO

The worst people. The twisted and demented psychos who kill people for pleasure. The cannibals, the degenerate bastards that molest and torture little kids. They kill babies.

The Hitlers, the Pol Pots. Those are the evil fucks that deserve to die. Not my nephew.
Normen: Alleen in en in slechte mensen die voor hun plezier moorden verdienen de hel. De maffia niet.

Waarden: Rechtvaardigheid

Invloed op het verhaal: Constante verantwoording en het goed praten van hun gedrag

DR. JENNIFER MELFI

What about you?

TONY SOPRANO

What? Hell? You been listening to me? No... For the same reasons. We're soldiers. Soldiers don't go to hell. It's war. Soldiers, they kill other soldiers. We're in a situation where everybody involved knows the stakes. And if you're gonna accept those stakes... You gotta do certain things. It's business, we're soldiers. We follow codes... Orders.

Normen: Zolang ze zich aan de opgestelde regels van hun eigen omgeving houden, doen ze niets verkeerd

Waarden: Regels zijn regels

Invloed op het verhaal: Op deze manier verantwoorden ze hun daden.

DR. JENNIFER MELFI

So does that justify everything that you do?

TONY SOPRANO

Excuse me, let me tell you something. When America opened the floodgates and let all us Italians in, what do you think they were doing it for? Because they were trying to save us from poverty? No, they did it because they needed us. They needed us to build their cities and dig their subways and to make 'em richer. The Carnegies and the Rockefellers, they needed worker bees and there we were. But some of us didn't want to swarm around their hive and lose who we were. We wanted to stay Italian and preserve the things that meant something to us. Honour, and family, and loyalty. And some of us wanted a piece of the action. We weren't educated like the Americans. But we had the balls to take what we wanted. Those other fucks, those other... The J.P. Morgan's, they were crooks and killers too, but that was a business, right? The American way.

Normen: Alles wat Tony doet berust zich op eer, familie en loyaliteit

Waarden: Eer, familie, en loyaliteit

Invloed op het verhaal: In dit geval gebruikt hij het om zijn daden te verantwoorden

DR. JENNIFER MELFI

That might all be true. But what do poor Italian immigrants have to do with you and what happens every morning you step out of bed?

TONY SOPRANO

What the fuck is this all of a sudden? (Tony wordt boos)

DR. JENNIFER MELFI

I'm just asking a question.

TONY SOPRANO

Oh, so you're taking a stand here now. Huh? You pick here to make a stand? After all this time, telling me that nothing's my fault because of poor parenting. You pick now to act like betsy-fucking-ross! When my nephew's in the fucking hospital! He might not get out!

Normen: Je mag je morele verantwoordelijkheid niet afschuiven en een familielid als excuus gebruiken om dit te doen

Waarden: eigen verantwoordelijkheid hebben

Invloed op het verhaal: Dr. Melfi spreekt de persoonlijke verantwoordelijkheid van Tony aan

E2 (18). 0.22.17 I TOOK A STAND

DR. JENNIFER MELFI

Was I insensitive? And perhaps, did I do it deliberately? Do I hate him?

Normen: Persoonlijke gevoelens beheersen

Waarden: Professioneel blijven

Invloed op het verhaal: Ze heeft haar persoonlijke en professionele gevoelens niet gescheiden gehouden en een standpunt ingenomen. Dit kan de nodige gevolgen hebben

Dr. Elliot

How often are you taking the Ativan?

DR. JENNIFER MELFI

Almost every night.

Dr. Elliot

And when else?

Dr. JENNIFER MELFI

Sunday afternoon I took one. There's another thing, I've... I've been drinking... Alone.

Normen: Ze is vanwege haar werk aan de drank en pillen gegaan

Waarden: Professioneel gedrag

Invloed op het verhaal: Ze heeft zichzelf niet meer onder controle

DR. JENNIFER MELFI

What do you hope to achieve with me?

Dr. Elliot

No, that's a-- a facile analogy.

DR. JENNIFER MELFI

I'm living in a moral never never land with this patient. Not wanting to judge, but to treat. But now... I've judged. I took a position, goddamnit, and I'm scared.

Normen: Je mag als psychiater iemand niet veroordelen

Waarden: Professionaliteit

Invloed op het verhaal: Dr. Melfi zit door haar acties in een moeilijke positie

5.2.2 DEEL II: Manifeste verhaalanalyse per verhaallijn, vraag 9 t/m 14

9. Beschrijf elke verhaallijn in termen van narratieve cyclussen i.c. *probleem-keuzesituatie-beslissing-probleem*. Verwijs bij de beschrijving terug naar concrete scènes.

Verhaallijn A; Wraak

Probleem Pussy: Pussy is door de FBI betrapt op heroïneverkoop en hij krijgt van de FBI een keuze om de gevangenis in te gaan of de FBI te helpen belastend bewijs tegen Tony te verzamelen. Hij heeft het vermoeden dat Tony hem in de gaten heeft. Pussy probeert erachter te komen wie de aanslag op Christopher heeft gepleegd, zodat hij weer het vertrouwen van Tony voor zich wint.

Keuzesituatie: Pussy heeft informatie over de dader van Christopher. Hij kan ervoor kiezen de informatie aan de FBI te geven of hij kan ervoor kiezen de dader aan Tony uit te leveren en de FBI hier verder ook niet over in te lichten.

Beslissing: Pussy kiest ervoor Tony over de dader in te lichten en zelf aan de afrekening mee te werken.

Verhaallijn B; Het laatste oordeel

Probleem Paulie: Door de bijna-doodervaring van Christopher is Paulie bang voor het laatste oordeel van God en het hiernamaals.

Keuzesituatie: Paulie kan de consequenties van zijn daden accepteren of de schuld buiten zichzelf leggen. Hij heeft altijd aan de kerk gedoneerd en dacht dat zijn daden

op die manier weer rechtgetrokken konden worden.

Beslissing: Hij wil niets meer met de kerk te maken hebben. Hij voelt zich gebruikt.

Probleem Christopher: Christopher is tijdens zijn bijna-doodervaring in de hel geweest en is bang voor het laatste oordeel. Hij blijft zichzelf morfine toedienen, zodat hij er niet mee geconfronteerd wordt.

Keuzesituatie: Hij kan de gevolgen van zijn daden onder ogen zien en de consequenties die daaraan vastzitten (de hel) of dit alles onderdrukken met morfine.

Beslissing: Hij onderdrukt zijn geweten met morfine.

Verhaallijn C; Verraad en vertrouwen

Zelfde als verhaallijn A

Verhaallijn D; Verraad en vertrouwen II

Probleem Carmela: Ze wil niet dat Tony een buitenechtelijk kind verwekt, omdat hij vreemdgaat. Ze wil de eer en het gezicht van haar gezin beschermen.

Keuzesituatie: Ze kan bij Tony aandringen op een sterilisatie of hem op zijn woord vertrouwen dat hij niet meer vreemd gaat en sowieso geen buitenechtelijk kind zal verwekken.

Beslissing: Carmela wil toch niet dat Tony zich laat steriliseren, omdat ze misschien nog wel een kind wil. Ze wil uiteindelijk de enige voor Tony zijn en zijn onvoorwaardelijke liefde hebben.

Probleem Tony: Zijn vrouw dringt op een sterilisatie aan.

Keuzesituatie: Hij kan de sterilisatie uit laten voeren, maar zich iets minder een man voelen. Hij kan ervoor kiezen niet meer vreemd te gaan en zich aan Carmela bewijzen dat hij meer vertrouwen ontvangt. Hij kan ook doorgaan en zich niets van Carmela aantrekken.

Beslissing: Hij kiest voor zijn gezin en dus voor de sterilisatie. Carmela zegt echter dat een sterilisatie niet nodig is en hij belooft haar voortaan trouw te blijven.

Verhaallijn E; Ethiek

Probleem Dr. Melfi: Door het behandelen van Tony gaat het psychisch niet goed met Dr. Melfi.

Keuzesituatie: Ze kan ervoor kiezen te stoppen met Tony als patiënt. Ze heeft geen goede professionele houding meer. Ze kan ook doorgaan met de behandeling, maar daardoor in angst leven en dus psychische klachten blijven houden.

Beslissing: Ze gaat waarschijnlijk met de behandeling door, vanwege professionele en ethische overwegingen.

10. Bepaal op basis van punt 9 wie hoofd- en bijpersonages zijn in de verschillende verhaallijnen. Hoofdpersonages zijn personages die een probleem hebben dat leidt tot keuzesituaties en beslissingen in de verhaallijn.

Verhaallijn A; Wraak

Hoofdpersonages: Pussy, Tony

Bijpersonages: Skip (FBI agent), Matt, Paulie

Verhaallijn B; Het laatste oordeel

Hoofdpersonages: Paulie, Christopher

Bijpersonages: Carmela, Adriana, Tony, vriendin Paulie

Verhaallijn C; Verraad en vertrouwen

Hoofdpersonages: Pussy

Bijpersonages: Skip (FBI agent), Tony

Verhaallijn D; Verraad en vertrouwen II

Hoofdpersonages: Carmela, Tony

Bijpersonages: AJ, Silvio's vrouw

Verhaallijn E; Ethiek

Hoofdpersonages: Dr. Melfi

Bijpersonages: Dr. Elliot, Tony

11. Corrigeer, indien nodig, aan de hand van de analyseresultaten bij punt 9 en 10 de verhaallijnen zoals je die onderscheiden hebt bij punt 3. Er kan sprake zijn van verstrengeling van verhaallijnen waarbij de ene verhaallijn een subplot is van een andere verhaallijn, het hoofdplot. In dat geval kun je de verhaallijnen samenvoegen.

De verhaallijn Wraak (A) kan samengevoegd worden met de verhaallijn Verraad en vertrouwen (C). In beide verhalen staat de relatie tussen Pussy en Tony centraal.

Verhaallijn A; Wraak

Verhaallijn B; Het laatste oordeel

Verhaallijn D; Verraad en vertrouwen II

Verhaallijn E; Ethiek

12. Vul aan c.q. corrigeer naar aanleiding van de punten 9 en 10 de vragen omtrent concrete en abstracte doelstellingen en drijfveren alsmede waarden en normen van hoofdpersonages (punt 7 en 8). Naast de expliciete uitingen kun je nu gebruik maken van inferenties op basis van de (verhaal)analyse.

Tony

Concrete doelstelling: het geweld dat hij pleegt rechtvaardigen

Abstracte doelstelling: geweten sussen

Psychologische drijfveer: bang voor het laatste oordeel

Carmela

Concrete doelstelling: een sterilisatie eisen van Tony

Abstracte doelstelling: het gezicht en de naam van haar gezin beschermen

Psychologische drijfveer: angst Tony kwijt te raken en haar gezin uit elkaar te zien vallen

Paulie

Concrete doelstelling: uitzoeken wat zijn straf zou zijn als hij zich bij God moet verantwoorden

Abstracte doelstelling: geweten sussen

Psychologische drijfveer: bang voor het laatste oordeel

Christopher

Concrete doelstelling: door zichzelf morfine te geven, komt hij zijn misdaden niet onder ogen

Abstracte doelstelling: geweten sussen

Psychologische drijfveer: angst voor het laatste oordeel

Pussy

Concrete doelstelling: uitzoeken wie achter de aanslag op Christopher zit

Abstracte doelstelling: vertrouwen van Tony terugwinnen

Psychologische drijfveer: wil trouw zijn aan de maffia en helpt de FBI maar zover als hij moet

Dr. Melfi

Concrete doelstelling: Tony behandelen

Abstracte doelstelling: geen standpunt innemen en professioneel blijven

Psychologische drijfveer: ethisch handelen en persoonlijke gevoelens in bedwang kunnen houden

13. Geef voor elk hoofdpersonage aan of hij/zij succesvol is, i.c. zijn/haar doelstellingen realiseert en welke verklaring het verhaal geeft voor het slagen c.q. falen van het hoofdpersonage(s).

Tony

Tony heeft het doel om wraak te nemen op de aanslag op Christopher. Hierin is hij succesvol, omdat hij Matt vermoord heeft. Hij is ook succesvol in het tegengaan van zijn sterilisatie, al stemt hij er wel mee in. Hij is succesvol in het rechtvaardigen van zijn daden door zichzelf als een soldaat te zien in een oorlog in plaats van een moordenaar.

Het is niet gelukt zijn gedrag bij Dr. Melfi te verantwoorden. Dr. Melfi ziet niet hoe hij zijn morele gedrag kan rechtvaardigen.

Carmela

Carmela heeft de doelstelling om haar gezin veilig te stellen en is hier succesvol in. Ze besluit uiteindelijk dat Tony geen sterilisatie hoeft te laten doen en neemt van hem aan dat hij niet meer vreemd zal gaan. Carmela wil dat Tony bewijst dat hij niet meer vreemd zal gaan door met haar te vrijen. Ze vrijen en Tony geeft Carmela daarmee het gevoel dat hij voor haar kiest.

Paulie

Paulie is niet succesvol om achter de boodschap "3.00 uur" uit het hiernamaals te komen. Paulie legt de schuld van zijn daden buiten zichzelf. Hierin is hij succesvol, omdat hij de schuld aan de kerk geeft dat hij niet beschermd is ondanks zijn donaties. Paulie is bang om in de hel te komen maar zijn angst wordt minder omdat hij tot de conclusie komt dat Christopher niet in de hel is geweest maar in het vagevuur.

Christopher

Christopher heeft het doel om de boodschap "3.00 uur" aan Paulie en Tony te geven en is hierin succesvol. Hij is ook succesvol omdat hij de schietpartij heeft overleefd. Christopher is ook succesvol om zijn geweten te sussen. Hij onderdrukt door middel van de morfinepomp zijn angst voor het laatste oordeel en is hier succesvol in.

Pussy

Pussy heeft het doel het wantrouwen dat Tony volgens hem tegen hem heeft, weg te nemen door achter de dader van Christopher te komen. Hij is ook succesvol omdat hij ondanks dat hij tussen twee vuren inzit (FBI en de Maffia) niemand verraad.

Dr. Melfi

Melfi is succesvol omdat ze Tony blijft behandelen net als al haar andere patiënten. Ze is niet succesvol in haar professionaliteit naar Tony toe. Ze neemt een standpunt in tegen Tony. Ze krijgt zelf therapie bij een collega-psychiater, drinkt en slikt medicijnen ertegen.

Het is een doelstelling om Tony geen persoonlijke invloed op haar leven te laten hebben, maar hierin is ze niet geslaagd.

14. Formuleer de algemene moraal van de (verschillende) verhaallijn(en), zo mogelijk in een zin.

Verhaallijn A: wraak

Pussy: waarden als loyaliteit aan de familie mogen niet geschonden worden.

Verhaallijn B: het laatste oordeel

Christopher: als je weet dat het laatste oordeel negatief zal zijn dan kun je het onderdrukken door middel van morfine.

Paulie: het oordeel over a-moreel gedrag kun je verdringen door degene die het oordeel geeft de schuld te geven (het geloof, en in dit geval de priester).

Verhaallijn D: Verraad en vertrouwen II

Carmela: het overtreden van de belangrijkste waarde, zoals loyaliteit aan de familie en het beschermen van de familie, kan niet geaccepteerd worden. Als de eer van je gezin in gevaar komt, moet je acties ondernemen die in strijd met je eigenwaarde kunnen zijn.

Verhaallijn E: Ethiek

Melfi: je mag niet afwijken van je professionele en ethische verantwoordelijkheid.

5.2.3 DEEL III: Latente verhaalanalyse, vraag 15 t/m 21

15. Inventariseer welke tegenstellingen in de ontwikkeling van de problemen, keuzesituaties en beslissingen van de hoofdpersonages een rol spelen. Het gaat hier om tegenstellingen tussen hoofdpersonages en tegenstellingen in hoofdpersonages.

Tegenstellingen tussen hoofdpersonages

Carmela versus Tony

Carmela: Trouw binnen huwelijk

Versus

Tony: Ontrouw binnen huwelijk

Carmela stelt het gezin voorop en cijfert haar eigen belangen weg

Versus

Tony stelt de maffiaonderneming voorop en zorgt als baas voor de regels en het beleid

Tony versus Dr. Melfi

Tony ziet de maffia als een bedrijf/ instituut

Versus

Dr. Melfi ziet de maffia als criminele organisatie

Paulie versus Christopher

Paulie geeft de priester de schuld van zijn daden en het laatste oordeel

Versus

Chris beseft dat zijn daden invloed hebben op het laatste oordeel maar negeert de consequenties

Tegenstellingen in hoofdpersonages

Pussy verkeert in een moeilijke positie. Hij is betrapt met de verkoop van heroïne en probeert, door een informant voor de FBI te zijn, uit de gevangenis te blijven. Verraad is het ergste wat een lid van de maffia kan doen. Pussy moet kiezen tussen het verraden van zijn maffiafamilie of een gevangenisstraf. Hij is in tweestrijd, want hij wil zijn maffiafamilie niet verraden, maar hij ziet geen andere mogelijkheid. Hij is ook bang dat Tony achter zijn relatie met de FBI komt. Hij besluit om niet aan de FBI te vertellen dat hij Matt gevonden heeft en besluit om Matt samen met Tony te vermoorden. Pussy zit dus in tweestrijd tussen eigenbelang (voor de FBI werken en niet de gevangenis in) en zijn geweten (loyaliteit aan de familie). Bij hem is echter geen gewetensconflict rond het doden van mensen te zien. Dit is wel bij Paulie, Christopher en Carmela te zien.

Bij Tony zijn ook tegenstellingen te zien. Aan de ene kant is hij erg lief en bezorgd om zijn gezin en familieleden. Aan de andere kant kan hij ook erg snel zijn beheersing verliezen en vertoont hij sociopatisch gedrag. Matt is doodsbang wanneer Tony en Pussy hem naar een afgelegen plek brengen. In plaats van hem meteen te vermoorden stelt Tony de jongen op zijn gemak door hem wat drinken te geven en te zeggen dat ze hem niet gaan vermoorden. Een seconde daarna slaat hij om, en vermoordt hij Matt toch.

Hij probeert zijn a-moreel gedrag te verantwoorden bij Dr. Melfi door de maffia te zien als soldaten die een oorlog voeren tegen andere soldaten.

Dr. Melfi is in tweestrijd tussen haar persoonlijke gemoedsrust en de behandeling van Tony. Ze vertelt persoonlijke dingen tegen Tony, zoals waar haar zoon naar school gaat, en begrijpt niet waarom ze dit doet. Iets trekt haar aan in Tony. Er is een aantrekkingskracht tussen die twee. Het lijkt erop dat de behandeling van Tony een soort van verslaving voor Dr. Melfi is geworden. Ze vindt het echter professioneel en ethisch gezien niet verantwoord om de therapie te stoppen.

Carmela vertoont veel tegenstrijdigheden. Ze wil eigenlijk dat Tony en zij een leven leiden zonder geweld en maffiapraktijken, maar ze krijgt er ook een kick van. Bij de moord op Matt wordt niet expliciet geuit dat Carmela weet wat er staat te gebeuren, maar aan haar blik is het wel te zien. Wanneer Tony thuiskomt, is ze lief voor hem, terwijl ze weet wat er net gebeurd is. Ze vindt het maffiamilieu aan de ene kant niets en aan de andere kant krijgt ze een kick als Tony zo ver gaat om de familie te beschermen.

Ze wil zelfs niet meer dat hij een sterilisatie laat uitvoeren. Carmela weet dat Tony vreemd gaat en dat accepteert ze ook. Ze gaat zo ver om haar gezin bij elkaar te houden dat ze haar eigenwaarde aan de kant zet en een sterilisatie voorstelt in plaats van een scheiding. Ze wil dat hij trouw is aan haar en wil hem ook graag geloven, maar ze weet dat hij er niet mee zal stoppen. Tony wil wel trouw zijn aan zijn vrouw maar is dat niet. Hij beweert bij Dr. Melfi dat hij niet meer vreemd zal gaan maar aan zijn hele houding is te zien dat hij daar zelf ook niet in gelooft.

16. Analyseer de expliciet geuite c.q. geïnfereerde waarden en normen die invloed hebben op het verloop van het verhaal en kijk of deze samengevoegd kunnen worden tot algemene waarden en normen.

1. Familiewaarden: loyaliteit aan de familie en het gezin

- Emoties moeten onder controle gehouden worden bij de mensen waar je om geeft (vb: Tony bij AJ)
- Je gezin en de mensen van wie je houdt moeten beschermd worden (vb: Carmela ten opzichte van haar gezin, Tony ten opzichte van Christopher)
- Buitenechtelijke kinderen bedreigen de familie en het gezin (vb: Tony en Carmela)
- Gevoelens en verlangens moeten in een huwelijk besproken worden (vb: Tony en Carmela)

2. Maffiawaarden: eer, trouw en loyaliteit aan de maffiafamilie.

- Maffiosi's blijven met elkaar verbonden, zelfs in de hel (vb: Mikey en zijn maten in de hel volgens Christopher)
- Eer, familie en loyaliteit zijn de belangrijkste waarden. Deze waarden kunnen volgens hen ook boven de wet uitstijgen (vb: wraakactie op Matt, gesprek met Dr. Melfi)
- Je moet zelf besluiten wie je vertrouwt (vb: Tony ten opzichte van Pussy, Carmela ten opzichte van Tony)
- Zwijgen ten opzichte van de FBI (vb: Tony's mannen in het ziekenhuis)
- Loyaliteit aan de (maffia)familie is belangrijker dan de relatie met je vrouw (Christopher vraagt in het ziekenhuis eerst naar Tony en Paulie en niet naar Adriana)
- Als iemand je familie iets aandoet moet diegene ook lijden. Je familie doet zijn best om dit te laten gebeuren (Christopher's moeder tegen Silvio)

3. Religieuze waarden: geweten, schuld, boete en vergiffenis.

- Je kunt je leven vol zonden altijd beteren (vb: Dr. Melfi tegen Tony)
- God's creatie mag niet kapot gemaakt worden (vb: Tony over sterilisatie en Carmela over zijn werk)
- Als je bidt dan kan God je vergeven (vb: Carmela bidt voor Chris)
- Je mag niet alleen in God geloven wanneer het je uitkomt (vb: Tony tegen Carmela)
- Als je van God een tweede kans krijgt, moet je die nemen en je leven verbeteren (vb: Carmela tegen Christopher over tweede kans)
- Je kunt pas eerlijk zijn tegenover anderen als je eerst eerlijk bent tegenover jezelf en God (vb: Carmela tegen Tony over vreemdgaan en sterilisatie)

4. Vriendschapswaarden: betrokkenheid en eerlijkheid.

- Het is niet netjes om aan jezelf te denken als er een dierbare persoon in het ziekenhuis ligt (vb: Tony tegen Carmela over sterilisatie)
- Als je de waarheid vertelt dan word je gewaardeerd
- Als iemand je wantrouwt moet je zorgen dat je zijn vertrouwen weer terug wint (vb: Pussy met vertrouwen van Tony)

5. Verantwoordelijkheidswaarden: regels zijn regels, standvastigheid, morele aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid voor de maffia gaat boven eigenbelang

- Als je je aan de regels van je sociale omgeving houdt, is een ander moreel oordeel niet van toepassing
- Als je eenmaal een beslissing hebt genomen blijf je daarbij
- Je mag je morele verantwoordelijkheid niet afschuiven ook als een familielid mogelijk sterft
- Als je alcohol drinkt en je drinkt vanwege werkgerelateerde stress dan heb je een probleem (vb: Dr. Melfi)

6. Ondernemende waarden: resultaat gericht handelen, succes en men is verantwoordelijk voor eigen inkomen.

- Als iets belangrijk voor je is, doe je het zelf (vb: Tony wil zelf Matt vermoorden)
- Als je niets te verliezen hebt, dan kun je net zo goed alles proberen
- Voor wat hoort wat (vb: de man in de broodjeszaak verwacht geld van Pussy voor zijn informatie)
- Als je iets wil bereiken in het leven moet je hard werken (vb: Tony in gesprek met Dr. Melfi)

- Als je investeringen niets opleveren stop je met die investering

7. Professionele waarden: zelfcontrole, werk en privé gescheiden houden, professionaliteit gaat boven moraliteit.

- Je moet je gezinsleden niet betrekken bij je werk (vb: Tony vertelt Carmela niet wat hij gaat doen, namelijk de afrekening)
- Als psychiater moet je naar iemand luisteren en niet veroordelen door een standpunt in te nemen
- Je moet je professioneel gezien aan de afspraak houden die gemaakt is (vb: Dr. Melfi heeft de afspraak met Tony bepaalde zaken niet te bespreken tijdens hun sessies)
- Je mag je professionaliteit niet verliezen door persoonlijke emoties

8. De waarde gerechtigheid: rechtvaardiging door God en door de maffiawetten.

- Mensen die voor hun plezier doden verdienen de hel, niet maffialeden die in een oorlog zitten (vb: Tony tegen Dr. Melfi)
- Als je een leven vol zonden hebt gehad zal er een eindafrekening zijn: je komt in de hel terecht
- Als je een fout hebt gemaakt krijg je een straf volgens de regels van de organisatie

17. Geef aan of de normen en waarden die invloed hebben op het verloop van het verhaal, samenhangen met de tegenstellingen die in de verhaallijnen een rol spelen.

De waarde huwelijkstrouw waarbij de norm is, geen buitenechtelijke seksuele relatie hebben, wordt overschreden door Tony. Hij gaat vreemd en zal dit, hoewel dit niet expliciet naar voren komt ook blijven doen. Carmela wil dat hij niet vreemd gaat maar accepteert het wel. Dit is tegenstrijdig met de norm.

De waarde van de Amerikaanse wet (recht op leven) waarbij de norm hoort dat men niet iemand anders van het leven mag beroven wordt ook overschreden. Tony en Pussy vermoorden namelijk Matt. Binnen de maffiacodes is er echter geen norm overschreden, want de moord wordt door de mannen als 'zaken' gezien. Iemand heeft iets gedaan wat niet geaccepteerd kan worden. Binnen een bedrijf zou zo'n persoon dan ontslagen worden maar binnen de maffiaorganisatie word je vermoord. De eer

van de maffiafamilie is aangetast door de aanslag op Christopher. Die eer moet hersteld worden en Tony hoort als baas hiervoor te zorgen.

De waarde gerechtigheid met de norm dat je na een zondig leven in de hel belandt, speelt een belangrijke rol in de verhaallijn van Paulie en Christopher. De personages leven een zondig leven en denken na over het oordeel dat God zal geven. Paulie wil niet accepteren dat hij een negatief oordeel zal krijgen en in de hel terecht komt. Hij keert zich af tegen het geloof in tegenstelling tot Christopher die beseft dat zijn daden consequenties zullen hebben. Christopher wil dit echter ook niet accepteren en besluit de gewetenskwesie te negeren.

De waarde vriendschap/loyaliteit aan de groep met de norm niemand verraden is in deze aflevering intact gebleven. Pussy is in principe wel een informant, maar hij blijft loyaal aan Tony al doet hij dit wel uit eigenbelang omdat hij bang voor Tony is.

De waarde professionaliteit met de norm niet persoonlijk worden is overschreden door Dr. Melfi. Haar persoonlijke angst voor Tony neemt een groot deel van haar leven in beslag en ze heeft een standpunt ingenomen tijdens de therapie sessie waardoor ze niet objectief is gebleven.

18. Formuleer in een zin de levensles(sen) van de episode.

Om je a-morele gedrag voor jezelf te rechtvaardigen en daarmee je morele geweten te sussen, focus je op andere waarden die volgens jezelf belangrijker zouden zijn zoals loyaliteit aan en eer van de familie (Tony, Pussy) of de onrechtvaardigheid van degene die oordeelt (Paulie).

Het sussen van het geweten door de 'schuld' buiten jezelf te plaatsen (Paulie met de priester, Tony bij Melfi, Christopher die het onderdrukt met morfine, Carmela die de andere kant opkijkt als Tony gaat moorden) zijn allemaal indicatoren van deze levensles. Het overtreden van de belangrijkste waarde (loyaliteit aan de familie) kan niet getolereerd worden (Carmela die Tony corrigeert, Pussy die beseft dat hij niet mag verraden).

19. Abstraheer vanuit de inventarisatie bij vraag 15 en de analyses bij punt 16 en 17 en 18 naar een algemener, abstracter niveau van waardentegenstellingen: de binaire opposities. Zoek via 'trial and error' naar de best passende opposities per verhaallijn en onderbouw dit vanuit je verhaalanalyse en je analyse van de personages.

Verhaallijn A Wraak

Pussy: loyaliteit naar de familie toe versus eigenbelang.

Pussy moet een keuze maken. Hij is opgepakt voor heroïnehandel en wordt door de FBI voor het blok gezet om de familie te verraden. Hij kan voor zijn eigenbelang kiezen en de familie verraden en strafvermindering krijgen of helemaal uit de gevangenis blijven of hij kan ervoor kiezen loyaal aan de familie te blijven en zijn gevangenisstraf uitzitten.

Verhaallijn B Het laatste oordeel

Paulie: naar je geweten luisteren versus de schuld buiten jezelf plaatsen.

Christopher: je geweten serieus nemen versus het wegdrukken.

Christopher en Paulie hebben last van hun morele geweten door de doodervaring van Christopher. Christopher onderdrukt zijn geweten en a-morele gedrag en Paulie plaatst de schuld buiten zichzelf.

Verhaallijn D Verraad en vertrouwen II

Carmela: moraliteit versus familiewaarden.

Carmela wil niet dat Tony vreemd gaat, maar ze accepteert het wel als hij maar niemand zwanger maakt en het gezin op deze manier in vernedering brengt. Ook haar houding ten opzichte van Christopher is 'dubbel'. Ze wil dat hij zijn leven verbetert nu hij een tweede kans van God heeft gekregen, maar ze weet dat hij dat niet zal doen omdat hij eenmaal in dit leven zit en het ook een familieaangelegenheid is. Carmela zegt dat Tony creaties van God kapot maakt. Daarmee bedoelt ze dat hij een moordenaar is. Ze accepteert het echter wel en kiest voor de familie en het gezin.

Verhaallijn E Ethiek

Dr. Melfi: professioneel handelen versus moraliteitsoordelen.

Dr. Melfi heeft Tony behandeld en een oordeel geveld over zijn morele gedrag. Ze neemt een standpunt in wat niet erg professioneel is. Ze besluit om de behandeling te vervolgen omdat het haar professionele en ethische plicht is als psychiater. Dit kan echter weer in strijd staan met haar eigen moreel oordeel.

20. Zet de gevonden binaire opposities van meerdere geanalyseerde verhaallijnen van een aflevering op een rij en probeer via 'trial en error' of er een of meerdere gezamenlijke noemers te vinden zijn in de vorm van algemene binaire opposities voor alle verhaallijnen.

Moraliteit *versus* familiewaarden.

Professionaliteit *versus* moraliteitsoordelen.

Behoud van individueel belang *versus* groepsloyaliteit.

A-moreel handelen *versus* gewetensconflict.

De waarde 'moraliteit' komt in drie van de vier punten terug. Moraliteit blijkt een kernthema van de aflevering te zijn.

Om a-moreel handelen te rechtvaardigen wordt gefocust op andere waarden die tegenover de waarde moraliteit worden gezet. Die waarden zijn loyaliteit aan het gezin en de maffiafamilie, professioneel handelen en vrees voor het oordeel van God. Dit komt naar voren in het opspelende geweten van sommige personages.

Uit de aflevering blijkt dat de belangrijkste waarde loyaliteit aan de familie (gezin en maffia) is. A-moreel handelen wordt gerechtvaardigd, beredeneerd vanuit deze waarden.

21. Is er een samenhang tussen de gevonden binaire opposities?

Alle hoofdpersonages hebben last van een gewetensconflict. Tony, Christopher en Paulie proberen hun daden te verantwoorden. Tony doet dit door de maffia als een leger in een oorlog te zien. Paulie legt de schuld buiten zichzelf en schuift de schuld af op iemand anders en Christopher onderdrukt zijn geweten door morfine.

Carmela worstelt met het geweten van haar familie, het gedrag van anderen in die familie en wat ze accepteert. Ze accepteert het a-morele gedrag van haar familieleden en zet daarbij haar eigen waarden opzij.

Pussy is ook in tweestrijd. Hij kan ervoor kiezen loyaal te blijven aan de familie of besluiten voor zijn eigen belangen te kiezen door de FBI te helpen.

Dr. Melfi is op professioneel gebied in conflict. Kan ze iemand behandelen, die a-moreel gedrag vertoont en haar persoonlijke moraliteitsgrenzen overtreedt en zo ja, kan ze dan haar professionaliteit behouden en niet zelf moreel oordelen?

Uit de beslissingen van de hoofdpersonages blijkt dat iedereen kiest voor de familiewaarden en loyaliteit boven andere waarden en normen zoals integriteit van het leven van anderen, wetgeving en religieuze waarden.

Eer, trouw en loyaliteit aan de (maffia)familie en gezin samen met professionaliteit zijn de kernwaarden die verkozen worden boven andere morele waarden, zoals die vastliggen in instituties (bv. straffen van moord is een zaak van de rechtspraak) of religie (bv. het geweten dat opspeelt als je bedenkt dat het laatste oordeel – van God - zal komen).

H6 Kwalitatieve interviews

6.1 Interviews

Na een narratieve analyse over de aflevering 'From where to Eternity' gedaan te hebben, zal de kennis daarover als achtergrond gebruikt worden om de evaluatie van ontvangers te analyseren.

Het doel is om de relatie tussen de structuur van de morele vertelling (verhaalsperspectief, wie is hoofdpersonage, welke dilemma's worstelt hij mee, welke keuzes maakt hij etc.), de achtergrond van de kijker (zelf een wetsovertreder of niet) en de morele evaluatie van het a-morele gedrag van de hoofdpersonen vast te stellen.

6.1.1 Interview opbouw

Introductie

Er zal begonnen worden met een introductie. Daarbij stelt de onderzoeker zichzelf voor en wordt het doel van het interview verteld. Er wordt duidelijk gemaakt dat the Sopranos een succesvolle serie in Amerika is en ook in Nederland te zien is. De onderzoeker wil weten hoe de respondenten over de serie denken, wat ze van bepaalde personages en situaties vinden. De onderzoeker maakt duidelijk dat het om hun mening gaat en dat het geen test is van wat ze van de aflevering onthouden hebben. Er bestaan dan ook geen goede en foute antwoorden.

DVD bekijken

Vervolgens wordt er met de respondenten in de penitentiaire inrichting naar de DVD gekeken. Ze krijgen tijdens het kijken naar de DVD een A4'tje (zie bijlage III) met de verschillende personages en bij onduidelijkheden kan de respondent om opheldering vragen. De respondenten buiten de penitentiaire inrichting kijken de DVD voorafgaand aan het bezoek. Zij krijgen het A4'tje tijdens het gesprek evengoed aangeboden en zij kunnen eveneens alsnog opheldering bij de onderzoeker vragen. De gehele aflevering is ook door middel van foto's met bijschrift gevisualiseerd (zie bijlage II). Hier wordt alleen gebruik van gemaakt als de respondenten zich bepaalde scènes niet kunnen herinneren.

Garantie anonimiteit

Vooraf aan het interview wordt er toestemming gevraagd voor het gebruik van een bandrecorder. Het wordt aan de respondenten duidelijk gemaakt dat alles wat gezegd wordt vertrouwelijk is. Er worden geen namen vermeld en alle geluidsopnamen worden na verwerking gewist.

Procedure

Vervolgens wordt de manier van aanpak uitgelegd. Er wordt verteld dat er in de aflevering die bekeken is verschillende verhaallijnen te vinden waren. De respondent mag kiezen over welke verhaallijn hij als eerst wil vertellen. Vervolgens komen de andere verhaallijnen ook aan bod. Dat gebeurt wanneer de respondent zelf een opmerking maakt, waardoor er een bruggetje naar het andere onderwerp gemaakt kan worden. Anders zal er door de onderzoeker zelf een andere verhaallijn aangesneden. Aan de hand van de vertelling en opmerkingen van de respondent zullen er vragen gesteld worden.

Er wordt geprobeerd zoveel mogelijk open vragen te stellen en vooral van de frase 'kunt u er iets meer over vertellen?' gebruik gemaakt.

6.1.2 Topiclijst 'From where to eternity'

Aan de hand van de inhoudsanalyse, die in paragraaf 5.2 te lezen is, en de literatuur kan er een topiclijst gemaakt worden. De interviews worden aan de hand van deze lijst gedaan.

Verhaallijnen

De aflevering 'From where to eternity' is onderverdeeld in vier verschillende verhaallijnen. De respondent kan een verhaallijn uitkiezen waar hij als eerst over wil praten. Dit kan aangewezen worden als de verhaallijn die hem het meest aanspreekt. Bij elke verhaallijn zijn verschillende topics te zien die afgeleid zijn uit de literatuur en mogelijk een rol spelen bij de evaluatie van de serie. Hierop kan doorgevraagd worden als ze genoemd worden. Daarnaast zijn de hoofdpersonages van een verhaallijn erbij gezet en de emoties die deze personen hebben. Vervolgens zijn er enkele scènes weergegeven, die besproken kunnen worden. Uit de literatuur en analyse kwam naar voren dat deze scènes overeen kunnen komen met de verschillende topics en dus reacties kunnen ontlokken. Het is de bedoeling dat de respondenten een bepaalde verhaallijn kort navertellen. Hieruit kunnen al elementen van een moreel oordeel naar

voren komen.

Verhaal 1: Het laatste oordeel

Christopher Moltisanti (neefje van Tony) ligt in het ziekenhuis en het hel/hemel verhaal van '3.00 uur'.

Scènes die besproken kunnen worden

1. Christopher en Paulie hebben een gesprek over de hel. Is Christopher wel of niet in de hel geweest? Paulie berekent hoe lang het duurt, voordat hij naar de hemel mag.
2. Carmela spreekt met Christopher in het ziekenhuis. Ze vindt dat hij zich kan verbeteren en dat hij een tweede kans heeft gekregen.
3. Paulie geeft de kerk de schuld, omdat hij vindt dat hij niet beschermd is.

Kenmerken van de personages

Paulie: angst, opstandig

Carmela: vergiffenis, een tweede kans krijgen

Christopher: bang, afwezig

Topics

Daad zelf

Het perspectief en de context van het verhaal; motieven, dilemma's

Genre

Achtergrond van het karakter

Verhaal 2: Wraak

De zoektocht naar de dader van Christopher.

Scènes die besproken kunnen worden

1. De capo's werken niet mee aan het FBI onderzoek.
2. Pussy werkt als informant voor de FBI.
3. De moord op Matt. Matt zegt dat hij niet op Christopher geschoten heeft, maar dat Sean de dader was. Pussy schiet mee met Tony.
4. Tony en Pussy gaan na de moord uit eten.

Kenmerken van de personages

Pussy: loyaliteit, verraad

Tony: wraak, verantwoording, loyaliteit

Matt: angst

Topics

Daad zelf

Het perspectief en de context van het verhaal; motieven, dilemma's

Genre

Achtergrond van het karakter

Verhaal 3: Ethiek

Tony en Dr. Melfi hebben een gesprek en Dr. Melfi neemt een standpunt in.

Scènes die besproken kunnen worden

1. Tony's definitie van de mensen die naar de hel moeten.
2. Dr. Melfi neemt een standpunt in.
3. Scène met Dr. Melfi en Dr. Elliot.

Kenmerken van de personages

Dr. Melfi: angst, ethiek

Tony: geïrriteerd, boos

Dr. Elliot: begrijpend

Topics

Daad zelf

Het perspectief en de context van het verhaal; motieven, dilemma's

Genre

Achtergrond van het karakter

Verhaal 4: Verraad en Vertrouwen II

Carmela wil dat Tony zich laat steriliseren.

Scènes die besproken kunnen worden

1. Tony en Carmela praten over de sterilisatie. Carmela zegt dat als hij doorgaat met vreemdgaan hij zich moeten laten steriliseren. Tony zegt dat hij zijn

- buitenvrouw op aids heeft laten testen.
2. Tony vindt dat met een sterilisatie het werk van God verstoord wordt. Carmela zegt dat hij met zijn beroep zelf God's werk verstoort.
 3. In de laatste scène hoeft Tony zich van Carmela uiteindelijk toch niet te laten steriliseren.

Kenmerken van de personages

Tony's sterilisatie: mannelijkheid, vertrouwen

Carmela: liefde, vertrouwen

Topics

Daad zelf

Het perspectief en de context van het verhaal; motieven, dilemma's

Genre

Achtergrond van het karakter

6.2 Resultaten interviews

Alle uitgewerkte interviews zijn in bijlage V (op CD) te vinden. De interviews zijn letterlijk uitgewerkt. Hieronder is een tabel te zien waarin bepaalde kenmerken van de interviews aangegeven worden die interessant kunnen zijn. De tabel is dezelfde als in figuur 3, maar dan aangevuld. Er is te zien of de respondent bekend is met de serie the Sopranos en welke verhaallijn hem het meest aansprak. Wanneer de respondenten bekend zijn met de serie betekent dit niet dat ze fans zijn, die elke aflevering hebben gezien. Het betekent echter dat ze éénmaal of vaker een aflevering van the Sopranos hebben gezien.

Gedetineerden	'Burgers'
Respondent 1: Man, 30, Antilliaan, MAVO, Bekend met the Sopranos, Het laatste oordeel	Respondent 6: Man, 28, Antilliaan, MTS, Niet bekend met Sopranos, Het laatste oordeel
Respondent 2: Man, 26, Marokkaan, HTS, Niet bekend met Sopranos, Het laatste oordeel	Respondent 7: Man, 26, Marokkaan, MTS, Niet bekend met Sopranos, Standpunt van Dr. Melfi
Respondent 3: Man, 28, Hollander, VBO, Bekend met Sopranos, Wraak	Respondent 8: Man, 25, Hollander, MBO, Niet bekend met Sopranos, Wraak
Respondent 4: Man, 36, Antilliaan, MBO, Niet bekend met Sopranos, Het laatste oordeel/ wraak	Respondent 9: Man, 34, Surinaams, MBO, Niet bekend met Sopranos, Verraad en vertrouwen II
Respondent 5: Man, 33, Hollander, LTS, Bekend met Sopranos, Wraak	Respondent 10: Man, 35, Hollander, HTS, Bekend met Sopranos, Het laatste oordeel

Figuur 4. Tabel onderzoekseenheden

Drie gedetineerden waren bekend met de serie the Sopranos en één 'burger' was bekend met de serie. Duidelijk is dat bij de gedetineerden vooral de discussiepunten 'wraak' en 'het laatste oordeel' spelen. Bij de 'burgers' komen naast 'wraak' en 'het laatste oordeel' ook 'verraad en vertrouwen II' en 'het standpunt van Dr. Melfi' naar voren als iets wat hen in eerste instantie erg aansprak. Er was bij de 'burger's een grote spreiding in interesse voor discussiepunten. Er kan gezegd worden dat de gedetineerden zich meer bezig houden of meer gefocust zijn op de onderwerpen 'wraak' en 'het laatste oordeel'.

Opmerkelijk is dat de gedetineerden die niet bekend waren met de serie the Sopranos niet van plan waren om de serie te gaan volgen. De 'burgers' die niet bekend waren met de serie waren erg enthousiast. Zij gaven allen, tijdens het interview of erna, aan dat ze de serie toch eens moeten gaan volgen. Eén gedetineerde zei dat hij niet naar zulke maffiaseries kijkt. Hij kijkt liever naar Desperate Houseswives. Dit was echt een verrassing om te horen.

6.2.1 Analyse per verhaallijn

In de topiclijst was al te zien dat de interviews ingedeeld werden volgens de verhaallijnen. Nadat er aan bepaalde fragmenten uit de interviews 'labels' gehangen zijn (bijlage V op CD), zijn de fragmenten per verhaallijn bij elkaar gezet (bijlage VI op CD). Zo is er de verhaallijn 'het laatste oordeel', 'wraak', 'verraad', 'ethiek' en 'verraad en vertrouwen II'. Verraad is de verhaallijn waarin Pussy voor de FBI werkt. In de inhoudsanalyse hoort deze verhaallijn bij 'wraak'. Hier is ervoor gekozen om voor de duidelijkheid de verhaallijn op te splitsen. Daarnaast zijn er nog twee categorieën. Sommige uitspraken waren namelijk in eerste instantie niet bij de bovenstaande verhaallijnen te plaatsten. De categorieën 'moraliteit' en 'maffia' zijn hiervoor gekozen.

Vervolgens is er per respondent en per verhaallijn begonnen aan de analyse met behulp van de volgende topiccodering (zie bijlage VI op CD, de oranje gekleurde fragmenten), namelijk;

- Daad sec
- Perspectief en context
- Genre
- Achtergrond

De uitleg van deze kenmerken zijn in hoofdstuk 3.4 uitgebreid te lezen en komen voort uit de theorie (H2). Hieronder zijn de motieven te vinden waaruit de respondenten een moreel oordeel trekken. Dit is ingedeeld per verhaallijn. Daarna worden in 6.2.2 van alle verhalen de uitspraken over de daad sec, perspectief en context in het verhaal, genre en achtergrond bij elkaar gezet. Hierbij zal vermeld worden of het morele oordeel van een 'burger' of een gedetineerde komt. Uit deze punten zullen vervolgens in paragraaf 6.2.3 conclusies getrokken worden.

Verhaallijn 'het laatste oordeel'

Daad sec

Het morele oordeel komt vooral voort uit het geloof.

- Iemand die met slechte dingen bezig is, moet gewoon veranderen. Deze respondent (resp. 2) redeneert vanuit het geloof en de familiebanden die iemand heeft. Volgens respondent 2 moet men in de naam van het geloof en je familie stoppen met criminele activiteiten.
- Je moet volgens de wetten van het geloof leven (tien geboden) en je bent een hypocriet als je dingen doet die in strijd daarmee staan (resp. 4). Als je gelooft, weet je ook wat goed en fout is. Anders moet je niet geloven (resp. 8, 10). Volgens de respondenten is het geloof in strijd met de dingen die the Sopranos doen.
- Je kunt je zonden niet afkopen (resp. 8, 9, 10).

Perspectief en context

Respondenten denken binnen de maffiacultuur in het verhaal.

- The Sopranos geloven misschien niet door hun cultuur en hebben sommige dingen (zoals een tweede kans) misschien niet in de hand door deze maffiacultuur (resp. 5).
- De respondent (resp. 3) redeneert niet vanuit het laatste oordeel van God wanneer het geweten gaat knagen, maar dat nabestaanden van de tegenpartij een rekening willen vereffenen. Hij redeneert dus vanuit het laatste oordeel van de tegenpartij.

Maffiagenre

Respondenten denken binnen het maffiagenre.

- De serie is interessant en leuk om naar te kijken, maar hun acties zijn niet goed te keuren (resp. 6, 8, 10).

- In andere maffiaseries worden mensen vermoord zonder blikken of blozen. Deze serie is realistisch (resp. 10).
- Zo gaat dat in maffiafilms (resp. 6)

Achtergrond van de respondent

Er zijn verschillende respondenten die vanuit hun eigen achtergrond een moreel oordeel vormen over de verhaallijn 'het laatste oordeel'. Dit komt voort uit het geloof, ongeloof, cultuur, levensstijl of verandering van levensstijl.

- Je moet volgens de wetten van het geloof leven (tien geboden) en je bent een hypocriet als je dingen doet die in strijd daarmee staan (resp. 4).
Geen geloof in God zorgt weer voor een ander moreel oordeel (resp. 5), namelijk dat de dilemma's zoals die in het verhaal naar voren kwamen niet als zodanig geaccepteerd worden. De respondent ziet door zijn gebrek aan geloof bepaalde, voor hem, onwaarschijnlijk scènes als 'gefantaseerd voor de serie'.
- Een bepaalde cultuur waarbij ze in geesten en God geloven, kan ervoor zorgen dat men zich goed in het verhaal kan verplaatsen en op deze manier ook een positief moreel oordeel geeft. De respondent (resp. 6) kan zich verplaatsen dat iemand iets voor zichzelf goedpraat om 's avonds te kunnen slapen.
Een andere respondent zegt dat je verantwoording moet nemen voor je eigen acties. Anders zou de respondent (resp. 9) de slavernij ook overal de schuld van kunnen geven. In de serie geeft Tony ook de Amerikaanse staat de schuld voor alles.
- Het verleden zal niet vergeten worden, maar men kan wel vergeven. Als je gaat geloven, moet je wel enigszins je leven zo gaan inrichten. Dit heeft de respondent zelf ook gedaan (resp. 3).
- Men kan zich identificeren door het leven wat hij leidt en kan zich daardoor goed verplaatsen in de dilemma's van de personages (resp. 1).

Serie

Sommige respondenten beredeneerden bepaalde gebeurtenissen in the Sopranos vanuit het feit dat het een serie is.

Respondent 5: Dat hebben ze gefantaseerd voor de serie.

Respondent 8: Daar wijden ze te lang over uit om de serie vol te krijgen.

Verhaallijn 'Wraak'

Daad sec

Het oordeel over de daad sec kwam vooral voort uit geloof, Italiaanse cultuur en Italiaanse mentaliteit, en maffiacultuur.

- Vanuit het geloof kun je mensen niet afmaken. Als je iemand doodmaakt dan ga je naar de hel (resp. 2, 4). De enige uitzondering is zelfbescherming (resp. 4). Wanneer je iemand zelf vermoord dan moet je ook de consequenties dragen (resp. 4). Men mag niet het recht in eigen hand nemen, maar moet dat aan justitie over laten (resp. 4). Je hebt geen geweten als je na een misdaad ontspannen uit eten gaat. Dan ben je eraan gewend (resp. 4).
- Een Italiaan zal wraak zoeken. Dat is de cultuur en mentaliteit. Het gaat om de eer. De respondent keurt het af (resp. 2).

Perspectief en context

Er wordt hier voornamelijk binnen de maffiamoraal in het verhaal geoordeeld. Zo gaat het volgens hen in de maffia. Een daad is daarom te verantwoorden.

- Iets is te verantwoorden, omdat het zo in de maffiabranche gaat en het gaat om familie (resp. 1, 5, 7, 8). Het hoort bij hun manier van zaken doen (resp. 4, 9), anders lijden ze gezichtverlies (resp. 5). Het is de realiteit (resp. 5).
- Een slachtoffer (met 15 kogels) als voorbeeld stellen (resp. 1, 2, 6). Er moet een signaal gegeven worden om te laten zien dat het menens is. Het aantal kogels was niet nodig geweest (resp. 8)
- Een daad moet te verantwoorden zijn. Dat maakt het nog niet goed, maar er valt wel iets voor te zeggen. Afpersing en onschuldige mensen vermoorden is iets wat niet te verantwoorden is (resp. 1, 8).
- Voordat je actie onderneemt, moet je precies weten hoe de vork in de steel zit. Eerst praten en dan actie ondernemen (resp. 2, 3, 4).
- Slim om na een misdaad een alibi te hebben, al is dit uit eten gaan. Elk normaal mens zou met de misdaad in zijn hoofd zitten (resp. 3). Voor hen is het normaal. Als je zulke dingen al lang doet, word je hard. Zo gaat het in de maffia (resp. 5, 7, 10).

Maffiagenre

Respondenten denken binnen het maffiagenre.

- Het maffiagenre trekt aan, omdat het ver van je persoonlijke leven staat (resp. 8).
- De aflevering is zo realistisch mogelijk. Je verwacht bepaalde dingen in een maffiafilm (resp. 8).

Achtergrond

Respondenten oordelen binnen de maffiamoraal. Zo gaat het in de maffia.

- Er is herkenning in de wetten van de maffia. Zo gaat het in de maffia en dat is vanzelfsprekend (resp. 1, 3). Alles wordt liever met praten opgelost, maar als dit niets oplost dan toch een vergelding. Wanneer er meteen een vergelding is, komt justitie er weer op af, dus liever eerst de dingen proberen uit te praten (resp. 3).

Serie

Sommige respondenten beredeneerden bepaalde gebeurtenissen in the Sopranos vanuit het feit dat het een serie is.

- Respondent 5: Bepaalde scènes zijn opvulling voor het programma (Tony en Pussy uit eten)
- Respondent 10: Het is geen realiteit (in het echte leven moordt een maffiabaas niet persoonlijk).

Verhaallijn 'Verraad'

Daad sec

Respondenten oordelen binnen de moraal van een criminele organisatie zoals de maffia.

- Het is links of rechts van de lijn. Verraad is belachelijk. Vertrouwen moet je verdienen en waarderen (resp. 1, 3, 4, 5).
Pussy verraadt alleen om zijn eigen hachie te redden en niet om zijn moraal te verbeteren. Dit blijft even slecht (resp. 10). Italianen hebben duidelijke afspraken tot de dood (resp. 2).
- Verraad is corrupt. Respondent 2 draait het om en zegt dat de maffia FBI agenten in hun organisatie heeft, die voor de maffia werken. Mensen zijn zwak, zeker als het op geld aankomt. De politie is dan om te kopen.
- Zo gaat het in de maffia. De wet van de sterkste. Het zit in de cultuur om een

schild voor te hebben (resp. 9). Je geeft je niet bloot aan de politie en dit is te begrijpen vanuit de cultuur van de respondent (in die Surinaamse cultuur wordt volgens hem niets bloot gegeven).

Perspectief en context

Respondenten oordelen binnen het verhaal. Er moet meer aan de hand zijn, wanneer iemand verraad pleegt. Ze leven zich in in de verrader.

- Pussy is zowel loyaal, maar wil ook zijn eigen hachie redden (resp. 6, 7, 8). Verrader (Pussy) wil de maffia niet opgeven of is zijn leven niet zeker (resp. 7). Er moet meer aan de hand zijn wanneer je de maffia erin luist (resp. 8, 10). Wanneer de loyaliteit overheerst, wordt dit niet als slecht gezien. Vb: Pussy wil loyaal zijn naar Tony, maar ook zijn hachie redden. Pussy is wel een goede soldaat, omdat hij toch nog altijd tekens van loyaliteit heeft naar Tony toe (resp. 6). Respondenten hebben begrip voor de situatie.

Achtergrond

Uit eigen ervaring oordelen de respondenten over verraders.

- Loyaliteit is erg belangrijk. Je verraadt geen mensen, maar je ondergaat je straf. Je brengt jezelf en je familie in gevaar als je wel verraadt. De respondenten spreken uit eigen ervaring (resp. 1, 3). Een verrader is niet iets wat een crimineel kan gebruiken (resp. 3).

Serie

Sommige respondenten beredeneerden bepaalde gebeurtenissen in the Sopranos vanuit het feit dat het een serie is.

- Respondent 10: de serie moet, door verraad, spannend gemaakt worden.

Verhaallijn 'Ethiek'

Daad sec

Respondenten oordelen en zijn hier heel direct en zwart-wit in hun oordeel.

- Er is volgende de respondenten geen onderscheid tussen een maffiabaas of een kinderverkrachter om naar de hemel of hel te gaan. Ze zijn even slecht (resp. 4, 5, 6, 7, 9).
- Respondenten 5 en 9 medicaliseren het gedrag van een crimineel net als Plato (Rowlands, 2005). Vb: Dat stukje brein missen ze of dat stukje gebruiken ze gewoon niet. Tony is ziek in zijn hoofd. Hij gaat naar een psychiater, dus hij is

volgens de respondent ook echt ziek.

Perspectief en context

Er is een groot verschil tussen de bovenwereld en onderwereld.

- Een discussie tussen mensen van twee werelden/ achtergronden is erg lastig. De één is niet meer overtuigend dan de ander (resp. 1). Er is een verschil tussen de onderwereld (recht van de sterkste) en de bovenwereld (zaken overlaten aan justitie) (resp. 3).
- In de criminele wereld zijn er afspraken gemaakt, dus ze gaan hun gang maar. Het blijft echter wel moord. (resp. 7). Een moord blijft een moord, maar er is wel onderscheid tussen 1 moord of 14 moorden. Voor 14 moorden krijg je ook 14 keer levenslang (resp. 8, 10).
- Zolang er geen geweld gebruikt wordt, ook binnen een criminele organisatie, is er niets aan de hand. Deze respondent praat ook vanuit zijn eigen achtergrond. Misdaad en geweld zijn volgens hem niet goed (resp. 2).
- Professioneel gezien is het onjuist van Dr. Melfi om een standpunt in te nemen (resp. 7). Het is echter wel menselijk (resp. 3, 6, 8 positief, begrijpelijk). Wanneer iemand een standpunt neemt en zichzelf hiermee in gevaar brengt, is het mogelijk dat diegene gek is op de ander (resp. 1, 4) of misschien zelf een psychopaat is (resp. 4). Dr. Melfi is volgens de respondenten slecht bezig. Andere respondenten vinden het juist goed dat een psycholoog iemand wakker probeert te schudden (resp. 2, 5).

Achtergrond

Uit eigen ervaring oordeelt de respondent over verkrachters en verraders.

- Er is een verschil tussen criminele mensen die naar de hemel gaan en die niet naar de hemel mogen. De respondent heeft liever met een moordenaar te doen dan een verrader of verkrachter. Zulke mensen (zoals verkrachters) zijn volgens de respondent ziek in hun kop (medicaliseert net als Plato (Rowlands, 2005)) (resp. 3).

Serie

Sommige respondenten beredeneerden bepaalde gebeurtenissen in the Sopranos vanuit het feit dat het een serie is.

- Respondent 7: Het blijft een serie, maar het is wel realiteit (bijvoorbeeld dat iemand in zijn eigen verhalen gelooft zoals Tony en Paulie).
- Respondent 10: Respondent kijkt naar de manier waarop serie is gemaakt. Vb:

een psycholoog moet jou laten praten en je handvatten geven hoe je iets op orde moet krijgen. De respondent ziet dit niet in de serie en beredeneert dan dat het een fictieve psycholoog is. Het is dus geen realiteit.

Verraad en vertrouwen II

Daad sec

Je moet de consequenties van je acties dragen en verantwoording nemen voor eigen gedrag.

- Men moet zich niet steriliseren, want dan laat je in je snijden (resp. 1, 2, 6, 10). Je wilt je mannelijkheid behouden (resp. 3, 4). Om een buitenkind te voorkomen is geen sterilisatie nodig. Je moet gewoon niet meer vreemdgaan, zeker als je een goede vrouw hebt. Anders moet je een condoom gebruiken, wetende dat je thuis een vrouw hebt (resp. 1, 3, 6)!
- Je moet de consequenties van je acties dragen. Je weet van te voren met wat voor man je trouwt (resp. 9, 10). Je moet voor je eigen mening staan en God niet als excuus gebruiken. Zeker niet als je dingen doet die in strijd zijn met de regels van God (maffiabaas zijn of vreemdgaan). Je betreft God wel of niet. En niet om een punt duidelijk te maken (resp. 1, 5, 7, 9, 10).
- Als je gewoon getrouwd bent dan moet je elkaar trouw blijven. Anders moet je niet trouwen. Het woord zegt het al...elkaar trouw blijven (resp. 5, 7, 9). Met een sterilisatie geef je als het ware toestemming (resp. 5, 7). Iedereen moet gelijk zijn in een relatie (resp. 9). De kwestie is het vreemdgaan en niet het feit dat je je buitenvrouw op aids hebt laten testen of dat een sterilisatie God's werk verstoort (resp. 9, 10).

Perspectief en context

Er wordt binnen de maffiamoraal in het verhaal geoordeeld.

- Je kunt je daden veranderen om een betere man te worden. In de maffiaorganisatie werkt dat alleen niet (resp. 2).
- De maffia heeft een bepaald levenspatroon en leven volgens andere normen en waarden en andere codes. In een normale familie zou men vreemdgaan niet accepteren en een sterilisatie voorstellen (resp. 9).
- Als je bij je man blijft en je weet dat hij vreemdgaat dan ben je bang voor hem en er moet meer aan de hand zijn (resp. 9). Bij Italianen maakt het niet uit als de man vreemdgaat, maar als de vrouw vreemdgaat dan wordt ze afgemaakt (resp. 2). Het gaat om uiterlijke schijn. In bepaalde culturen blijven ze bij

- elkaar voor de buitenwereld (resp. 7).
- Het is begrijpelijk dat je een sterilisatie wil om een buitenkind te voorkomen. Dit komt in het verhaal naar voren (resp. 8). Het is raar voor een maffiafamilie als er een kind buiten de maffia wordt geboren. Italianen zijn trotse mensen en een buitenechtelijk kind is echt een grote schande (resp. 6). Uit het verhaal begrijpt de respondent dat Carmela geen sterilisatie meer wil, omdat ze Tony aan zich wil binden door een baby van hem te krijgen. Aan de andere kant is het een wanhoopsactie (resp. 3). Uit het verhaal kwam naar voren dat Carmela geen sterilisatie meer wil, omdat ze meer kinderen wil (resp. 8).
 - Eenmaal getrouwd moet je serieus zijn. Vreemdgaan is niet zo erg, maar een buitenechtelijk kind wel. Je gezin beschermen en daarom de sterilisatie of testen doen, omdat mensen in zo'n milieu een zwak hebben om vreemd te gaan (resp. 4, 5)

Achtergrond

Er wordt bij dit onderwerp door de respondenten niet vanuit hun achtergrond gesproken.

Serie

Sommige respondenten beredeneerden bepaalde gebeurtenissen in the Sopranos vanuit het feit dat het een serie is.

- Respondent 5 kijkt naar de manier waarop de serie gemaakt is. Er moet voor drama gezorgd worden.

Maffia

Daad sec

Het oordeel over de daad sec kwam vooral voort uit geloof, Italiaanse cultuur, maffiacultuur, mentaliteit, en regels.

- Er wordt niet zomaar toegestaan dat iemand uit een maffiafamilie stapt. Dit heeft met de cultuur te maken, met eer en wraak enzovoorts van de Italianen. Ze willen alleen rijk worden. Het is een gewelddadige familie en die moet gestraft worden (resp. 2).
- De maffia is in strijd met God (resp. 8). Dat maffiagedoe moet ophouden (resp. 4). De maffia is niks, vooral omdat zij mensen afpersen (resp. 5). Bepaalde daden zijn niet te verantwoorden. Als maatschappij zijn er afspraken gemaakt (resp. 7).

Perspectief en context

Er wordt binnen de maffiamoraal in het verhaal geoordeeld.

- Zo gaat het in de maffia. Ze werken volgens een bepaald patroon en zijn dat gewend (resp. 6, 7, 10). Hypocriet kun je ze niet noemen, want ze weten niet beter (resp. 6). Een normale burger vermoorden gaat te ver (resp. 7). Het is een raar systeem uit Italië (resp. 10).
- In een maffiafamilie is er veel angst, dus het is begrijpelijk dat iemand niet durft weg te gaan. Aan de andere kant laat je niet zo met je omgaan (resp. 9). Als je de consequenties van je beslissingen draag, moet je hier ook naar behandeld worden. Vb: Carmela moet beter behandeld worden door Tony. Zij staat achter hem door dik en dun en heeft hem zo genomen, ook al toen hij geen koorknaapje was (resp. 1). In een maffiafamilie kun je bang zijn en daarom dingen toelaten.

Achtergrond

Er wordt vanuit de eigen achtergrond over de maffia een oordeel gegeven.

- Respondent rechtvaardigt zijn eigen acties, maar die van de maffia niet, terwijl het volgens de respondent allebei om geld gaat (resp. 2).
- De maffia is zakelijk. Jij of ik. Respondent 9 heeft zelf ook die moraal.

Serie

Sommige respondenten beredeneerden bepaalde gebeurtenissen in the Sopranos vanuit het feit dat het een serie is.

- Volgens respondent 1 en 5 is de serie realiteit.
- Respondent 5 ziet the Sopranos echt als een serie en zou zo de rol van Tony kunnen spelen.
- Respondent 8 kijkt naar de manier waarop de serie is gemaakt. Hij refereert naar *de rol* van Carmela en hoe deze gespeeld wordt.

Moraliteit

Daad sec

Er wordt een oordeel gegeven dat je verantwoording voor je daden moet nemen. Ook speelt geloof een rol bij het oordeel.

- Het is een zieke Italiaanse familie. Dit wordt gemedicaliseerd zoals Plato (Rowlands, 2005) dit ook doet. Zodra iemand gewelddadig is of als familielid van deze activiteiten afweet dan is deze persoon slecht. Gewelddadigheid wordt

- vanuit het geloof (islam) niet toegestaan (resp. 2).
- Je moet verantwoording voor je daden nemen (resp. 4).
- Je zonden kunnen nooit vergeven worden (resp. 7).

Perspectief en context

Niet alles is zwart-wit en je mag niet oordelen als je er niet genoeg van af weet.

- Het is makkelijk om te oordelen als je niet weet waar je over praat. Dit moet je niet doen (resp. 1). Alles heeft een reden dat iemand iets doet (resp. 2).

Genre

Respondenten denken binnen het maffiagenre.

- Respondent 2: In andere films hebben maffiabazen ook altijd informanten.
- In de serie is de maffia goed, maar in het echt zijn maffiapraktijken niet goed te keuren (resp. 10)

Achtergrond

Respondenten oordelen vanuit hun achtergrond over the Sopranos. Ze praten voor zichzelf hun daden goed.

- Respondent doet volgens zichzelf geen barslechte dingen. Met drugs verdien je geld en daar doe je niemand kwaad mee (resp. 1).
- Als je zakelijk bezig bent en niet gewelddadig bent, dan ben je beter bezig dan the Sopranos (resp. 2).

Serie

Sommige respondenten beredeneerden bepaalde gebeurtenissen in the Sopranos vanuit het feit dat het een serie is.

- In het echte leven heeft iemand ook niet altijd grip op alles. Dit is realiteit (resp. 5).

6.2.2 Per topic/ code het oordeel van gedetineerden en 'burgers'

Moreel oordeel; Daad sec

Het laatste oordeel; Het morele oordeel komt voort uit het geloof.

Wat betreft de verhaallijn 'het laatste oordeel' oordelen drie 'burgers' over de daad sec. Je kunt je zonden niet afkopen en het geloof staat in strijd met de activiteiten van de maffia.

Twee gedetineerden (resp. 2, 4) oordelen over de daad sec. Daarbij oordelen ze beiden vanuit het geloof. Eén daarvan kijkt daarbij ook naar familiebanden. Je kunt je niet met zulke activiteiten bezig houden.

Wraak; Het oordeel over de daad sec kwam vooral voort uit geloof, Italiaanse cultuur en Italiaanse mentaliteit, en de maffiacultuur.

Wat betreft de verhaallijn 'wraak' oordelen twee gedetineerden (resp. 2, 4) over de daad sec. Ze keuren wraak af vanuit het geloof en de manier waarop het in de Italiaanse cultuur eraan toe gaat. Het moet aan justitie overgelaten worden en de consequenties moeten gedragen worden. Uitzondering is wanneer iemand uit zelfbescherming een ander doodmaakt.

Er is geen oordeel over de daad sec door 'burgers'.

Verraad; Respondenten oordelen binnen de moraal van een criminele organisatie zoals de maffia.

Alle gedetineerden zijn tegen verraad. Respondent 2 (gedetineerde) draait het om en kijkt niet naar verraad vanuit een crimineel maar vanuit politie naar de overheid toe. De respondent vindt het corrupt en slecht wanneer de FBI voor de maffia werkt.

Twee 'burgers' vinden verraad niet kunnen. Het is niet juist als je verraad alleen om je eigen hachie te redden en dat niet doet om je eigen moraal te verbeteren. Het is de maffiacultuur om je niet bloot te geven (aan de politie) en dit is herkenbaar uit de cultuur van de respondent.

Ethiek; Respondenten oordelen en zijn hier heel direct en zwart-wit in hun oordeel.

Volgens twee gedetineerden, die daad sec oordelen, is er geen onderscheid tussen een maffiabaas en een verkrachter.

Drie 'burgers' vinden dat er geen onderscheid is tussen een maffiabaas en kinderverkrachters. Eén 'burger' en één gedetineerde medicaliseren het gedrag van

een crimineel (net als Plato, Rowlands 2005) door te zeggen dat ze dat stukje brein missen of niet gebruiken. Tony is ziek in zijn hoofd. Hij gaat naar een psychiater, dus hij is volgens de respondent ook echt ziek.

Verraad en vertrouwen II; Je moet de consequenties van je acties dragen en verantwoording nemen voor eigen gedrag.

Twee gedetineerden en twee 'burgers' willen geen sterilisatie, omdat je dan in je laat snijden. Volgens een 'burger' en twee gedetineerden moet je gewoon niet vreemdgaan en anders een condoom gebruiken.

Volgens twee gedetineerden en drie 'burgers' moet je de consequenties van je acties dragen en God niet als excuus gebruiken. Je hebt nu eenmaal bepaalde beslissingen genomen.

Twee 'burgers' en één gedetineerde vinden dat je niet vreemd mag gaan en elkaar in een huwelijk trouw moet blijven. Iedereen moet gelijk zijn in een relatie. Met een sterilisatie geef je als het ware toestemming om vreemd te gaan.

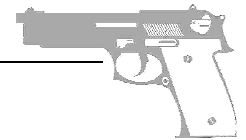
Maffia; Het oordeel over de daad sec kwam vooral voort uit geloof, Italiaanse cultuur, maffiacultuur, mentaliteit.

Volgens drie gedetineerden is de maffia slecht. Ze persen af. Je kunt de maffia niet verlaten. Dit komt door de Italiaanse cultuur.

Eén 'burger' zegt dat de maffia-activiteiten niet kunnen, omdat er als maatschappij afspraken zijn gemaakt. En één 'burger' zegt dat de maffia in strijd met God is.

Moraliteit; Er wordt een oordeel gegeven dat je verantwoording voor je daden moet nemen. Ook speelt geloof een rol bij het oordeel.

Eén gedetineerde vindt geweld niet goed vanuit het geloof. Deze gedetineerde medicaliseert, zoals Plato (Rowlands, 2005). Italianen zijn gewoon ziek. Eén gedetineerde zegt dat je verantwoording voor je daden moet nemen. Volgens één 'burger' kunnen zonden nooit vergeven worden.

Het onderstaande figuur laat zien hoeveel gedetineerden en 'burgers' over bepaalde topics en de verhaallijnen hun oordeel geven en naar welke aspecten ze daarbij verwijzen. Bij de andere topics is eveneens een overzichtstabel te vinden.

Oordeel daad sec	Gedetineerden	'Burgers'
Het laatste oordeel	(2 respondenten) - Geloof - Familiebanden	(3 respondenten) - Geloof (in strijd met maffiapraktijken). Zonden zijn niet af te kopen
Wraak	(2 respondenten) - Geloof - Italiaanse cultuur en mentaliteit, maffiacultuur - Wraak aan justitie overlaten en consequenties dragen - Uitzondering voor moord is zelfbescherming	
Verraad	(5 respondenten) - Moraal van een criminele/ maffia organisatie	(2 respondenten) - Moraal van de maffiacultuur
Ethiek	(2 respondenten) - Zwart- wit oordeel. Geen onderscheid tussen maffiabaas en verkrachter - Medicalisering gedrag	(3 respondenten) - Zwart- wit oordeel. Geen onderscheid tussen maffiabaas en verkrachter - Medicalisering gedrag
Verraad en vertrouwen II	(3 respondenten) - Consequenties dragen van je acties - Verantwoording nemen voor je gedrag.	(4 respondenten) - Consequenties dragen van je acties - Verantwoording nemen voor je gedrag.
Maffia	(3 respondenten keuren de maffia af) - Italiaanse cultuur - Maffiacultuur - Mentaliteit	(2 respondenten keuren de maffia af) - Geloof - Regels van de maatschappij
Moraliteit	(2 respondenten) - Geloof - Verantwoording nemen voor je acties - Medicalisering van gedrag	(1 respondent) - Geloof

Figuur 5. Oordeel over de daad sec

Moreel oordeel; perspectief en context

Het laatste oordeel; Respondenten denken binnen de maffiacultuur in het verhaal.

Eén gedetineerde redeneert het geweten van the Sopranos niet vanuit het laatste oordeel van God, maar vanuit het feit dat nabestaanden wraak kunnen nemen. Hij redeneert dus vanuit gebruiken van de tegenpartij en daarom binnen de maffiacultuur van het verhaal.

Een andere gedetineerde denkt dat the Sopranos door hun maffiacultuur misschien niet geloven en sommige dingen zoals een tweede kans niet in de hand hebben.

Wraak; Er wordt hier voornamelijk binnen de maffiamoraal in het verhaal geoordeeld.

Drie gedetineerden en drie 'burgers' zeggen dat een daad te verantwoorden moet zijn. Het is in the Sopranos te verantwoorden, omdat het zo in de maffiabranche eraan toegaat en het gaat om familie. Christopher is familie en Tony wil zijn eer herstellen. Het hoort bij hun manier van zaken doen volgens een gedetineerde en een 'burger'. Een gedetineerde zegt dat gezichtsverlies ook een erg belangrijk element is voor de verantwoording van daden. Uitzondering is afpersing en onschuldige personen geweld aandoen volgens een gedetineerde en een 'burger'.

De gewetenloosheid (na een moord uit eten gaan) van the Sopranos heeft volgens twee 'burgers' en één gedetineerde te maken met de manier waarop het in de maffia eraan toegaat. Een andere gedetineerde zegt dat een alibi slim is en redeneert binnen de moraal van de maffia.

Volgens twee gedetineerden en een 'burger' stelt de maffia iemand als voorbeeld. Er moet een signaal gegeven worden, zodat het niet nog een keer gebeurt. Het is onnodig om zoveel schoten af te vuren als je je punt al éénmaal gemaakt hebt ('burger').

Drie gedetineerden zeggen dat je voordat je actie onderneemt eerst moet weten hoe de vork in de steel zit. Eerst praten en dan actie ondernemen. Dit doet Tony volgens de respondenten niet echt goed. Al zegt Matt dat hij Christopher niet heeft neergeschoten, Tony vermoordt hem toch. Hij heeft gesproken, maar was niet van plan zaken zonder een kogel op te lossen.

Verraad; Respondenten oordelen binnen het verhaal. Er moet meer aan de hand zijn, wil iemand verraden. Ze leven zich in in de verrader.

Bij verraad keken alleen vier 'burgers' naar het perspectief en de context in het verhaal bij de morele evaluatie. De respondenten hebben begrip voor de situatie en zetten dilemma's op een rijtje. Drie respondenten zeggen dat je loyaal kunt zijn, maar

ook je eigen hachie wil redden. Zij hebben hier begrip voor. Eén respondent geeft als motief dat iemand in dat milieu de maffia niet wil opgeven of zijn leven niet zeker is. Twee andere respondenten zeggen dat er meer aan de hand moet zijn als je de maffia erin luist. Eén respondent vindt dat een verrader nog steeds een goed persoon kan zijn, als hij nog steeds loyaal blijft.

Ethiek; Er is een groot verschil tussen de bovenwereld en onderwereld.

Twee gedetineerden beginnen erover dat de onderwereld en bovenwereld verschillend zijn. Beide werelden hebben verschillende regels en het vergt veel intelligentie om een andere wereld te begrijpen.

Twee gedetineerden vinden het juist dat een psycholoog een standpunt inneemt. Volgens drie 'burgers' en drie gedetineerden is het professioneel onjuist om een standpunt te nemen. Volgens twee 'burgers' en een gedetineerde is het wel menselijk om een standpunt in te nemen en dus ook begrijpelijk. Twee gedetineerden denken dat als iemand zichzelf in gevaar brengt door een standpunt in te nemen, diegene dan gek is op de ander of misschien zelf een psychopaat is.

Een moord is een moord maar er is volgens drie 'burgers' wel verschil tussen één of meer moorden en het feit dat er in de maffiawereld voor gekozen wordt. Er worden in die wereld afspraken gemaakt en zo gaat het nu eenmaal. Ze gaan mee in Tony's redenering tijdens het gesprek met Dr. Melfi. In de maffia worden er nu eenmaal afspraken gemaakt en iedereen die zich in dat milieu bevindt, weet waar hij aan begonnen is.

Verraad en vertrouwen II; Er wordt binnen de maffiamoraal en het verhaal geoordeeld.

In bepaalde culturen (bijv Italiaanse) wordt het volgens een 'burger' en een gedetineerde geaccepteerd dat de man vreemdgaat. Volgens een 'burger' is er meer aan de hand als je bij je man blijft, terwijl hij vreemdgaat. In het maffiamilieus is er een zwak om vreemd te gaan. Daarom moet je je laten steriliseren, een aids-test doen of een condoom gebruiken om je gezin te beschermen. Volgens een gedetineerde kun je daden veranderen om een betere man te worden, maar binnen een criminele organisatie werkt het niet. De maffia heeft volgens een 'burger' een levenspatroon met andere normen en waarden. Twee 'burgers' vinden een sterilisatie begrijpelijk om een buitenkind te voorkomen. Het is raar voor een maffiafamilie als er een kind buiten de familie geboren wordt. Italianen zijn ook trotse mensen en een buitenechtelijk kind is een schande. Een gedetineerde en een 'burger' redeneren binnen het verhaal en zeggen dat een baby gebruikt wordt om een man te binden.

Maffia; Er wordt binnen de maffiamoraal in het verhaal geoordeeld.

Volgens drie 'burgers' gaat het zo in de maffiawereld. Je kunt ze niet hypocriet noemen, want ze weten niet beter. Het is een raar Italiaans systeem. Het gaat te ver wanneer een normale 'burger' vermoord wordt. Volgens een 'burger' en een gedetineerde is het begrijpelijk dat je niet uit een maffiafamilie durft te gaan omdat er veel angst is, maar zo laat je ook niet met je omgaan.

Moraliteit; Niet alles is zwart-wit en je mag niet oordelen als je er niet genoeg van af weet.

Je moet volgens twee gedetineerden niet oordelen als je niet weet waar je over praat. Alles heeft een reden.

Oordeel vanuit perspectief of context van het verhaal	Gedetineerden	'Burgers'
Het laatste oordeel	(2 respondenten) Maffiamoraal binnen het verhaal	
Wraak	(5 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Maffiamoraal - Familiebanden - Openbaar maken van a moreel gedrag/ signaal geven - Een daad moet te verantwoorden zijn in je eigen leefomgeving - Eerst onderzoek doen en dan pas actie ondernemen 	(5 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Maffiamoraal - Familiebanden - Openbaar maken van a moreel gedrag/ signaal geven - Een daad moet te verantwoorden zijn in je eigen leefomgeving
Verraad		(4 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Loyaliteit - Eigen hachie redden
Ethiek	(2 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Verschil onderwereld en bovenwereld (3 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Menselijk om een standpunt in te nemen, niet professioneel (2 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Oordeel binnen de gedachtegang van Dr. Melfi 	(3 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Maffiamoraal - Moraal van justitie (1 respondent) <ul style="list-style-type: none"> - Professioneel gezien geen standpunt innemen (2 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Wel menselijk om een standpunt in te nemen, niet professioneel
Verraad en vertrouwen II	(4 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Maffiamoraal - Oordeel binnen het verhaal - (Italiaanse) cultuur 	(4 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Maffia moraal - Oordeel binnen het verhaal - (Italiaanse) cultuur
Maffia	(1 respondent) <ul style="list-style-type: none"> - Maffiamoraal 	(4 respondenten) <ul style="list-style-type: none"> - Maffiamoraal, Italiaans systeem

		- Onderscheid maffiosi of onschuldige burger
Moraliteit	(2 respondenten) - Niet oordelen zonder dat je de achtergrond kent, alles heeft een reden	

Figuur 6. Oordeel vanuit perspectief of context van het verhaal

Moreel oordeel; Genre

Respondenten denken binnen het maffiagenre.

'Burgers' praten meer over het genre dan gedetineerden. Slecht één gedetineerde heeft het genre aangehaald, terwijl meerdere 'burgers' hierover hebben gesproken.

Drie 'burgers' vinden maffiafilms leuk om naar te kijken, maar de acties zijn niet goed te keuren.

De respondenten gaven de volgende motieven; Maffiafilms staan ver van het persoonlijke leven af en zijn daarom interessant. Zo gaat het nou eenmaal in maffiafilms. Je verwacht bepaalde dingen in een maffiafilm. Andere maffiaseries zijn minder realistisch dan the Sopranos.

Oordeel vanuit het maffiagenre	Gedetineerden	'Burgers'
Het laatste oordeel		(3 respondenten) - Realistisch - Leuk en interessant - Zo gaat het in maffiafilms
Wraak		(1 respondent) - Ver van het persoonlijke leven - Realistisch, verwachting van maffiafilms
Verraad	(1 respondent) - Vergelijking met andere maffiafilms	(1 respondent) - Leuk voor in een serie
Ethiek		
Verraad en vertrouwen II		
Maffia		
Moraliteit		

Figuur 7. Oordeel vanuit het maffiagenre

Moreel oordeel; achtergrond

Het laatste oordeel; Er zijn verschillende respondenten die vanuit hun eigen achtergrond een moreel oordeel vormen over het laatste oordeel. Dit kan voortkomen uit het geloof, ongeloof, cultuur, levensstijl of verandering van levensstijl.

Volgens een gedetineerde moet je volgens de tien geboden leven. Het geloof heeft vanuit zijn achtergrond dus invloed op de manier waarop hij moreel oordeelt. Een andere gedetineerde gelooft niet en ziet sommige scènes over het geloof daarom als gefantaseerd. Een bepaalde cultuur waar ze in geesten geloven zorgt ervoor dat een 'burger' zich goed in de dilemma's kan verplaatsen en daarom een ander moreel oordeel heeft. Een andere 'burger' zegt dat je verantwoording voor je eigen acties moet nemen en niet een cultuur ergens de schuld van kan geven. Een gedetineerde kan zich identificeren met de personages omdat hij voor dezelfde dilemma's staat door zijn (criminele) achtergrond. Een andere gedetineerde vindt dat je verantwoording moet nemen voor je acties en niet kan verwachten dat wanneer je je leven anders gaat leiden dat alles vergeten is. Vergeven kan, maar vergeten niet.

Wraak; Respondenten oordelen binnen de maffiamoraal. Zo gaat het in de maffia.

Twee gedetineerden herkennen zich in de wetten van de maffia. Zo gaat het in de maffia. Een vergelding komt eraan wanneer jouw groep aangevallen is. Volgens één gedetineerde proberen ze eerst alles met praten op te lossen, zodat er ook geen justitie op afvliegt.

Verraad; Uit eigen ervaring oordelen de respondenten over verraders.

Volgens twee gedetineerden is loyaliteit erg belangrijk. Je verraad geen mensen, maar neemt je verantwoording en dus straf. Zij spreken uit eigen ervaring over verraders.

Ethiek; Uit eigen ervaring oordeelt de respondent over verkrachters en verraders.

Er is een verschil tussen een verrader of verkrachter en een moordenaar. De gedetineerde praat uit ervaring dat de mannen (verraders of verkrachters) in de penitentiaire inrichting ook geen praatje hebben. Hij medicaliseert net als Plato (Rowlands, 2005) dat deze mensen ziek in hun kop zijn.

Verraad en vertrouwen II

Er wordt bij dit onderwerp door de respondenten niet vanuit hun achtergrond gesproken.

Niemand praat vanuit zijn eigen achtergrond over een sterilisatie.

Maffia & Moraliteit; Respondenten oordelen vanuit hun achtergrond over the Sopranos. Praten voor zichzelf hun daden goed.

Twee gedetineerden praten hun eigen gedrag goed. Ze vinden dat met het verdienen van geld niks mis is. Eén gedetineerde vindt zichzelf echter beter dan the Sopranos omdat hij niet gewelddadig is. Hij zegt echter dat het the Sopranos alleen om geld gaat. Hij spreekt zichzelf dus een beetje tegen, want daar gaat het hem ook om. Volgens een 'burger' is het concept in de maffia... Jij of ik. De 'burger' is het met dit concept eens en leeft zelf ook volgens de wet van de sterkste.

Oordeel vanuit de achtergrond	Gedetineerden	'Burgers'
Het laatste oordeel	(4 respondenten) - Geloof - Ongeloof (daaruit worden bepaalde vertellingen in het verhaal als ongeloofwaardig beschouwen) - Levensstijl - Verandering van levensstijl	(2 respondenten) - Eigen cultuur - Verantwoording voor je eigen acties nemen, en niet op je cultuur afschuiven
Wraak	(2 respondenten) - Maffia-crimineelmoraal	
Verraad	(2 respondenten) - Eigen ervaring	
Ethiek	(1 respondent) - Verschil tussen verkrachter en moordenaar. Eigen ervaring in penitentiaire inrichting. - Medicalisering van gedrag	
Verraad en vertrouwen II		
Maffia	(2 respondenten) - Rechtvaardigen van eigen acties	(1 respondent) - Maffiamoraal, respondent heeft zelfde moraal wat betreft keuze: JIJ OF IK (iedereen kiest voor zichzelf)
Moraliteit (maffia en moraliteit kunnen samengevoegd worden)		

Figuur 8. Oordeel vanuit de achtergrond

Moreel oordeel; serie

Sommige respondenten beredeneerden bepaalde gebeurtenissen in the Sopranos vanuit het feit dat het een serie is.

Eén gedetineerde ziet elementen in de serie als iets wat ze gefantaseerd hebben voor de serie of opvulling voor de serie. De serie moet volgens hem spannend gemaakt worden.

Eén 'burger' heeft het erover dat er lang uitgewijd wordt over een bepaalde verhaallijn om de serie vol te krijgen.

Eén 'burger' vindt de serie niet realistisch, omdat een maffiabaas bijvoorbeeld in het echt nooit iemand persoonlijk zal ombrengen. Hij kijkt ook naar de manier waarop de serie dan spannend gemaakt moet worden.

Een 'burger' en twee gedetineerden vinden dat de serie de realiteit is (vb: mensen geloven ook in het echt in hun eigen verhalen zoals Tony en Paulie)

Eén gedetineerde en één 'burger' zien the Sopranos als een serie waar ze naar de rol van de personages kijken. Ze zouden zelf de rol ook kunnen spelen.

Voorals respondent 5 (gedetineerde) praat in de vorm dat the Sopranos echt een serie is.

Respondent 10 ('burger') doet dit ook veel, maar iets minder dan de gedetineerde.

Oordeel vanuit het feit dat the Sopranos een serie is	Gedetineerden	'Burgers'
Het laatste oordeel	(1 respondent) - Fantasie voor de serie	(1 respondent) - Serie vol maken
Wraak	(1 respondent) - Opvulling voor de serie	(1 respondent) - Geen realiteit
Verraad		(1 respondent) - Spanning voor de serie
Ethiek		(2 respondenten) - Al is het een serie, nog steeds de realiteit - Geen realiteit
Verraad en vertrouwen II	(1 respondent) - Zorgen voor drama in de serie	
Maffia	(2 respondenten) - Realiteit	(1 respondent) - Kijkt naar de manier waarop de serie gemaakt is
Moraliteit (maffia en moraliteit kunnen samengevoegd worden)		

Figuur 9. Oordeel vanuit het feit dat the Sopranos een serie is

6.2.3 Conclusie onderzoeksresultaten

Daad sec

Wanneer er over de daad sec geoordeeld wordt, wordt er naar verschillende motieven verwezen.

Er wordt voornamelijk naar de volgende punten verwezen;

- Het geloof speelt een grote rol als vast referentiepunt.
- Het gedrag van the Sopranos wordt vaak gemedicaliseerd, d.w.z dat de daden worden geweten aan een ziekelijke persoonlijkheid.
- De Italiaanse cultuur en mentaliteit wordt meerdere malen genoemd als verklaring voor het a-morele gedrag.
- Er wordt gekeken naar de moraal binnen de maffiacultuur en binnen een criminele organisatie.
- Iemand moet volgens meerdere respondenten de consequenties van zijn eigen daden dragen en verantwoording nemen voor zijn gedrag.

Daarnaast wordt er ook naar de volgende punten verwezen;

- Er wordt bij het morele oordeel verwezen naar familiebanden.
- Daarnaast wordt er ook verwezen naar het feit dat er algemene regels zijn.
- In een maatschappij moeten bepaalde zaken aan justitie overgelaten worden.

Het wordt duidelijk dat er bij de daad sec bijna altijd wordt verwezen naar een bepaalde context. Er wordt echter wel eerst een oordeel gegeven over de daad sec. Iets wordt door de respondenten als slecht bestempeld en dit oordeel blijft zo. Er is niet vanuit een bepaald perspectief of context begrip voor de situatie. Wel wordt er bij het oordeel sec verwezen naar een bepaalde context dat een rol gespeeld moet hebben of zou kunnen hebben, maar dit beïnvloedt het morele oordeel over de morele schending niet.

Wat betreft de verhaallijn 'het laatste oordeel', verwijzen beide groepen respondenten naar het geloof als vast referentiepunt voor het oordeel over de daad sec. Gedetineerden verwijzen daarnaast ook naar familiebanden. Als het over 'wraak' gaat dan zijn er twee gedetineerden aan het woord die dit als daad sec afkeuren. Het verhaal met zijn motieven en achtergronden betrekken ze niet in hun morele evaluatie. Opvallend is dat *juist* gedetineerden negatief over de daad sec in de verhaallijn 'wraak' oordelen en niet 'burgers'. Deze twee gedetineerden (resp. 2 & 4) oordelen bij meerdere verhaallijnen over de daad sec. Alle gedetineerden zijn tegen

verraad maar de chantage van Pussy door de FBI (verhaalcontext) wordt niet meegenomen in de morele evaluatie. Eén van hen draait het om en vindt verraad vanuit de FBI en niet vanuit de maffia corrupt en slecht. Dit is een gedetineerde die voornamelijk vanuit de daad sec oordeelt.

Twee 'burgers' vinden verraad slecht en zij praten vanuit de moraal van een criminele organisatie en/of maffiaorganisatie. De gedetineerden praten bij 'verraad' ook vanuit de moraal van een criminele organisatie en/of maffiaorganisatie. 'Burgers' en gedetineerden medicaliseren het gedrag van the Sopranos. Ze zeggen stellig dat Tony ziek in zijn hoofd is en dit wordt aan het feit dat hij naar een psychiater gaat gekoppeld.

Bij de verhaallijn 'ethiek' medicaliseren 'burgers' en gedetineerden het gedrag van de personages. Daarnaast wordt er door gedetineerden en 'burgers' een zwart- wit oordeel gegeven in hun oordeel dat er geen verschil is tussen een verkrachter en een moordenaar. Volgens hen is zowel een verkrachter als een moordenaar even slecht. Wat betreft de verhaallijn 'verraad en vertrouwen II' vinden 'burgers' en gedetineerden dat je de consequenties van je acties moet dragen en verantwoording moet nemen voor je eigen daden. Wat de verhaallijn 'ethiek' en 'verraad en vertrouwen II' aangaat, verwijzen 'burgers' en gedetineerden naar dezelfde aspecten.

Perspectief en context in het verhaal

Wanneer er vanuit een bepaald perspectief of context geoordeeld wordt, dan wordt er naar verschillende aspecten verwezen die dat oordeel onderbouwen.

Er wordt voornamelijk naar de volgende punten verwezen;

- Er wordt binnen de maffiamoraal en de Italiaanse maffia cultuur geoordeeld. Het gaat er zo aan toe in de maffiabranche en het gaat om familiebanden.
- Er wordt ook binnen het verhaal zelf geoordeeld. Er moet meer aan de hand zijn, wilt iemand bepaalde dingen zoals verraad doen.
- Er wordt een oordeel gegeven en verwezen naar het feit dat a-moreel gedrag openbaar wordt gemaakt. Met het tonen van a-moreel gedrag wordt er een signaal naar de omgeving gegeven.
- Er wordt verwezen naar het feit dat men een daad moet kunnen verantwoorden tegenover de omgeving waarin men leeft.
- Er wordt in de verhaallijn 'ethiek' verwezen naar het feit dat het menselijk is dat Dr. Melfi een standpunt inneemt, maar dat het niet professioneel is.

Daarnaast wordt er ook naar de volgende punten verwezen;

- Er is een verschil tussen de onderwereld en de bovenwereld.
- Er wordt verwezen naar de moraal van justitie.
- Men moet eerst de achtergrond weten voordat men een oordeel velt of actie onderneemt.

Gedetineerden hadden een oordeel over de verhaallijn 'het laatste oordeel' en redeneerden vanuit de maffiamoraal. Er werd door een gedetineerde verwezen naar het feit dat door het verhaal duidelijk werd dat Paulie in het verleden ook heel wat mensen heeft omgelegd. De respondent kan zich voorstellen dat het geweten gaat knagen. Er zal misschien door nabestaanden een rekening vereffend willen worden. Er wordt bij een wraakactie vanuit de gebruiken van de tegenpartij geredeneerd. Er wordt in de verhaallijn 'het laatste oordeel' gezegd dat the Sopranos door hun maffiacultuur misschien niet geloven en sommige dingen zoals een tweede kans niet in de hand hebben. De respondent kijkt naar de dilemma's van Tony en Paulie in het verhaal en hun maffiapraktijken. De respondent denkt dat Christopher door de maffiacultuur van Paulie en Tony en zijn rol hierin de tweede kans niet kan aanpakken. Bij verhaallijn 'wraak' verwezen gedetineerden en 'burgers' naar de volgende punten. Ze vonden namelijk dat men een daad moet kunnen verantwoorden tegenover de omgeving waarin men leeft. Er werd bij 'wraak' ook verwezen naar de maffiamoraal en het openbaar maken van a-moreel gedrag. Het is volgens de respondenten nu eenmaal normaal in de maffia om een signaal te geven en een tegenstander zoals Matt dood te schieten. Ook werd er verwezen naar het feit dat het Tony om familie gaat. Tony en Christopher hebben een familieband en het is logisch dat Tony wraak neemt. Bij verraad keken vier 'burgers' naar het verhaalperspectief of de context. Er wordt door hen binnen het verhaal geredeneerd. Hierbij wordt door de 'burgers' verwezen naar loyaliteit naar een ander en het feit dat iemand zijn eigen hachie wil redden, wat in het verhaal naar voren kwam. Gedetineerden oordelen bij verraad geen van allen vanuit een bepaalde perspectief of context. Gedetineerden oordelen namelijk, zoals eerder al naar voren kwam, op basis van de daad sec en keuren verraad af. Wat betreft de verhaallijn 'ethiek' vinden gedetineerden en 'burgers' het niet professioneel om een standpunt in te nemen zoals Dr. Melfi dit doet, maar het is wel menselijk. Het standpunt van Tony wordt hier gedeeld. Volgens de twee gedetineerden is Dr. Melfi misschien gek op Tony of zelf een psychopaat. Gedetineerden geven het verschil tussen onderwereld en bovenwereld aan. Er is nu eenmaal een verschil tussen deze werelden. 'Burgers' kijken en verwijzen zowel naar de maffiamoraal als naar de moraal van justitie. Bij het oordeel over de verhaallijn

'verraad en vertrouwen II' verwijzen gedetineerden en 'burgers' naar de volgende aspecten, namelijk het maffiamoraal, (Italiaanse) cultuur en het oordeel binnen het verhaal. Er wordt in de verhaallijn 'verraad en vertrouwen II' niet vaak gekeken naar het perspectief en de context binnen het verhaal. Er wordt door de respondenten echter wel binnen een bepaalde context gekeken.

Genre

Er kan een oordeel gegeven worden, puur uit het feit dat het een maffiafilm of serie is. Er kan dan gekeken worden naar het genre. Motieven om door middel van het genre een oordeel te geven zijn de volgende;

- De maffia staat ver af van het persoonlijke leven van de respondent.
- Er worden bepaalde dingen verwacht in een maffiafilm.
- Het is de realiteit binnen de maffia. De respondenten ervaren de gebeurtenissen in het genre van the Sopranos als de realiteit van de maffia.
- Het genre is leuk en interessant.
- Er wordt verwezen en vergeleken met andere maffiafilms.

Er wordt door één gedetineerde verwezen naar het genre en deze vergeleek de serie met andere maffiafilms. Door 'burgers' wordt er verwezen naar de realiteit die de aflevering en het genre van the Sopranos geeft, de verwachting van een maffiafilm en het plezier van de series.

Tv serie/ verhaal

Sommige respondenten oordelen over bepaalde gebeurtenissen in the Sopranos vanuit het feit dat het een serie is. Er wordt naar de volgende punten verwezen;

- Bepaalde gebeurtenissen kunnen niet geplaatst worden en worden dan maar als gefantaseerd gezien.
- Er moet spanning zijn.
- De serie moet opgevuld worden.
- De serie is realistisch of juist niet.

'Burgers' en gedetineerden geven een oordeel met de motivatie dat the Sopranos een serie is. De 'burgers' vinden bepaalde gebeurtenissen geen realiteit. De gedetineerden verwijzen wel naar de realiteit waarop zo'n serie zich zou baseren. De 'burgers' verwijzen naar *geen realiteit* in de verhaallijnen 'wraak' en 'ethiek'. Eén 'burger' verwijst echter wel naar realiteit in de verhaallijn 'ethiek'. De gedetineerden verwijzen

wel naar *realiteit* wanneer ze over de serie the Sopranos spreken, maar doen dit niet in de context van een bepaalde verhaallijn.

Achtergrond van de ontvanger

Er zijn verschillende respondenten die vanuit hun eigen achtergrond een moreel oordeel vormen. Wanneer er vanuit de achtergrond geoordeeld wordt, dan wordt er naar verschillende motieven verwezen.

Er wordt vooral verwezen naar de volgende punten;

- Het geloof speelt een rol.
- Ongeloof kan ook voor een moreel oordeel zorgen.
- Er wordt verwezen naar de eigen cultuur.
- Levensstijl of verandering van levensstijl is ook een aspect waaruit een moreel oordeel kan ontstaan.
- Er wordt verwezen naar de maffiamoraal.
- Je moet verantwoording nemen voor je acties.
- Door het medicaliseren van gedrag is men ook tot een moreel oordeel gekomen. Uit eigen ervaring is gezegd dat verkrachters ziek in hun hoofd zijn. Er wordt daarom in de penitentiaire inrichting ook niet met deze personen gesproken en ze worden naar een aparte afdeling verplaatst.
- Er is ook naar de eigen ervaringen verwezen.

'Burgers' gaven alleen een moreel oordeel bij de verhaallijn 'het laatste oordeel' en deden dit vanuit hun eigen cultuur en levensstijl. Gedetineerden waren over het algemeen meer aan het woord vanuit hun achtergrond dan 'burgers'. Geloof, ongelooft, (verandering van) levensstijl, eigen ervaring, maffiamoraal, medicalisering van gedrag, verantwoording nemen voor je eigen acties zijn de aspecten waar gedetineerden naar verwijzen. Binnen de verhaallijn 'verraad en vertrouwen II' werd niet vanuit de achtergrond van de respondenten gesproken. Er werd door een respondent wel gezegd dat een man zo geboren is en zo moet blijven. Deze persoon was niet vóór een sterilisatie, maar om nu te zeggen dat dit voortkomt uit zijn achtergrond is niet duidelijk. Zijn achtergrond is 'man zijn', maar dat hij op deze manier denkt verwijst niet duidelijk naar een bepaald aspect uit zijn achtergrond.

H7 Conclusie

7.1 Onderzoek gekoppeld aan de theorie

Juist de schending van morele waarden lokt vaak collectieve verontwaardiging uit en bevestigt daarmee wat geaccepteerde normen en waarden zijn. Het herinnert mensen eraan dat ze dezelfde normen en waarden gemeen hebben (Grabe, 2002). Tijdens het onderzoek werd duidelijk dat het uitzenden en openbaar maken van morele waarden in de serie zelf ook in zekere zin gedaan werd. Het volgende is niet helemaal gelijk aan de theorie van Grabe, maar er was wel enige overeenkomst te zien. Het uitzenden en openbaar maken van morele waarden houdt in dat de boodschap in principe voor iedereen te ontvangen moet zijn. Grabe spreekt over een schending van de morele orde wat bij een (televisiekijkend) publiek terecht komt. Volgens de theorie van Grabe is het zo dat wanneer iemand 'fuck' zegt en er vervolgens door het publiek gejoeld wordt, men weet dat 'fuck' zeggen niet normaal gedrag is. Er is sprake van collectieve verontwaardiging. Het voorbeeld wat nu benoemd zal worden, heeft niet zozeer betrekking op een publiek zoals Grabe dit benoemd, maar de omgeving en de situatie in de aflevering zelf. In de aflevering van the Sopranos werd Matt vermoord om een voorbeeld te stellen, zodat de maffiagroep van Tony geen gezichtsverlies lijdt tegenover de zogenaamde groep van Matt en de gehele omgeving. Een persoon wordt vermoord om een signaal te geven aan de andere groepering met de bedoeling dat de omgeving weet dat men niet met zich laat spotten. Wanneer er geen tegenreactie zou komen en dit bekend zou zijn in de maffiawereld, dan zou dat waarschijnlijk voor collectieve verontwaardiging zorgen. Dit lijkt op het uitzenden en openbaar maken van a-moreel gedrag van Grabe en Durkheim (2002), maar dit gebeurt hier dan binnen de wetten van de maffia. Matt heeft iets verkeerd gedaan en dat moet binnen die cultuur duidelijk gemaakt worden. Wanneer Matt in het leven zou blijven, zou dit binnen de maffiawereld voor collectieve verontwaardiging zorgen.

Twee gedetineerden en een 'burger' oordeelden met betrekking tot deze kwestie binnen de maffiamoraal. Ze kijken vanuit de context van het verhaal en geven duidelijk aan dat Tony een voorbeeld wil stellen door Matt te vermoorden. Er wordt vooral geredeneerd dat Tony een voorbeeld moet stellen om een signaal naar de maffiawereld te geven. Hij moet in de maffiawereld laten zien dat er niet met hem te spotten valt. Daarnaast wordt het familieaspect ook benoemd. Er wordt dus meer gekeken naar de context voor de daad *sec*. De daad wordt uitgevoerd op een bepaalde manier (10 à 15 kogels) om een punt duidelijk te maken en een signaal aan de

omgeving te geven. Eén burger vond het aantal kogels echter niet nodig. Er wordt door enkele respondenten binnen de maffiamoraal geoordeeld. Zij zeggen dat het normaal is binnen die kringen, omdat men de eigen regels moet respecteren. Het wordt duidelijk wat er gebeurt wanneer men de wet en regels in de maffiakringen negeert. Het is normaal in die kringen en er wordt dan ook gekeken naar de context voor de daad sec.

Daad sec; theorie en onderzoek

Er kan vanuit worden gegaan dat wanneer men de daad sec veroordeelt en op deze manier evalueert dat dit vooral op kennis (cognitie) gebaseerd is. Men kan bijvoorbeeld denken dat een moord een is moord en het niet uitmaakt wie de moord pleegt en waarom. Wanneer er in het onderzoek over de daad sec geoordeeld wordt, zijn hier verschillende motieven voor. Het geloof speelt een grote rol als vast referentiepunt. Ook wordt er naar familiebanden gekeken. Het gedrag van the Sopranos wordt gemedicaliseerd. De Italiaanse cultuur en de maffiacultuur wordt afgekeurd. Justitie moet zaken oplossen en je moet de consequenties van je daden dragen.

Als het over de verhaallijn 'wraak' gaat dan zijn alleen gedetineerden aan het woord die dit als daad sec afkeuren. Opvallend is dat *juist* gedetineerden negatief over wraak oordelen en niet de 'burgers'. Deze twee gedetineerden oordelen bij alle verhaallijnen voornamelijk over de daad sec. Ze waren opvallend genoeg ook niet bekend met the Sopranos. Dit zou erop kunnen wijzen dat er ook een verschil is tussen de evaluatie van Sopranos-kenners en niet-kenners. Dat is interessant voor verder onderzoek. Je zou naast het verhaal dan een variatie krijgen tussen mensen die het verhaal als onderdeel zien van een nog groter geheel, namelijk de serie waarbij men de karakters beter kent en daarmee die kennis gebruikt in de oordeelsvorming over gedrag. In de interviews werd ook duidelijk dat de respondenten die bekend waren met de serie vaker naar andere afleveringen refereerden.

Plato (in Rowlands, 2005) heeft de opvatting dat morele overtredingen een vorm van ziekte zijn. Iemand heeft een ongezonde persoonlijkheid, die niet in balans is en is daarom gestoord. Dit komt tot uiting in morele onevenwichtigheid van die persoon. Plato heeft de opvatting van moreel goed of fout als het ware gemedicaliseerd. Iemand die slechte dingen doet, moet wel ziek zijn. Volgens Rowlands (2005) is dit wetenschappelijk nooit bewezen. Er wordt zowel door gedetineerden als door 'burgers' gedrag gemedicaliseerd. De respondenten geven dan de volgende redenering: "dat stukje brein missen ze of dat stukje gebruiken ze gewoon niet" of "Tony is ziek in zijn

hoofd." Dit gebeurt wanneer er een moreel oordeel over de daad sec gegeven wordt en vanuit deze achtergrond een moreel oordeel gegeven wordt.

Perspectief en context; theorie en onderzoek

Het oordeel van een kijker over het a-morele gedrag van mensen kan afhangen van de motieven voor a-moreel gedrag (zie Cawelti, 1975) en vanuit welk perspectief (wie is het hoofdpersonage/protagonist) het verhaal verteld wordt: een wetsdienaar of een wetsovertreder (zie Raney & Bryant 2002, Raney 2004)? Het misdaaddrama 'the Sopranos' slaagt erin om te laten zien dat moordenaars niet alleen moordenaars zijn, maar ook mensen met gevoel waarmee je kunt meeleven, zelfs als ze verschrikkelijke dingen doen (Nochimson, 2002).

Wanneer er naar de context en het perspectief in het verhaal gekeken wordt, kan men ervan uitgaan dat er meer vanuit emotie wordt gekeken. Er is dan meer inlevingsvermogen (empathie) door de kijker (Raney, 2004). Wanneer er vanuit een bepaald perspectief geoordeeld wordt, zijn hier verschillende motieven voor. In het onderzoek kwam vooral naar voren dat de respondenten meer naar de motieven van de protagonist keken dan dat de respondenten zich in de protagonist zelf inleefden. Er was door de respondenten wel inlevingsvermogen maar dit had niet zo zeer met het personage zelf te maken, maar meer met de dilemma's. Er was bijvoorbeeld geen sprake van empathie door de respondenten, vanuit het oogpunt dat ze de personages 'gewoon aardig vinden'. Er werd puur naar de dilemma's in een bepaalde situatie gekeken. Dit werd vooral gedaan door respondenten die niet bekend waren met the Sopranos. Het is mogelijk dat respondenten die wel bekend waren met the Sopranos zich wel meer door 'het leuk vinden' van een personage laten leiden.

Er wordt door gedetineerden en 'burgers' binnen de maffiamoraal en de Italiaanse maffiacultuur geoordeeld. Volgens de respondenten gaat het er zo aan toe in de maffiabranche en het gaat om familie. Het is belangrijk geen gezichtsverlies te leiden. Er wordt ook binnen het verhaal zelf geoordeeld. Er moet meer aan de hand zijn, wilt iemand bepaalde dingen doen. Daarnaast werd er ook verwezen naar het openbaar maken van gedrag door een signaal uit te geven. Er werd ook gezegd dat een daad te verantwoorden moet zijn tegenover de omgeving waarin men leeft. Ook werd er verwezen naar het feit dat het menselijk is om net als Dr. Melfi een standpunt in te nemen, maar dat het niet professioneel is. Het standpunt van Tony wordt hier gedeeld. Er is een verschil tussen de onderwereld en de bovenwereld. Gedetineerden maken ook duidelijk dat je niet over iets kunt oordelen als je niet weet waar je over praat.

Bij de verhaallijn 'verraad' keken alleen vier 'burgers' naar de context van het verhaal

bij hun evaluatie. Gedetineerden oordelen hier geen van allen vanuit de context van het verhaal. Gedetineerden beoordelen namelijk, zoals eerder al naar voren kwam, de daad sec en keuren verraad af.

Maffiagenre; theorie en onderzoek

Wanneer bepaalde handelingen in een zeker genre (bijv. maffiaseries) als normaal gezien worden, kan de beoordeling hiervan minder streng zijn. De kijker vindt zulke acties misschien meer geoorloofd in zulke series, omdat het in die series 'normaal' is. De morele evaluatie speelt zich dan af binnen het genre. Het is mogelijk dat er een oordeel gegeven wordt, puur uit het feit dat het een maffiafilm of serie is. Er wordt dan gekeken naar het genre. Motieven uit het onderzoek om door middel van het genre een oordeel te geven zijn de volgende: de maffia staat ver van het persoonlijke leven van de respondent, er worden bepaalde dingen verwacht in een maffiafilm en het gehalte van realiteit. Er werd ook verwezen naar het feit dat maffiafilms leuk en interessant zijn en er werd vergeleken met andere maffiafilms. Opvallend is dat bijna alleen burgers over het maffiagenre praten. Slecht één gedetineerde zegt iets over het genre tegenover meerdere 'burgers'. Er wordt inderdaad minder streng geoordeeld wanneer men zegt dat bepaalde acties typisch zijn voor maffiafilms. Het wordt als normaal gezien.

Achtergrond; theorie en onderzoek

Volgens Raney (2004) verschilt de verwantschap met personages per kijker. De reden hiervoor is dat iedereen een ander moreel besef heeft. Ideeën over moraliteitsontwikkeling gaan ervan uit dat mensen verschillen in de manier waarop zij met morele vraagstukken omgaan. Iedereen heeft andere normen en waarden en kijkt anders naar de personages in een serie. De uitkomsten van morele evaluatie zullen dus per persoon ook verschillend kunnen zijn.

Er zijn verschillende respondenten die vanuit hun eigen achtergrond een moreel oordeel vormen. Het motief voor een moreel oordeel kan voortkomen uit het geloof, ongelooft, cultuur, levensstijl of verandering van levensstijl, en eigen ervaring. Er wordt ook verwezen naar de maffiamoraal. Verantwoording nemen voor je acties is ook een motief om een bepaald moreel oordeel uit te spreken. Door het medicaliseren van gedrag is men ook tot een moreel oordeel gekomen.

Over de verhaallijn 'verraad en vertrouwen II' werd niet vanuit de achtergrond van de respondenten gesproken.

'Burgers' gaven alleen een moreel oordeel vanuit hun cultuur en levensstijl. Gedetineerden waren over het algemeen meer aan het woord vanuit hun achtergrond

dan 'burgers'. Dit lijkt ook wel meer aannemelijk aangezien zij bekend zijn met het criminele milieu.

Volgens Vandebosch (1999) is de essentie van de penitentiaire filosofie van Ducpétiaux de opvatting dat immoraliteit en ongodsdienstigheid de oorzaken zijn van crimineel gedrag. Twee gedetineerden trekken echter hun moreel oordeel voornamelijk uit het geloof. Dit is in strijd met de filosofie van Ducpétiaux.

Uit onderzoek blijkt ook dat mensen mediapersonages volgens hun eigen moraal uit de werkelijkheid beoordelen. Mensen hebben een voorkeur voor personages die dicht bij hun eigen leven staan (Raney, 2004). Interessant is dat één burger juist zei dat misdaaddrama zo interessant en leuk is omdat het zo ver van zijn persoonlijke leven staat.

7.2 Beantwoording van de vraagstelling

1. Hoe wordt er in de misdaaddramaserie the Sopranos geredeneerd over moraliteit oftewel: in welk kader wordt het a-morele gedrag in the Sopranos naar voren gebracht? Deelvragen hierbij zijn:
Wie is de protagonist, welke motieven tot handelen komen naar voren in zijn/haar doelstellingen en drijfveren, met welke problemen en dilemma's worstelt hij/zij en welke keuzes maakt hij.

Het laatste oordeel

Paulie en Christopher zijn de protagonist in deze verhaallijn. Paulie probeert achter de boodschap '3.00 uur' te komen en zoekt uit wat zijn straf zou zijn als hij terecht moet staan bij God. Zijn doel is zijn geweten te sussen, omdat hij bang is voor het laatste oordeel. Christopher wil zijn daden niet onder ogen komen en doet dit door morfine toe te dienen. Hij probeert zijn geweten te sussen, omdat hij bang is voor het laatste oordeel. Christopher heeft de keuze om de consequenties van zijn daden te accepteren of dit te onderdrukken. Paulie heeft de keuze om de consequenties van zijn daden te accepteren of de schuld buiten zichzelf te plaatsen. Beide willen ze de consequenties van hun daden niet onder ogen zien.

Wraak

Tony en Pussy zijn in de verhaallijn 'wraak' de protagonist. Tony neemt wraak, omdat zijn neefje is neergeschoten. Hij wil geen gezichtsverlies lijden en zijn status behouden. Tony wil zijn familie beschermen en zijn eigen eer behouden. Het is in zijn kringen ondenkbaar om de dader aan de FBI over te dragen. Ook is hij erg geschrokken dat het zo slecht met zijn neef gaat. Aan de ene kant is hij erg lief en bezorgd om zijn gezin en familieleden. Aan de andere kant kan hij ook erg snel zijn beheersing verliezen en vertoont hij sociopatisch gedrag. Hij probeert zijn a-moreel gedrag te verantwoorden bij Dr. Melfi door de maffia te zien als soldaten die een oorlog voeren tegen andere soldaten.

Hij heeft de keuze zijn daden als zodanig te accepteren of kan proberen zijn daden te rechtvaardigen door zichzelf als een soldaat in een oorlog te zien in plaats van een moordenaar. Hij kiest ervoor om zichzelf als soldaat te zien.

Pussy wil de dader van Christopher vinden om zo het vertrouwen van Tony terug te winnen. De drijfveer van Pussy is zijn schuldgevoelens en zijn geweten sussen. Hij zit tussen twee vuren in. Pussy verkeert in een moeilijke positie. Hij is betrapt met de verkoop van heroïne en probeert door een informant voor de FBI te zijn uit de gevangenis te blijven. Verraad is het ergste wat een lid van de maffia kan doen. Pussy moet kiezen tussen het verraden van zijn maffiafamilie of een gevangenisstraf. Pussy heeft informatie over de dader van Christopher. Hij kan ervoor kiezen de informatie aan de FBI te geven of hij kan ervoor kiezen de dader aan Tony uit te leveren en de FBI hier verder ook niet over in te lichten. Pussy kiest ervoor Tony over de dader in te lichten en zelf aan de afrekening mee te werken.

Ethiek

Dr. Melfi is in deze verhaallijn de protagonist. Tony gaat in gesprek met Dr. Melfi en probeert het geweld dat hij pleegt te rechtvaardigen. Hij doet dit om zijn geweten te sussen, omdat hij bang is voor het laatste oordeel. De doelstelling van Dr. Melfi is Tony als patiënt behandelen. Ze ondervindt echter veel nadelen aan de behandeling van de Tony, maar ze heeft het doel zelfvoldoening uit een geslaagde behandeling van Tony te halen. Ze moet geen standpunt innemen en haar persoonlijke gevoelens in bedwang houden. Haar drijfveer is om hem te behandelen, omdat dit vanuit haar beroep ethisch verantwoord is. Persoonlijk staat ze lijnrecht tegenover hem.

Ze kan ervoor kiezen te stoppen met Tony als patiënt. Ze heeft geen goede professionele houding meer. Ze kan ook doorgaan met de behandeling, maar daardoor in angst leven en dus psychische klachten blijven houden. Dr. Melfi gaat waarschijnlijk

met de behandeling door, vanwege professionele en ethische overwegingen.

Verraad en vertrouwen II

Carmela is de protagonist. Ze wil dat Tony zich laat steriliseren, omdat ze de eer van haar gezin wil beschermen. De drijfveer van Carmela is haar gezin bij elkaar houden en de angst om Tony te verliezen. Ze is er niet blij mee dat Tony vreemdgaat, maar accepteert het toch. Ze kan bij Tony aandringen op een sterilisatie of hem op zijn woord vertrouwen dat hij niet meer vreemd gaat en sowieso geen buitenechtelijk kind zal verwekken. Carmela wil toch niet dat Tony zich laat steriliseren, omdat ze misschien nog wel een kind wil. Ze wil uiteindelijk de enige voor Tony zijn en zijn onvoorwaardelijke liefde hebben.

2. Hoe ziet de morele evaluatie door ontvangers (gedetineerden en 'burgers') eruit?

Deelvragen hierbij zijn: Welke rol speelt de structuur van de morele vertelling die het a-morele gedrag in een kader zet (zie vraag 1) bij de morele evaluatie? Verschilt het oordeel over het (a-) morele gedrag tussen de groepen kijkers en zo ja in welke opzichten? Het gaat daarbij met name om dimensies van morele evaluatie die mogelijk een rol spelen. Te denken valt aan: hoe wordt het oordeel gemotiveerd, vanuit eigen ervaringen, vanuit elementen van het verhaal en zo ja, waar verwijzen ze dan naar.

De inhoudsanalyse heeft ons van inzichten voorzien, die door de respondenten ook zo ontvangen werden. De motieven en dilemma's die in de inhoudsanalyse naar voren kwamen, werden ook door verschillende respondenten overwogen.

Het is duidelijk dat iedereen met een andere invalshoek naar een programma kijkt. Elke kijker heeft een andere achtergrond, andere normen en waarden en andere emotionele gevoelens. Dat onderscheid werd ook duidelijk tijdens dit onderzoek. Sommige respondenten oordeelden op basis van de daad sec, anderen keken naar de context en het perspectief en andere spraken weer vanuit hun achtergrond of het maffiagenre. In elke situatie werd duidelijk dat er een ander moreel oordeel gegeven werd. Eén respondent oordeelde bijvoorbeeld in de ene situatie daad sec en keek in een andere situatie weer naar de context van het verhaal. Er werd echter wel duidelijk dat iedere respondent vanuit een bepaalde invalshoek een oordeel gaf. Zo waren er bijvoorbeeld twee gedetineerden die vooral vanuit het geloof een oordeel gaven. Er kan gezegd worden dat er verschil is tussen gedetineerden en 'burgers' in hun moreel oordeel.

Daad sec

Wanneer er over de daad sec geoordeeld wordt, wordt er voornamelijk naar de volgende motieven verwezen; het geloof, gedrag wordt gemedicaliseerd, de Italiaanse cultuur en Italiaanse mentaliteit, de moraal van de maffiacultuur en een criminele organisatie, men moet de consequenties van de eigen daden dragen en verantwoording nemen voor zijn eigen gedrag.

Daarnaast wordt er ook naar de volgende punten verwezen; familiebanden, er zijn regels, geen wraak nemen maar dit aan justitie overlaten.

De meeste respondenten beoordelen de daad sec niet met een absoluut oordeel. Er is vaak een context waarin het oordeel plaatsvindt. Er wordt bij het oordeel naar de bovenstaande motieven verwezen.

Verschillen

Opvallend is dat bij de verhaallijn 'wraak' de daad sec *juist* door gedetineerden afgekeurd wordt en niet door 'burgers'. Er wordt door hen niet gekeken naar de dilemma's van Tony, namelijk dat zijn neefje doodgeschoten is en dat hij geen gezichtverlies mag lijden. Alle gedetineerden beoordelen de daad sec in de verhaallijn 'verraad' en keuren dit af. Ze hebben geen begrip voor de dilemma's waar Pussy mee worstelt. Eén van de gedetineerden draait het echter om en vindt verraad vanuit de FBI en niet vanuit de maffia corrupt en slecht. De 'burgers' oordelen minder op basis van de daad sec bij de verhaallijn 'verraad' dan gedetineerden en kijken meer naar de dilemma's waar Pussy mee te maken heeft. Twee 'burgers' oordelen echter wel op basis van de daad sec over de verhaallijn 'verraad' en doen dit evenals gedetineerden vanuit de moraal van een criminele organisatie of maffiaorganisatie. Verraad kan gewoon niet. Eén burger vindt dat iemand trouw moet zijn aan de groep waartoe je behoort, bijvoorbeeld je familie. Een andere burger meent dat het in de maffia zo gaat en dat dat de regels zijn.

Overeenkomsten

Bij de andere verhaallijnen ('het laatste oordeel', 'ethiek' en 'verraad en vertrouwen II') oordelen zowel gedetineerden als 'burgers' over de daad sec. Ze verwijzen bij hun oordeel naar dezelfde aspecten. Bij de verhaallijn 'het laatste oordeel' wordt er zowel door gedetineerden als 'burgers' naar het geloof verwezen. Het geloof is in strijd met de activiteiten van the Sopranos. Bij de verhaallijn 'ethiek' hadden zowel gedetineerden als 'burgers' een zwart-wit oordeel. Er is volgens hen geen verschil tussen een verkrachter en een moordenaar. De mening van Tony dat hij niet echt slecht is maar een soldaat, wordt niet gedeeld. Ook werd door zowel gedetineerden als

'burgers' in de verhaallijn 'ethiek' a-moreel gedrag gemedicaliseerd. Er werd gezegd dat Tony ziek in zijn hoofd is en naar een psychiater gaat en dat er een stukje van zijn brein ontbreekt of dat hij dit stukje niet gebruikt. Ironisch is dat Tony het zelf over 'the twisted and demented psychos' (zieke, gestoorde psychopaten) heeft en zichzelf helemaal niet zo ziet. Bij de verhaallijn 'verraad en vertrouwen II' vonden zowel gedetineerden als 'burgers' dat iemand de consequenties van zijn acties moet dragen en de gevolgen van zijn gedragingen moet ondergaan. Wanneer je getrouwd bent, mag je niet vreemdgaan. Je hebt ergens voor gekozen en je moet je daaraan houden.

Perspectief of context van het verhaal

Wanneer er vanuit een bepaald perspectief of context geoordeeld wordt, dan wordt er voornamelijk naar de volgende aspecten verwezen; maffiamoraal, Italiaanse maffiacultuur, oordeel binnen het verhaal, openbaar maken van gedrag/ signaal geven, een daad moet te verantwoorden zijn naar jezelf, het is menselijk om vanuit de rol van psycholoog een standpunt in te nemen maar niet professioneel.

Daarnaast wordt er ook naar de volgende punten verwezen; verschil onderwereld/ bovenwereld, moraal van justitie, niet zomaar een oordeel vellen.

Verschillen

Alleen gedetineerden hadden een oordeel over de verhaallijn 'het laatste oordeel' en spraken vanuit de maffiamoraal. Het laatste oordeel komt volgens één van de respondenten van de tegenpartij van de familie Soprano. Wanneer de familie Soprano wraak neemt voor de moord op Matt kunnen ze op een reactie van die partij rekenen. Daarnaast werd gezegd dat the Sopranos misschien niet geloven door hun cultuur. Daarom hebben ze sommige zaken (zoals de tweede kans van Christopher) wellicht niet in de hand doordat ze in deze maffiacultuur leven. De tweede kans die Christopher volgens Carmela heeft gekregen, heeft Chris volgens de respondent niet in de hand door zijn cultuur. De respondent denkt dat Christopher door de maffiacultuur van Paulie en Tony en zijn rol hierin de tweede kans niet kan aanpakken. Opvallend is dat Carmela juist wel erg gelovig is en dat het geloof als een rode draad door deze aflevering heenloopt. De respondent ziet dit heel anders dan dat dit in de inhoudsanalyse naar voren kwam. 'Burgers' hadden geen oordeel over de verhaallijn 'het laatste oordeel'. Bij verraad keken vier 'burgers' naar het perspectief of de context. Er wordt door hen binnen het verhaal geredeneerd. Gedetineerden oordelen hier geen van allen vanuit een bepaald perspectief of context. Gedetineerden oordelen namelijk, zoals eerder al naar voren kwam, op basis van de daad sec en

keuren verraad af. De 'burgers' hebben echter de dilemma's van Pussy wel overwogen bij het vormen van hun morele oordeel. Hierbij wordt door de 'burgers' verwezen naar loyaliteit naar een ander toe en het feit dat iemand zijn eigen hachie wil redden, wat in het verhaal naar voren kwam.

Wat betreft de verhaallijn 'ethiek' vinden beide groepen respondenten het niet professioneel om net als Dr. Melfi een standpunt in te nemen, maar wel menselijk. Het standpunt van Tony wordt gedeeld, want hij vindt het ook niet professioneel dat zij een standpunt inneemt. Zowel gedetineerden en 'burgers' redeneren wat betreft ethiek hetzelfde, maar verwijzen wel allebei naar andere aspecten. Gedetineerden geven hierbij het verschil tussen de criminele onderwereld en de bovenwereld waar geen criminele activiteiten voorkomen aan. Beide werelden hebben verschillende regels en het vergt veel intelligentie om een andere wereld te begrijpen. Er is nu eenmaal een verschil tussen deze werelden en dat leidt tot het oordeel dat het rechtvaardig is dat de twee werelden op een andere manier denken. De onderwereld heeft een andere werkwijze, namelijk het recht van de sterkste. De bovenwereld laat zaken door politie en justitie oplossen. Het is volgens de respondent logisch dat de bovenwereld heel anders daarover denkt dan de onderwereld. 'Burgers' verwijzen daarentegen zowel naar de maffiamoraal als naar de moraal van justitie. Een moord een moord is maar dat er wel een verschil is tussen één of meer moorden en het feit dat er in de maffiawereld voor gekozen is. In de maffia worden er afspraken gemaakt en zo gaat het nu eenmaal. Dat leidt tot het oordeel dat men vindt dat de maffia een andere wereld is en ook zo gezien moet worden. Dit is ook de moraal van Tony wat duidelijk wordt tijdens zijn gesprek met Dr. Melfi. Er is echter volgens de 'burgers' óók in de maffia een verschil tussen één moord of meerdere moorden en hier moet ook anders naar gehandeld worden, namelijk volgens de moraal van justitie.

Overeenkomsten

Bij de verhaallijnen 'wraak' en 'verraad en vertrouwen II' verwijzen zowel 'burgers' als gedetineerden naar dezelfde aspecten. Bij 'wraak' kijken alle respondenten naar de maffiamoraal en vinden dat een daad te verantwoorden moet zijn in de omgeving waar je leeft. Tony verantwoordt zijn daden door te zeggen dat hij een soldaat is die tegen andere soldaten in oorlog is. In de leefomgeving van Tony zijn zijn daden te verantwoorden. De respondenten gaan mee in de motieven die in dit verhaal naar voren komen. Bij 'verraad en vertrouwen II' wordt er door gedetineerden en 'burgers' verwezen naar de maffiamoraal, het oordeel binnen het verhaal en de (Italiaanse) cultuur. Er wordt in de verhaallijn 'verraad en vertrouwen II' niet gekeken naar het perspectief en de context binnen het verhaal. Er wordt door de respondenten echter

wel binnen een bepaalde context gekeken.

Genre

Er kan een oordeel gegeven worden, puur uit het feit dat the Sopranos een maffiafilm of serie is. Er wordt dan gekeken naar het genre. Motieven om door middel van het genre een oordeel te geven zijn de volgende; de maffia staat ver van het persoonlijke leven, verwachting van de serie en het genre die er al is, de realiteit van de serie, de mate waarin het genre leuk en interessant is, de vergelijking met andere films.

Verschillen

Opvallend is dat er meer door 'burgers' over het maffiagenre gepraat wordt dan door gedetineerden. Er werd slechts door één gedetineerde verwezen naar het genre en deze vergeleek de serie met andere maffiafilms. Door 'burgers' wordt er meer verwezen naar de realiteit van het genre, de verwachting en het plezier van de series.

Tv-serie/ verhaal

Sommige respondenten oordelen over bepaalde gebeurtenissen in the Sopranos vanuit het feit dat het een tv-serie/ verhaal is. Er wordt naar de volgende punten verwezen; wanneer een gebeurtenis niet geplaatst kan worden dan wordt dit als gefantaseerd gezien, er moet spanning zijn, bepaalde scènes worden als opvulling van de serie gezien, de serie wordt als realistisch gezien of juist niet realistisch.

Verschillen

Er wordt zowel door 'burgers' als gedetineerden een oordeel gegeven met de motivatie dat the Sopranos een serie is. Opvallend is dat de 'burgers' bepaalde gebeurtenissen geen realiteit vinden, terwijl de gedetineerden wel naar de realiteit verwijzen. Er moet daarbij wel gezegd worden dat de motivatie van deze respondenten voor verschillende verhaallijnen opgaan.

Achtergrond van de ontvanger

Er zijn verschillende respondenten die vanuit hun eigen achtergrond een moreel oordeel vormen. Wanneer er vanuit de achtergrond geoordeeld wordt, dan wordt er naar de volgende motieven verwezen; geloof in een religie, ongeloof in een religie, de achtergrond van de eigen cultuur, (verandering van) levensstijl, de maffiamoraal, men

moet verantwoording voor eigen acties nemen, het medicaliseren van gedrag, eigen ervaringen.

Verschillen

'Burgers' gaven alleen een moreel oordeel bij 'het laatste oordeel' en deden dit vanuit hun eigen cultuur en levensstijl. Een bepaalde cultuur waar ze in geesten geloven zorgt ervoor dat een 'burger' zich goed in de dilemma's kan verplaatsen en daarom een ander moreel oordeel heeft. Een andere 'burger' zegt dat je verantwoording voor je eigen acties moet nemen en niet een cultuur ergens de schuld van kan geven.

Gedetineerden waren over het algemeen meer aan het woord vanuit hun achtergrond dan 'burgers'. Dit lijkt ook wel meer aannemelijk aangezien zij bekend zijn met het criminele milieu. Geloof, ongeloof, (verandering van) levensstijl, eigen ervaring, maffiamoraal, medicalisering van gedrag en verantwoording van eigen acties nemen zijn de aspecten waar gedetineerden naar verwijzen.

Het is duidelijk geworden dat er verschillen tussen gedetineerden en 'burgers' gevonden zijn en dan met name de volgende;

- Gedetineerden praten meer vanuit hun eigen achtergrond.
- Alle gedetineerden oordelen over verraad vanuit de daad sec. Verraad kan volgens hen echt niet. Bijna alle 'burgers' kijken bij verraad naar de context binnen het verhaal.
- 'Burgers' praten veel meer over het maffiagenre dan gedetineerden.

Er zijn naast de verschillen ook overeenkomsten tussen gedetineerden en 'burgers'. Er wordt door de gedetineerden en 'burgers' vaak naar dezelfde aspecten verwezen waaruit het oordeel gevormd wordt.

In het onderzoek zijn er dus verschillen tussen gedetineerden en 'burgers' gevonden. Het lijkt erop dat gedetineerden dilemma's meer op zichzelf betrekken, terwijl 'burgers' in die gevallen meer naar het verhaalaspect kijken en niet zozeer de dilemma's op zichzelf betrekken. Ook waren er twee gedetineerden die nog vaker over de daad sec oordeelden dan 'burgers'. Deze twee gedetineerden van Marokkaanse en Antilliaanse afkomst, oordeelden vooral vanuit het geloof. Het oordeel van gedetineerden hangt waarschijnlijk ook af van de reden waarvoor ze in de gevangenis zitten. De misdaad die de gedetineerden gepleegd hebben was niet bekend, dus daarom kan dit niet zeker gezegd worden.

Het werd ook erg duidelijk dat één respondent in de ene situatie heel anders denkt

dan in de andere. Het werd echter wel duidelijk dat de meeste respondenten vanuit een bepaalde invalshoek spraken. Dit kan bijvoorbeeld hun criminele achtergrond zijn, hun geloof of hun inlevingsvermogen in de dilemma's van de personages.

Het eindoordeel van mijzelf luidt:

Je kunt pas een eerlijk oordeel geven wanneer je alle motieven, dilemma's en keuzes weet. Ieder mens is anders. Het onderscheid wat in deze thesis gemaakt is, is echter niet zomaar gedaan. Het idee was dat er de mogelijkheid bestaat dat de twee groepen (gedetineerden en 'burgers') allebei anders naar dezelfde misdaaddramaserie kijken. Het lijkt erop dat gedetineerden bij het kijken naar een misdaaddramaserie hun achtergrond er meer bij betrekken dan 'burgers'. Dit lijkt ook wel aannemelijk aangezien zij bekend zijn met het criminele milieu. 'Burgers' redeneren meer binnen de fictie qua morele afweging en geven een moreel oordeel bijvoorbeeld binnen het verhaal, genre of de serie.

7.3 Nawoord

Dit onderzoek was erg interessant en plezierig om te doen. Het heeft mij persoonlijk leuke inzichten gegeven. Vooral de herinnering aan de gesprekken met de respondenten zal ik nog lang bij me dragen, omdat deze vaak verrassende elementen hadden.

7.3.1 Reflectie op het onderzoek

Bij de analyse in het onderzoek is uitgegaan van de gefundeerde theoriebenadering. Dit onderzoek is in werkelijkheid echter anders gelopen dan de bedoeling was. Bij de gefundeerde theoriebenadering is er sprake van een gefaseerde opzet. Hierbij wisselen waarneming en analyse elkaar steeds af en dit wordt gestuurd door reflectie. In dit onderzoek is dit ook gedaan. Na enkele interviews gedaan te hebben, is er tussentijds gekeken naar de uitkomsten en hier en daar bij de interviews die nog gedaan moesten, bijgestuurd. Het nadeel hierbij is echter dat er tien interviews gedaan zijn. Het zoeken naar nieuwe gevallen, door meer mensen te interviewen die eerdere bevindingen kunnen verscherpen, bevestigen of corrigeren en het verzadigd raken van de betekenissen ('theoretical sampling') was een uitdaging door het tijdbestek van dit onderzoek. Wel zijn er uit de tien interviews verschillen en overeenkomsten gevonden. Er was vooraf al bekend dat bij deze theorie vaak gebruik gemaakt wordt van een groot aantal onderzoekseenheden. Toch is er voor deze theorie gekozen, omdat er in dit onderzoek geen gebruik gemaakt wordt van één theorie, maar van meerdere theoretische inzichten. Uit die verschillende theoretische inzichten zou één theorie moeten volgen, gebaseerd op dit onderzoek en het verschil tussen gedetineerden en 'burgers'.

Er wordt bij de gefundeerde theoriebenadering gestart met enkele globale inzichten ('sensitizing concepts'), die in eerste instantie richtinggevend zijn en in de loop van het onderzoeksproces verder uitgewerkt kunnen worden. Deze 'sensitizing concepts' komen in dit onderzoek zoals eerder gezegd zowel uit de literatuur als uit de inhoudsanalyse van de Sopranos-aflevering. Het onderzoek is uiteindelijk meer toetsend van aard geworden, omdat er niet meer theoretische inzichten verworven zijn dan de theorieën die al gevonden en uitgewerkt waren. De keuze voor de gefundeerde theoriebenadering lag in het feit dat er meerdere inzichten ('sensitizing concepts') waren. Er was namelijk geen sprake van één theorie die het hele veld

omvat. De 'sensitizing concepts' zijn echter eigenlijk al te uitgebreid uitgewerkt door literatuurstudie. De gefundeerde theoriebenadering is daarom moeilijk vast te houden omdat je als onderzoeker de neiging hebt om de antwoorden al direct te koppelen aan bestaande theoretische inzichten. Bij het zoeken naar globale inzichten kwam ik dan ook steeds terug op de bestaande theorieën.

Nu is eigenlijk iets teveel gekeken naar welke theorieën voorkomen en op welke manier, wat meer toetsend is. Het doorlopen van de 4 fasen van het cyclische proces is dus in dit onderzoek voor een deel al in de literatuurstudie gedaan. Niet alle fasen van het proces zijn doorlopen, vanwege tijdgebrek. Er is wel een eerste aanzet gemaakt. Er is namelijk eerst een analyse per verhaallijn gedaan, vervolgens per topic en de verschillen tussen de groepen. Daaruit zijn conclusies getrokken. De analyse is dus vanuit verschillende richtingen gedaan en telkens opnieuw geanalyseerd. Ondanks dat er geen nieuwe theorie ontwikkeld is, kan er wel gezegd worden welke combinatie van theoretische inzichten vooral voorkomen. Er wordt bijvoorbeeld vooral vanuit de achtergrond over a-moreel gedrag geëvalueerd door gedetineerden en meer vanuit de fictie (bijv: het genre) geredeneerd door 'burgers'.

Dit onderzoek had vooraf al enkele beperkingen. Er is bijvoorbeeld één aflevering onderzocht. Daarnaast zijn er interviews afgenomen met tien personen.

Dit onderzoek is in een tijdsbestek van een half jaar gedaan en de grootte van dit onderzoek staat gelijk aan deze tijd. Het onderzoek geeft echter wel nieuwe inzichten en kan als uitgangspunt voor andere onderzoeken dienen.

Bijlagen

Bijlage I

Literatuur en bronnen

- Bryant, J. & Raney, A.A. 2002. Moral Judgement and Crime Drama: An Integrated Theory of Enjoyment *Journal of Communication* 52 (2), 402-415 [elektronische versie]
- Cawelti, J.G. 1975. Myths of Violence in American Popular Culture *Critical Inquiry* 1 (3), 521-541 [elektronische versie]
- Dick, Bob 2005. Grounded theory: a thumbnail sketch. <http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/arp/grounded.html>, geraadpleegd op 01-03-07, last revised 20050611
- Fields- Walker, I. 2004. Family Values and Feudal Codes: The Social Politics of America's Twenty-First Century Gangster *The Journal of Popular Culture* 37 (4), 611-633 [elektronische versie]
- Gevangenis Antwerpen, geraadpleegd op 24-05-2007 <http://users.pandora.be/gevangenis.antwerpen/>
- Grabe, M.E. 2002. Maintaining the Moral Order: A Functional Analysis of "The Jerry Springer Show" *Critical Studies in Media Communication* 19 (3), 311-328 [elektronische versie]
- HBO the Sopranos, geraadpleegd op 14-01-2007 <http://www.hbo.com/sopranos/>
- Lane, P.J. 2001. The Existential Condition of Television Crime Drama *The Journal of Popular Culture* 34 (4), 137-151 [elektronische versie]
- Nochimson. M.P. 2002. Waddaya lookin'at? Re- Reading the Gangster Genre through "The Sopranos" *Film Quarterly* 56 (2), 2-13 [elektronische versie]

- Omroep Vara, The Sopranos, geraadpleegd op 30-12-2006
http://omroep.vara.nl/The_Sopranos.1277.0.html
- Peters, V & Wester, F. 2004. *Kwalitatieve analyse, uitgangspunten en procedures*, Bussum uitgeverij Coutinho
- Raney, A.A. 2004. Expanding Disposition Theory: Reconsidering Character Liking, Moral Evaluations, and Enjoyment *Communication Theory* 14 (4), 348-369 [elektronische versie]
- Rokeach, M. 1973. *The Nature of Human Values*. New York: Free Press.
- Rowlands, M. 2005. *Alles wat ik weet, weet ik van tv*
- Vandebosch, H. 1999. *Een geboeid publiek?: het gebruik van massamedia door gedetineerden*. Proefschrift. Katholieke Universiteit Leuven/ Faculteit Sociale Wetenschappen, Departement Communicatiewetenschap
- Weijers, A. Homepage Addy Weijers Communicatiewetenschap, geraadpleegd op 10-12-2006 <http://www.socsci.ru.nl/aw/EURinfo/MasterinfoFrames.html>, Auteur Drs. Weijers
- Weijers, A., GJ. Oud en F. Wester 2003. *Schema Narratieve Analyse. Interne publicatie sectie Communicatiewetenschap*, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Wester, F. & Weijers, A. 2006. *Narratieve analyse en transcriptie; culturele thema's in de sitcom*. In F. Wester (ed.), *Inhoudsanalyse: Theorie en praktijk* (pp.161-189). Deventer: Kluwer B.V.

Bijlage II

Foto's en bijschrift van de aflevering 'From where to eternity'

Adriana is in het ziekenhuis bij Christopher. Silvio en zijn vrouw komen erbij.

Tony en de capo's ondervragen Richie. Wie zit achter de aanslag op Christopher?

Carmela vraagt Tony om een sterilisatie, omdat ze geen buitenechtelijk kind wil.

Het gaat slechter met Christopher en hij moet geopereerd worden. Carmela bidt voor Christopher en de zonden van haar familie.

De arts vertelt dat Christopher 1 minuut klinisch dood is geweest. Christopher wil Tony en Paulie spreken.

Christopher vertelt Tony en Paulie dat hij in de hel is geweest en dat Tony en Paulie de boodschap "3.00 uur" van Mikey krijgen. Mikey hebben ze in het verleden omgebracht. Tony zegt dat Chris moet rusten, maar Paulie wil meer weten.

Tony spreekt met Dr. Melfi en ze raken in discussie over welke mensen in de hel thuishoren en welke mensen niet.

Paulie wil meer weten over de boodschap van Mikey en gaat naar Christopher om meer te weten te komen.

Dr. Melfi praat met haar psycholoog over het feit of ze nog met Tony moet doorgaan als patiënt.

Pussy praat met de FBI agent en vertelt hem dat hij het vermoeden heeft dat Tony hem in de gaten houdt. Pussy geeft informatie over Tony aan de FBI, omdat hij opgepakt was voor heroïneverkoop en op deze manier zijn gevangenisstraf ontloopt.

Carmela praat met Christopher over zijn ervaringen

Carmela komt terug uit het ziekenhuis en Tony en zij maken vervolgens ruzie over de sterilisatie. AJ komt binnen en laat een schaal vallen, waarna Tony zijn agressie naar hem richt.

Paulie's hoofd spookt en hij wacht tot 3.00 uur of er iets gebeurt.

Pussy krijgt informatie over de dader (Matt) van Christopher.

Paulie gaat naar een waarzegger om meer over de boodschap '3.00 uur' te weten te komen. De waarzegger praat vervolgens met de 'spoken' die Paulie in het verleden heeft vermoord.

Tony biedt zijn excuses aan AJ aan omdat hij tegen hem was uitgevallen. Carmela staat in de deuropening en zegt aan het eind van het gesprek dat Pussy heeft gebeld en dat het dringend is.

Tony gaat met Pussy naar hun wapenvoorraad en ze gaan vervolgens achter Matt aan. Ze ondervragen hem in een afgelegen snackbarschuurtje. Hij zegt dat hij er niets mee te maken had. Ze vermoorden hem.

Paulie is bij de priester. Hij is boos op de kerk en is van mening dat zijn donaties dit gespook hadden moeten besparen.

Pussy en Tony gaan nadat ze Matt vermoord hebben samen steaks eten. Ze praten daarbij over het verleden.

Tony komt thuis en hij vertelt tegen Carmela dat hij zich zal laten steriliseren. Carmela zegt dat het niet hoeft en dat ze alleen wil dat hij niet vreemdgaat, zodat ze hem voor zichzelf heeft. Ze wil misschien zelfs nog een baby. Vervolgens vrijen ze.

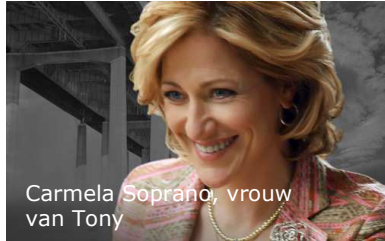

Bijlage III

The Sopranos in de aflevering 'From where to eternity'

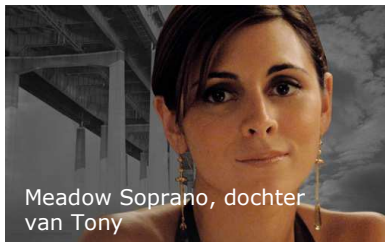
Tony Soprano, maffiabaas

Carmela Soprano, vrouw van Tony

Het gezin Soprano

Meadow Soprano, dochter van Tony

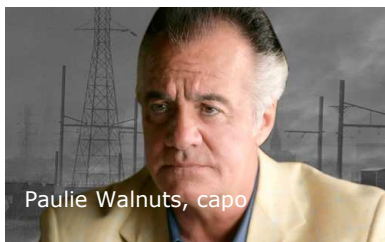
Anthony 'AJ' Soprano, zoon van Tony

Christopher Moltisanti, heef van Tony en zijn opvolger

Adriana La Cerva, vriendin van Christopher

Paulie Walnuts, capo

Sal 'Big Pussy' Bompensiero, capo

Silvio Dante, consigliere

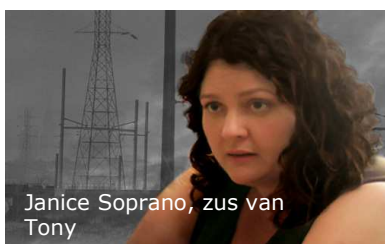
Dr. Jennifer Melfi, psycholoog van Tony

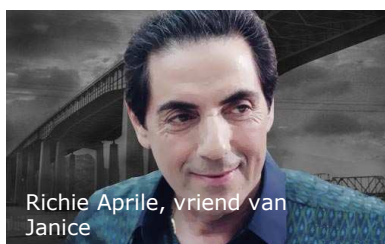
Dr. Elliot Kupferberg, psycholoog van Dr. Melfi

Hesh Rabkin

Janice Soprano, zus van Tony

Richie Aprile, vriend van Janice

Gabriella Dante, vrouw van Silvio